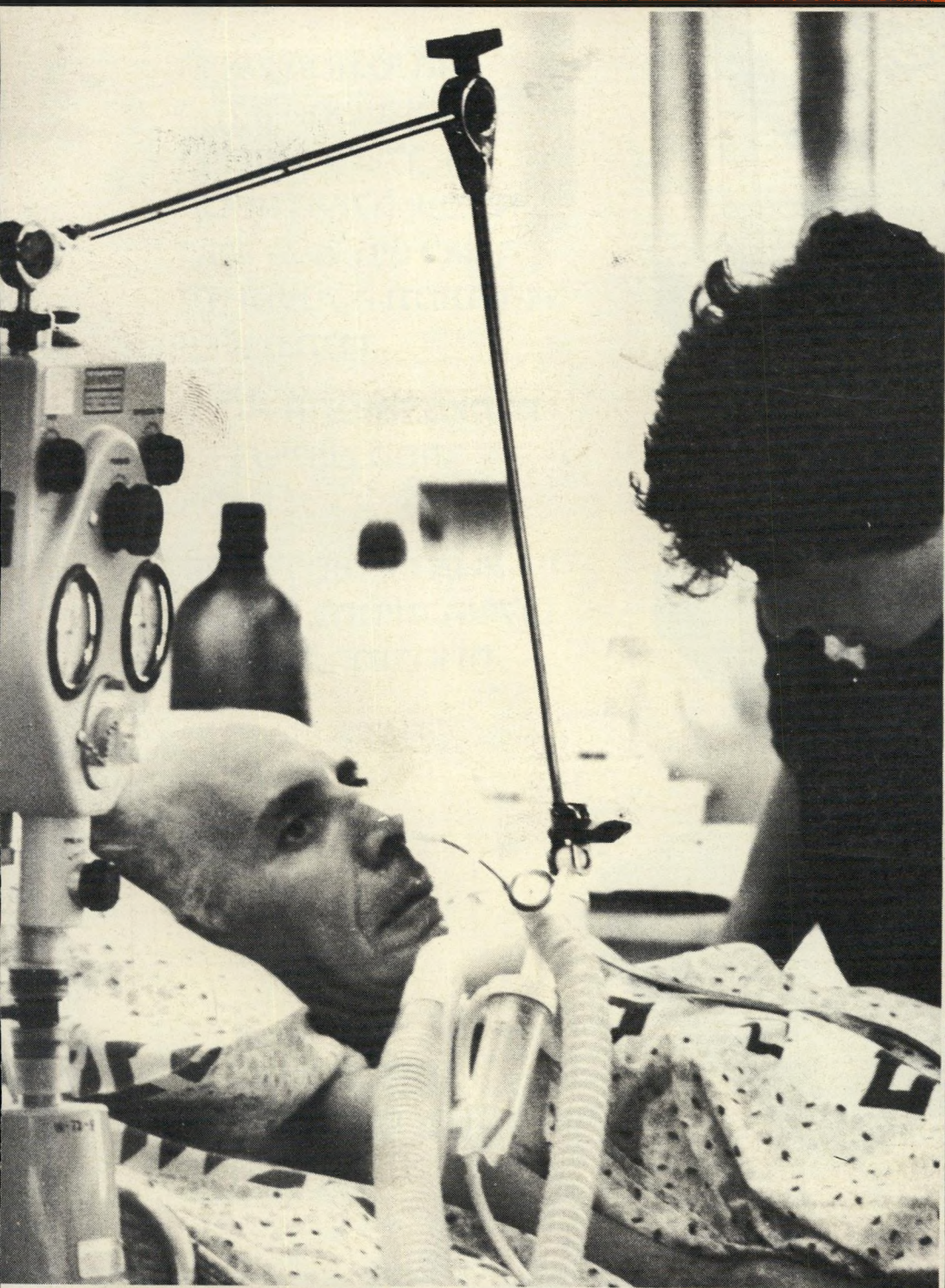

העולם הזה

המתת חסד

המצפון דורש, החוק אוסר

החולה אנוש

מתחנן:

עידו

לי

גידעון נקש ובתו צילה בבית החולים

למחות!!

הוידאו שלך צריך שומר-ראש

הסרט המגנטי של פוג'י
שומר על
הראש המגנטי של
הוידאוטייפ שלך

הראש המגנטי הוא
החלק החשוב והיקר
בוידאוטייפ שלך. רק
קסטה מעולה ועמידה
שומרת על חייו לאורך
זמן ומעניקה תמונה חדה
וברורה תמיד.

איכות התמונה נשמרת
גם בשימוש החוזר
בסרט.

קסטות פוג'י וידאו ואודיו
- להשיג בחנויות הצילום
והחשמל המובחרות.

קסטות וידאו פוג'י -
מעט יותר יקרות,
הרבה יותר טובות.
אל תחסוך באיכות.
קנה פוג'י.

נציגים בלעדיים:
קבוצת חברות שמעוני בע"מ

FUJI VIDEO-
CASSETTE

פוג'י-קסטות הוידאו הטובות בעולם

מיכתבים

כיצד לשכנע אבא

על הרגשותיו של קורא בדווי, ש' עקרו את מטעני ההזיות של אביו ("כיצד אנחנו ניראיים", מיכתבים, העולם הזה 11.11.87).

השילטונות לא צריכים להתאמץ כדי להוכיח לנו כמה הם אוהבים אותנו, וכמה נותנים לנו הרגשה טובה והרגשת שייכות למדינת ישראל. אנחנו, הברווזים, כבר מנסים די כזה, אם זה בעצ"ה היות שעוקרים לנו, או בכתים שהורסים, או במידעה שנותנים לעדרים שלנו, או בהכטחות שמבטיחים לנו.

בזמן בו מדבר היועץ לענייני ערבים, עמוס גלבוני, על הצורך לתת לערביי ישראל להשתלב בחיי המדינה, ועל הצורך לתת להם הרגשת השייכות למדינה, מוציא מינהל מקרקעי ישראל דחפורים, מכוניות מוטור ואת הסיירת הירוקה, ליישובי הברווזים ועוקר מאות דונמים של עצי זית שניטעו בארמות בהם אנחנו גרים מזה עשרות שנים.

אולי אני, הצעיר, מבין לליבם של השילטונות, שצריך לכבד את החוק ואת צווי בית המישפט, אבל, לך, שכנע את אבא שלי, שנולד וגדל על ארמה זו לפני קום המדינה, חי עליה ומעבר אותה כל השנים. לאדם זה אין סיבה שלא יטע עצי זית או עצי גפן, שהרי רק דרכם ירגיש שהוא שייך לארמה זו.

ואם אבא שלי מרגיש כך, גם אני מרגיש כך. ובמיוחד כשאני רואה את אבא הולך לעצי הזית ובוחן אותם עדיין, ומשקה אותם ונח בצילם ואומר לעצמו: "תורה לאל, הנה גדלים העצים שנטעתי, ומפריי שלהם נאכל אני וילדיי ונכדיי".

לך, שכנע אבא כזה שהמדינה רוצה לתת לו הרגשת שייכות...

סולימאן אבוירקור, בארשבע

דין אחד לכל

על התנגדות הקיבוץ הארצי לאי-מון גזענים בשטחים הכבושים.

רווח כי הקיבוץ הארצי של השומר הצעיר מתנגד לאימוץ גזענים בשטחים הכבושים.

מה קרה מדוע?

אם השטחים הכבושים בוויי, מסוכנים, בלתי-הוגנים בשביל הגזענים, נימוק זה עומד גם לתי יילים בוגרים (בשנה, שנתיים). ואם יש צורך לאתם בוגרים לשרת בשטחים הכבושים, אין סיבה שהגזענים, אותם מכינים לצבא, לא יאומנו שם.

מה שטוב לבוגרים, טוב לתינוקות.

יורם שדה, תל-אביב

מהפרלמנט של ראשון

על השקפת עולמו של איש ליכוד (ראיון עם מנכ"ל רשות-השידור, העולם הזה 4.11.87).

איזה מין פטיפוט זה? "או שאתה ציוני או אתה סוציאליסט".

מה חושב אורי פורת, שהוא יושב בפרלמנט של ראשון ומלהג שם את הרעיונות הימניים המ' שונות שלו?

היפך הוא הנכון. אם אינך סוציאליסט, אינך יכול להיות ציוני. וזאת כל תורת הציונות על רגל אחת: ציוני הוא יהודי החי במדינת ישראל, בעל השקפת-עולם מתקדמת, נאורה וסוציאליסטית. אחרת מוטב לו להיות כאחד הגיטאות מעבר לים.

יוסף נת, עין-חרוד

הארץ המובטחת

על שורשי הסיכסוך הישראלי-ערבי (ראיון עם מנכ"ל רשות-השידור, העולם הזה 4.11.87).

מדהים לקרוא, ב-1987, את הדריעה שהיתה אופיינית, משך דורות, לבני הפרדסים מראשון לציון והיוגבים מזכרון-יעקב, כאילו שורשי של הסיכסוך בין יהודים לערבים הם ברצון העולים הראשונים לנשל את הערבים מפרנסתם.

ברור לגמרי מדוע הסמיקטיטליסטים אלה, הבעזים בלשון אותם ימים, ראו את העניין ברי אייה מעוותת כל-כך. הם רצו בעבודה ערבית וזוהי ולכן נלחמו בעבודה עיבית.

האמת היא שונה לגמרי. הפועל העיברי הוא שקדים של הפועל הערבי. זה גם מסביר את נהירתם של רכבות (וזה, כמוכן, היו כולם ערבים,

כתבת השער הקדמי:

האיש שמבקש למות

רק ענינו של גידעון נקש מדברות. והוא מבקש: הניחו לי למות. צוות. העולם הזה ביקר ליד מיטתו של החולה המפורסם ביר תר במדינה, ושוחח עם המישפחה השבורה מצער. אבא לא יודע שהסיפור שלו פור-סם בעיתונות. מסבירה הבת. הרופאים נכריים. נרתעים מלנתקו ממכונת-ההנשמה. פרופסור למישפטים מנתח את הבעיה הא-תיית. ושופט לשעבר מציע לתקן את החוק הקיים כיום. כדי לאפשר לבצע למתות-חסד.

38

כתבת השער האחורי:

המוסר של צידלי

שי אבריאלי. הלא הוא צידלי אברגיל. דונל בחופש הפרט. להרפתקן וסוחר-המין. מני הלה של רשת נערו-הליווי. יש פילוסופיה משלו למתירות. לא איכפת לו מה עושה האורח. אחרי עקיבל ממנו מיספר-מלפון של גברת מסויימת. אולי הוא רוצה ל-דקלם לה עידים מימיה-הבניים? למיחלק המוסר היתה ריעה אחרת. השבוע. אחרי שנעצר אמרנו עליו בני-מיש-פחה. כל הצרות שלו התחילו מפני שנשוחח עם עיתונאים.

36

חסיין והשוועלים

ועידת-הפיסגה של המדינות הערביות היתה ניצחון מזהיר ליכולת התימרון של המלך חו-סיין, בעל כושר ההישרדות הנדיר. הוא עמד מול שוועלים ערמוניים ומנהיגים כריזמטיים, אך החזיק מעמד. לפני פחות מ-30 שנה היה חוסיין בודד ונודד. הכסא שלו התנדנד, ושום חברת-ביטוח בעולם לא היתה מבטחת אותו. עכשיו הוא מנהיג לאומי מקובל, מארח רצוי. ובמשך כמה ימים הפכה בירתו עמאן, למרכז של העולם של ערבי, בו התקיימה הפיסגה.

6

טיפול הפוריות

כמעט גמרו אותה

היא כבר תשע שנים עם חברה לחיים, ועדיין אהבתם פורחת. אילנית מגדלת איתו את "הילד שלה". "הילדה שלו", ובינתיים אין "הילד שלנו". בגיל 40 היא רוצה עוד ילד. טיפולי הפוריות כמעט הרגו אותה. באחרונה הגיעו תוצאות הברקות, שהוכיחו: היא בסדר. טוב מנסים. הגישה שלה: "ילד — יילד, לא יילד — לא יילד".

14

הם מרביצים גם לשוטרים

תמונה של שוטר המטיח ראשו של אזרח בקיר היא עניין שבשיגרה. אך מתברר כי גם שוטרים מן המניין אינם חסינים מטיפול כזה. רב-סמל בועז שאול הותקף ונחבל על ידי ארבעה שוטרים ממיסטר-עכו בדרכו חזרה מחתונה בה נכח. לנגד עיניהם הנד-המות של בני-מישפחתו הוכנסו בועז ואחיו בכוח לניידת מישטרה ו-הובלו לתחנת המישטרה בע-כו. חגיגת היצרים רק החלה.

41

חילוניות שונאות

את עצמי

"זהו הגורל שנקבע לי מיום הולדתי", אומרת ברבה פרי, "כולנו חוננו להי-יות אדישות, מטומטמות, כנועות". עד גיל 9 ישבה בבית, כיכסה חיתולים, טילה בתרנגולות, ומה שראתה היה אפל ונורא: הנשים התימניות, היא אר-מרת, הן מרושעות עד אימה, את כל סיבולן הן שופכות על נשים אחרות ועל ילדות קטנות. אפשר להבין אותן, אך לא לסלוח: הן שונאות את חיהם, את גופן, את עצמן. אפילו שירי האהבה שלהן הם ב-עצם קינות על מריגורלן.

משווק החוקה

האוטוכוסים המעוטרים בשלטים "חוקה לישראל" אינם עוד גימיק פירסומי למוצר חדש. התפיסה ה-שיווקית שבאמצעותה מנסה אוריאלי רייכמן לשווק את החוקה נועדה למשוך תשומת-לב. הרבה תשרי מתלב. רייכמן דוחף את החוקה בקצב של אישי-יסרי-צבור. כדי למשוך קהל, הוא מתכנן אירוע המוני בהיכל-הס-פורט, יהיו שם זמר אחד או שניים.

9

דף חדש

אדריכלות: מיכאל קון, הבאלון הנפוח או משבר הבורסה וכישלון האדריכלות. אומנות: בגלרית רונע מוצגת תערוכתו של האמן הצעיר סילס רנצור, מפור-מאטים בודדים ועד לעבודות מורכבות. תרבות: האימפולסיביות ה-קולניות, העוצמה והאגר-סיביות של היוצר האמיתי.

26

האלמנה השחורה

לרוב בנייה-אדם לא מזדמן להיות ער-ראייה לרצח. מעטים הם מי שהם עדים, פעם אחת בחייהם, לרצח המתבצע לעיניהם, אבל ההסתברות כי אדם אחד יהיה ער-ראייה לשני מקרי-רצח היא כמעט אבסורדית. פעמיים תוך שלוש שנים היתה יולנדה גאווי ער-ראייה לרצח. הרצח הראשון היה של אהובה, הרצח השני של המעביד שלה, שאיתו היתה בקישורי-ידדות. בינתיים גם נפטרה בעלה. לא סלא שאומרים עליה מכריה שהיא מביאה צרות.

28

המדורים הקבועים:

מה הם אומרים - שמחה אתיה, נצה שפירא-ליבא, צחק יכין, נאוה ארד, שימרת אור, אייבי נתן	3	מיכתבים - מאחורי הברזלים
קולנוע - עקדת האחים זה וגם זה - מלון בינלאומי	4	איגרת העורך - קו המוות
לילות ישראל - חמוץ-מתוק	5	הנדון - פנים במראה
דף חדש - ביקורת פסיכולוגית	6	במדינה - שתי חתונות
תמרורים	8	תשקוף - זכויות יוצרים
תשבצות	9	ראיון השבוע - אוריאלי רייכמן
מיכתבים לרותי - כבר הגיע	12	אנשים - להאכיל חתולים
הדורסקו - תקופת הביניים	14	השבוע נמש - אילנית
דחל מרחלת - על כל העולם	17	ימז אישי - טעות באבו

תמונתו של דוריאן גרי

קיים בישראל עונש-מוות, אבל אין הוא מוטל על-יד בתי-המשפט. מטיל אותו צלף מאומן הניצב מול הפגנה, מבצעים אותו אנשי-ביטחון הנתקלים בחוליה חמושה, או אנשי-שכ"כ החוקרים חשודים. אבל הציבור אינו רוצה לדעת — פעם זה היה מעורר הפגנות, עכשיו הכל התרגלו. כמו בתמונתו של דוריאן גריי הכיעור גובר מרי שנה. מרינתי-ישראל אינה דוריאן גריי, ואין לה ציור בעליית-הגג.

5

דחל המרחלת מזווחת:

ספיר קאופמן (בתמר-נה) צועדת לחופה, בי עקבות דני און מגר-מניה • שוקי ונאוה לוי בהליכים מישפטיים • משהו משמח סקיד בכיר, עוזרו של שיי-קה גביש, ואת עדנה גרינשטיין, יועצת-תיקורת • הכלה האל-גנטית שהתגלתה כגבר • הארכיטקט שמוליק שפירא בין סוחרת הנדל"ן רותי קאופמן ובעלת מיפעל הנעליים הלגה גוטסדינר.

34

זוג צעיר במלון בינלאומי

זוג צעיר אחד התחתן בשבוע שעבר, הזמין חדר במלון תל-אביב, הבטיחו להם שמפניה. חיכו חיכו אבל השמפניה המובטחת לא הגי-עה, כי בשות-חדרים חשבו, כדבריהם, ש"אתם עסוקים במיצות פרוורבו". משהגיעה סוף-סוף היא היתה חמה. בי-טופס התלונה שביקשו למח-רת לא הופיעה מילה בעברית.

21

מיכתבים

אין כל קשר

על זהות בשמות מישפחה (האתה והשקל", העולם הזה 13.10.87).

אני, משה גביש, משמש בתפקידים שונים בנציבות מסי הכנסה מזה 15 שנה ומאז 1982 בתפקיד סגן נציב מסי הכנסה וכל המיוחס ל"רוב גביש" (בקטע הדן באיוש משרות של פקדיר שומה) אין לו כל נגיעה אליי. אבל הקטע הסב לי אינעומות בשל השימוש בשם מישפחתי. אני מביא לידיעתכם כי במסי הכנסה אין, ול-

(המשך מעמוד 3)

מירון ומסוריה בעיקר) לארץ ישראל של תקופת המנדט, שהיתה עבורם הארץ המובטחת. כרמל כהן, כפרסבא

מי רצה להרוג

על מה שקרה במלחמת העצמאות (ראיון עם מנכ"ל רשות השידור, העולם הזה 4.11.87).

אורי פורת אולי מנהל גדול, אבל הוא היס טוריון קטן מאוד. מניין הוא לקח את הרעיון כי במלחמת העצמאות "היתה זו מציחה כפולה לה רוג ערבים?"

רצינו להרוג ערבים? רצינו, בסדרה, לשרור, להציל את חייו ולחיות בארץ המחולקת. מי לא קיבל את החלוקה? מי דקר ראשון יהודי (עיתונאי, כמו אורי פורת, הלא הוא איש הארץ המנוח, אשר לור, שנקר במורדות רחוב יפו בירושלים למחרת החלטת עצרת האו"ם על הקמת מדינה יהודית (וערבית) בארץ ישראל)? מי תקף ראשון אוטובוס מלא נוסעים בדרכו מנתניה ללוד? ראובן וייסברוד, תל-אביב

עוד דוגמא

על בנייה איסלאמית (אורי אבנרי ביומן אישי על יפי מוסגדים במר-חב, העולם הזה 4.11.87).

זה נכון שהאיסלאם יצר שרשרת של בניינים נהדרים מסמקאנר עד רבאט. גם בעיר הולדת, ישנו איספאהאן, המצוייה במרכז האזור הזה, ישנו

קוא ין.

השופט למושבעים להטיל על העיתון פיצויים קטלניים. שום בית-דין ממשלתי אמריקאי לא היה מטיל במיקרה זה על העיתון אף פיצוי של דולר אחד. ישראל הולכת בדרכי בריטניה. אין בה חוקה, המאבטחת את חופש העיתונות. ונרמה כי חלק מן השופטים מתייחסים אל העיתונות כמו אותו שר פט בריטי.

דמיון ותהום

כבר הערתי בעבר כי אחד משרשרת העיר נערץ בעובדה שיש דמיון שיטתי בין בית-הדין פט והעיתון, אך למעשה רובצת תהום בין שני המוסדות.

כמו בית-דין ממשלתי, גם העיתון חוקר, משתדל להגיע אל האמת, שומע עדויות, בודק ראיות ולבסוף מחליט כפי שהוא מחליט. זהו הדמיון. ההבדל הוא עצום.

לשופט יש כל הזמן שבעולם. מישפטים נמשכים שנים. השופט יושב באולם ממוזג, שומע בנחת עדויות. אין עליו אימת ההתחרות. לפניו מופיעים פרקליטי שני הצדדים, ובודקים במיקר וסקופ מישפטי איש את טענות יריבו. אחר-כך מחליט השופט בנחת, בביתו, כמשך שבועות. אם הוא סוטה, אין עליו כל אימה, מלבד העירעור. אין הוא אחראי לשגיאותיו. אין הוא חייב לפצות את מי שניזוק. המדינה מממנת את כל פעילותו.

העיתונאי ועורכו פועלים בלחץ עצום של זמן. הם חייבים לחקור ולהחליט במהירות. הם נמצאים במירוץ מתמיד עם מועדיר-דפוס (בעגה המקצועית: דדליין, קרמוות), ובהתחרות מתמדת עם עיתונים אחרים (וכיום גם עם הטלוויזיה והרדיו). יש קדחתנות מסוימת בכל פעילות עיתונאית. ואם העיתונאי נכשל, הוא צפוי לעונש פלילי ואזרחי. אין העיתון שולח אנשים לכלא. העיתון צריך להתחרות כדי להתקיים, להגדיל את תפוצתו וכך לממן את פעולתו.

למדתי מן הנסיון שקשה מאוד להסביר לשופט סיס מסוימים את המהות הזאת של המיקצוע. יש שופטים המאמינים שחקירה עיתונאית צריכה להתנהל כמו מישפט, גם אם הדבר מחייב שכל כתבה תתעכב כמשך שבועות וחודשים.

באחרונה נוטים חלק מן השופטים לחייב עיתונאים ועיתונות בדיון גם על פירוטמים הנוגעים לפעולתם הפוליטית של איש-ציבור, וגם כשהפירסום נכון בחלקו הגדול. יותר מזה, הם מטילים על העיתונים גורמת להגזמות, לא צדיק, שיש בהם סכנה חמורה לחופש העיתונות בארץ.

אני טוען שהעיתונות עצמה חפה מכל פשע. בעיתונים מסוימים התרופפו מאוד סידרי-העריכה, ואין תירוץ מתאים של הכתבים. ההתחרות הפרועה בין העיתונים גורמת להגזמות. לא אחת יש לעיתונאים תחושה של "אני ואפסי עור", המתבטאת בחוסר-אחריות.

אך כל הליקיים האלה אינם מצדיקים את ההחמרה המסוכנת בגישתם של חלק מבתי-המשפט. יש בה סכנה חמורה, המצטרפת להתרופפות כללית של המישטר הרמקוטי במדינה. באחד הימים אנתנו עלולים לגלות שמכל-לרשים התגלגלו אל פירפתח של תהום.

פרקליט ממוחדיר-ירושלים הואיל בטובו, ביחמתו שלו, להמציא לי העתק של פסק-דין שניתן בבית-דין ממשלתי בירושלים. פסק-דין זה הטיל מאסר-על-תנאי על שני עיתונאים, אנשי מערכת סעודי, על פירסום עבירות של סוביידיזציה, חומר שנגע למישפט תלוי ועומד. פסק-דין זה זועזע אותי, וצריך לזעזע כל עיתונאי בארץ.

אינני בא להצדיק את הפירסום עצמו. הוא היה בגדר טעות חמורה. עיתונאים שתודרכו כראוי לא היו כותבים את הדברים כך, ועורך בעל-אחריות לא היה מאפשר את הדפסתם.

אולם מכאן ועד לחומרת פסק-דין רב המרחק. לפני כ-30 שנה הורה היועץ המישפטי לממשלה דאז, חיים כהן, שלא להגיש מישפטים פליליים על עבירות כאלה. הוא קבע, במידה רבה של צדק, שיש הבדל מהותי בין מדינות שבהן נשפט אדם על-ידי חבר-מושבעים, ובין מדינות כשלנו, שבהן יש רק שופטים מיקצועיים. אין זה סביר ששופט מיקצועי, האמון על ניתוח ראיות, יהיה מושפע ממה שכתוב בעיתונים.

פסק-דין האמור של השופט מרים ברנשטיין לא זה בלבד שפסל במחירי-דין את ההנחייה רבת-השנים, אלא שקבע כי אי-הגשת מישפטים על עבירה זו עד כה היא דווקא סיבה להחמרת הערשנים עכשיו, עד כדי שליחת עיתונאים למאסר.

חשון

על בימה

יש שני סוגים של מדינות בעולם: מדינות שבהן נשלחים עיתונאים למאסר בשל עבודתם, ומדינות שבהן הדבר לא יתואר.

מסתבר שישארל הצטרפה באחרונה למדינות מן הסוג הראשון.

הדבר מדאיג אותי, מפני שהוא נראה לי כחלק מהסתערות כללית על העיתונות. הוא מוצא את ביטויו בעיקר במישפטים על-יפי החוק לאיסור לשון-הרע. שאין לו אח ורע בשום מדינה דמוקרטית.

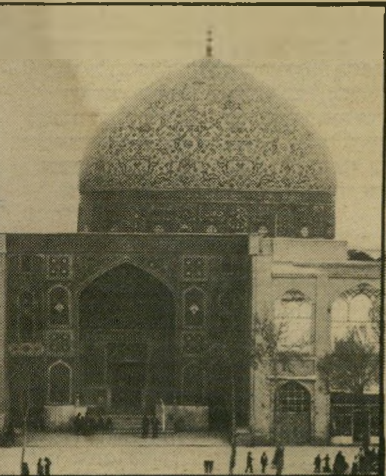
באחרונה חוייבו ברין כמה עיתונאים ועיתונאים בגלל פירוטמים על אנשי-ציבור. הוטלו עליהם עונשים חמורים מאוד.

בארצות-הברית כמעט ואי-אפשר לחייב עיתון או לרשוע עיתונאי בשל פירסום כזה. גם השופט רוברט בורק, שנפסל באחרונה לכהונה בבית-המשפט העליון של ארצות-הברית בגלל דיי-עיתון השמרנות, פסק כי איש-ציבור חשוף להתקפות. איש לא מכריח אדם לעלות על בימה ציבורית, אך מאחר שהחליט לעלות לשם, הוא חשוף למבטי הציבור. גם פירוטמים כוזבים על אנשי-ציבור לא יביאו להרשעת עיתונאים בארצות-הברית, אלא אם כן הוכח שפעלו מתוך זדון.

מישפטו של אריאל שרון נגד השבועון מ"ם שימש שיעור מועיל ליישום עיקרון זה. אף שהמושבעים קבעו כי השבועון פירסם דברים כוזבים של שרון, לא חוייב העיתון בדיון, מפני שלא הוכח כי פעל מתוך זדון.

עיקרון זה נובע מן החוקה האמריקאית, המבטיחה את חופש-הדיבור וחופש-העיתונות. ההנחה היא שטובת-הציבור מחייבת ביקורת חופשית של אנשי-ציבור, בלי מורא. בלי הגבלה של חופש זה פועלת לרעת הציבור, ולרעת המישל הטוב.

שונה לגמרי המצב בבריטניה, שבה הורה לא מכבר שופט בבית לחבר-מושבעים להטיל עונש מרדים על עיתון, שפירסם גילויים על איש-ציבור חשוב, ושנכשל בפרטים. בדברים מלאי-איום, שהעירו על שינאה עמוקה לעיתונות, הורה

המוסגד באיספאהאן אחד בשרשרת —

כספת-הסלע בירושלים — בניינים נהדרים

מיטב ידיעתי, לא היה, עובד בשם רוב גביש. משה גביש, סגן נציב מסי הכנסה, ירושלים

מיסגר, על שם השיח' לוטפאללה, שאיננו נופל ביופיו מכספת-הסלע בירושלים.

יוסף קטן, ירושלים

מיבני ירושלים ואיספאהאן, ראה ב-תצלומים בעמוד זה.

מאחורי הברזלים

על חייו של מהפכן צרפתי (בעל המובאה ב"הנדון: ברזל ולחם", העולם הזה 28.10.87).

אינני יודע כמה לחם אכל בימי חייו לואי אוגוסט בלאנקי, המהפכן הצרפתי שאורי אבנרי מביא את פסיקתו. מי שיש לו לחם, יש לו ברזל, אבל ברזל הוא אכל ועוד איך, בצורת סורגי-הברזל של בתי-כלא שמאחוריהם בילה כמעט 30 שנים משנות חייו.

בלאנקי (1805-1881), בעל הדעות הקיצוניות ככל נושא (בין השאר הוא תבע לסייע לפולנים, שהיו באותם ימים בכיבוש משולש, של הרוסים, הגרמנים והאוסטרים, לקבל בחזרה את עצמאם), נדון כמה וכמה פעמים לתקופות-מאסר ממושכות. פעם לעשר שנים ובפעם האחרונה, משנודון לגלות בקלודניה החרשה-האי באוקיאנוס השקט ששימש כאי-סירים, הוא סירב לצאת לשם והגלות הומרה במאסר-עולם, ממנו שוחרר רק שנתים לפני מותו.

ברוך חלמיש, חיפה

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות. מישפטיים או טכניות.

תיאטרון הספורט

הכדורגל היה מאז ומתמיד בראש מעייניהם של רבים. כך התגלה, בגליון העולם הזה ש-הופיע השבוע לפני 25 שנה כי אחד מאלה הוא גם שחקן-תיאטרון ידוע, היה לו משהו מ-אוד ענייני לומר, למחרת מיש-חק ניבחרת-ישראל נגד ניבחרת-אוסטריה:

אמר שחקן "הבימה" שמואליק סגל: "כדורגל זה כמו הבימה — הביקורת תמיד שלילית והאולמות תמיד מלאים"

הנדון:

האם פני המדינה הן כתמונתו של דוריאן גרי?

פנים במראה

במדינת ישראל אין עונש-מוות, אלא לארולף אייכמן ולחבריו, רוצחי-המיליונים.

על כך החליטה בשעתו הכנסת בישיבה חגיגית במיוחד, במעמד שבו חשו כל המשתתפים שהם עושים מעשה מוסרי נעלה. זה היה לפני הרבה-הרבה זמן, בשנות ה-50, במדינת-ישראל אחרת.

כיום זה נשמע עדיין יפה בנאומית-עמולה בחו"ל. ישראל, הדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון, היא גם המדינה היחידה באזור שאין בה עונש-מוות.

אחרי כל פיגוע מסעיר קמה מקהלה של כסילים ודמגוגים, מאברהם שריר עד אנון רובינשטיין, ותובעים להנהיג עונש-מוות. זה תמיד טוב לרכישת כותרת.

האמת היא שקיים במדינת-ישראל עונש-מוות. ועוד איך!

דבריו על השיטות שבהן הצליח בשעתו, להשקיש את רצועת-עזה לזמ"מה, אמר אריאל שרון שמעולם לא הרג שבויים. הוא לא לקח שבויים.

משמע: "מחבלים" חמושים נהרגו במקום מבלי שניתנה להם ההזדמנות להיכנע.

ביום הריגתם של שני חוטפי האוטובוס בקו 300 אמר יצחק שמיר, גם אז ראש-הממשלה, ש"על המחבלים לדעת שלא ייצאו חיים מפיוגוע-מיקוח". לאחר מכן הסביר שמיר כי באותה שעה לא ידע כי החוטפים נלכדו חיים. אימתו באה לציין כי "המחבלים" ייהרגו לפני שיילקחו בשבי.

יש בישראל עונש-מוות. אבל אין הוא מוטל על-ידי בתי-דין, על-ידי חוק.

הוא מוטל על-ידי סגן-מישנה בשכם, העומד ליד צלף מאומן מול הפגנה. הוא מוטל על-ידי אנשי-ביטחון הנתקלים בחוליה חמושה. הוא מוטל על-ידי אנשי-שב"כ החוקרים חשודים.

בדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון, התגלמות המצפון היהודי. אבל איש איש יודע. איש אינו רוצה לדעת.

כי אנחנו, הישראלים הטובים, רוצים שנוכל לאמר בבוא היום: לא ידענו.

את המעשים עשו האנשים ההם, הרעים. אנחנו הטובים. אנחנו — שופטים. פוליטיקאים. עיתונאים. קוראי-העיתונים.

לא ידענו.

כאשר פוצחה גולגותו של אותו מסגין, כאשר נורתה אותה ילדה, כאשר, "נפטר" אותו חשוד — שום הפגנה לא סערה בחוצות ירושלים, כמו אחרי צברה ושאתילה.

פעם היו הפגנות. פעם היתה תנועת-שלום. אויבי-ישראל אמרו: זוהי צביעות. יש חלוקת-עבודה. חלק מן הישראלים הורגים, מענים, מרצחים. חלק אחר מן הישראלים מפגינים ומוחים. יורים וזוכים. הורגים וזוכים.

עכשיו מותה גם טענה זו. אין בזכרים. אין מסגינים. עד לוועדת-לנדוי, שרד משהו מן הבושה. במקום שיש צביעות, יש בושה. הצביעות היא הוראה בכך שמי שעושה את המעשים יודע שאסור לעשותם. לכן הוא מכחיש ומעמיד פנים.

עכשיו אין עוד צורך להעמיד פנים. מותר לרבר בגלוי על "לחץ גופני מוגבל". זה בסדר. זה מתאים לנומה של מדינת-ישראל, הדמוקרטיה היחידה וגו' (והעיקר לא לשקר).

ק פתי יאמין כי נורמות, המקובלות לגבי "מחבלים", אסורות לגבי פושעים פליליים ערביים. ורק פתי יאמין שהן מותרות לגבי פושעים פליליים ערביים. ורק פתי יאמין שהן מותרות לגבי פושעים ערביים, אך לא לגבי פושעים יהודיים.

נורמה, כמו סרטן, מתפשטת בגוף כולו. השבוע אמר ערבי, שהובא לארכת מעצרו בחשד של ביצוע מעשה-אונס, שהוא אשם באשמה, ושהוא "מוכן להודות גם ב-20 אלף אשמות אחרות", ובלבד שלא לחזור למקום שממנו הובא. השופט ציווה להחזיר אותו למקום שממנו בא. הוא רק ביקש להעביר את טענות העציר לקצין קבילות-הציבור במיטרתה. זה מחזיר.

זה שנים נשמעות תלונות על התעללות בעצירים במיטרתה. לא רק בחקירות, אלא סתם מתוך סאדיזם חולי. תלונות רבות נמצאו נכונות. בכל המיקרים נדונו השוטרים האשמים לעונשים מצחיקים, שהיה בהם עידוד להמשיך מעשים אלה.

אין ספק שראשי המיטרתה מסכימים לכך, שהרי אחרת היו מרכאים את התופעה ביר-ברזל. אין ספק שהשר חיים בר-לב מסכים לכך, שהרי אחרת היה הוא, בשתי שנות כהונתו בתפקיד זה, שם לוח קץ. הרי היה בשליחת שוטר אשם אחר לבלא קצינים וחיללים שהתעללו בצורה מבחילה בעובד-אורח ערבי חף מכל פשע נדונו לעונש קל. אלו-הי-פיקוד-הדרום המתק גם את דינם זה.

מה זה אומר? זה אומר שהמימסד כולו מאשר מציאות זו.

א להם סננו. די במכת ברא. מה שניכט ממנו אינו קלסתר ישראל של 1948, ולא של 1970. כמו בתמונתו של דוריאן גריי, הכיעור גובר מדי שנה.

אנחנו מדרדרים, ואיננו מסוגלים עוד לחוש בכך. האם זה תהליך בלתי-הפוך?

שום דבר התלוי בנניאדם חיים אינו בלתי-הפוך. כל עוד הם חיים.

האם אנחנו חיים?

מול הפגנה של נערות עמדו כמה גברתנים, חמושים בנשק חם, ו"חששו לחייהם". ממש פחדו פחד-מוות מול פני הצאירות הנערות.

לכן נאלצו לירות ולהרוג נערה, שכלל לא היתה בשטח ההפגנה. היא נורתה בגבה.

כמה מפקדים ופוליטיקאים אמרו שאולי זה לא בסדר. חבר-כנסת אחר הטריח את עצמו לבית-המעצר כדי להביע תמיכה ואהדה לגיבורים חובשי-הכיפות, שעמדו בגבורה כה רבה מול הנערות הבלתי-חמושות, ויכלו להן.

למחרת, כאשר נערות נסערות הפגינו כמחאה על הריגת אינתיסר, נורו שתי נערות נוספות על-ידי גיבורים עוברי-אורח, ואחת נפצעה קשה.

גם אנשים אלה חרדו לחייהם מול הנערות הבלתי-חמושות.

מי ששתל את המתנחלים הקנאים בלב האוכלוסיה הערבית הצופה של הרצועה ידע שזה יגרם לעימות. הוא רצה בעימות

הזה. הוא רצה שהאוכלוסיה תתסוס, שתהיינה הפגנות, ושהמתנחלים יירו במפגינים.

לא חשוב מה חושבים להם עלובי-הנפש היוונים בנערות. חשוב מה היתה כוונתם של הפוליטיקאים ששלחו אותם לשם.

אם יש כאן רצח — וכך קוראים לזה בשפה העברית — הרי הם הרוצחים.

אלו-הי-פיקוד-המרכז, קצין סימפאטי במיוחד, החליט לצייר את חילולו ברובה-צלפים מיוחד לפיזור הפגנות.

רובה-צלפים הוא רובה המאפשר קליעה מרוויקת באדם מסויים, ובחלק מסויים שלו.

החיללים נשלחו לקורס מיוחד לצלפים, כדי להתאמן בכלי זה. נקבע כי רק המפקד במקום יכול לתת את ההוראה לירות ברובה זה, והיכן לפגוע.

הרובה הוזכר את עצמו. הוא מפצה את גולגולתו של אחד המפגינים, שנהרג במקום.

משמע: מפקד כלשהו (סגן? סרן?) הצביע על מפגין מסויים, והורה לחיל ללהרוג אותו ביריה בראשו.

איזה מפגין? מן הסתם מנהיג של כיתה בבית-ספר תיכון, או יושב-ראש של מועצת-תלמידים, או מישור אחר שנראה כמנהיג הנערים המפגינים.

בשפה מדויקת, קוראים לזה הוצאה-להורג. עונש-מוות על השתתפות בהפגנה. אולי הפגנה שכאה למחות על הריגת מפגין בהפגנה קודמת. אולי הפגנה נגד הריגת מורה שביקשה להניא את תלמידיה מלהשתתף בהפגנה, ושנורתה ונהרגה תוך-כדי כך על-ידי אנשי-ביטחון, חמושים מכף רגל עד קורדור, שחששו לחייהם מול אבנים.

דוריאן גריי, גיבור אגדתו של אוסקאר ויילד, חי חיי שחיתות ועשה מעשי-נבלה לרוב. אולם פניו נשארו יפים וטהורים. סימני-השחיתות נרשמו כתמונתו, שהיתה חבויה בעליית-גג מאחורי מעגול וברית.

רק כאשר נעץ הצעיר-הניצחי סכין בפני תמונתו, שהפכו מכוערים עד לבל-ינשוא, התהפכו היוצרות. הוא צנח ארצה מת, כשפניו מכוערים עד להבחיל, ואילו התמונה שבה והראתה את הפנים היפים והטהורים שהיו לו בשעה שצויירה.

מרינטנו אינה דוריאן גריי, ואין לה ציור בעליית-הגג. די לנו להסתכל בראי, כדי לראות מה קורה לנו.

עדת השופט לנדוי קבעה כי לכוחות-הביטחון במדינת ישראל מותר לענות חשודים ערביים. היא קבעה גבול לעינויים, וגם שיטה של פיקוח.

צריך אדם להיות נאיבי עד כדי ילדותיות כדי להאמין כי ניתן לקבוע גבול לעינויים, וכי ניתן לפקח על כך.

אותן הסיבות עצמן המצדיקות עינויים "מוגבלים" (מניעת פיגועים, הצלת חיי יהודים, השגת ראיות להרשעה) מצדיקות גם עינויים בלתי-מוגבלים.

ורק פתי יאמין כי פוליטיקאים, שרים או מבקרים אחרים יוכלו להטיל פיקוח על המתרחש בתא-העינויים.

הם לא יידעו, מפני שלא ירצו לדעת.

ם לא ירצו לדעת, כשם שלא רצו לדעת בעבר. לשווא ניסתה ועדת-לנדוי לטווח את המערכת המישפטית — שופטים, תובעים, עורכי-דין, עיתונאים, פקידים — מן האחריות לעינויים ולשקרים שהיו נהוגים עד כה.

כל שופט שעסק במישפטים כאלה מוכרח היה לדעת שקורה משהו בלתי-סביר.

רבבות נאשמים נהרגו כולם כי ביצעו את העבירות המיוחסות להם. כולם מרוצן טוב, בהתנבחות, בתלהבות, מבלי שהופעל עליהם לחץ בלתי-חוקי. הם ממש יצאו מעורם כדי לאפשר את הרשעתם.

מי שהאמין לזה, יכול היה להאמין לכל דבר. האם מעולם לא עלה הספק אף בליבו של שופט אחר?

האם מעולם לא שאל את עצמו שופט: שמה משקר איש-השב"כ המופיע לפני, הנשבע כי סיפור הנאשם על עינויים כוזב? האם אין זה מזור שסיפור זה חוזר בדיוק על הפרטים שסיפרו נאשמים קודמים, שהתלוננו על עינויים? ומה פירוש העובדה שרבבות נאשמים, שהודו בכל הדברים שיחשבו להם, פחדו אף לטעון שהודו תחת לחץ?

הרי אלה הם השופטים האמורים לקבוע ברוב חוכמתם, על-פי האינטואיציה והשכל הישר, למי להאמין ולמי לא.

16 שנים (לשחיתות) של עינויים ושקרים, כנורמה כללית, לפי קביעת ועדת-לנדוי, וכל השופטים, כל התובעים, כל הפקידים והפוליטיקאים האמינו שהכל בסדר גמור?

פתי יאמין כי די במסקנות של ועדת-חקירה אחת, על שלוש חבריה החביבים, כדי להפוך שקר לרוב-ראמת, רבי עינויים להומאניסט רגול.

עד עכשיו שיקרו ועינו בלי-הגבלה. מעכשיו ידברו אמת, כל האמת ורק את האמת, ויפיעלו רק "לחץ גופני מתון".

לא אנשים אחרים. לא מספקים חדשים. אלא אותם האנשים עצמם, אותם המפקדים עצמם.

מי שמאמין כזה יכול גם להאמין כי הכושי יחליף את עורו ונמר חברבורותיו.

עכשיו מתברר כי אנשי השב"כ שיקרו גם לוועדת-לנדוי עצמה לגבי נסיבות מותו של אחד עוואר עברא-ליסאלם מוחמד חמדאן, מכפר רומאן שלייד-טולכרם. צעיר זה, בן 23, מת לפני ארבעה חודשים ככלא ג'נין, יומיים אחרי שנעצר בחשד של השתייכות לאיגוד ערבי.

מת איך? מת ממה?

אדם שמת בשעת חקירה, ולא התאכר — ההנחה כי מת כתוצאה מעינויים.

מדתה ועדת-חקירה. ומי יושב בוועדת-החקירה? נציגי השב"כ.

אחרי הפרשה של ועדת-זורע. אחרי הפרשה של ועדת-בלטמן. אחרי ועדת-לנדוי עצמה, שבה ישב מי שהיה ראש-המוסד.

אחרי שהוכח מעל לכל ספק כי נורמה היא בשב"כ לשלוח לוועדות-חקירה נציגים להטות את החקירה ולהבין עדי-שקר.

אינתיסר אלי-אתאר, בת 16, נהרגה מיריה שנורתה לעברה בשעת הפגנה.

ארבעה מתנחלים, שהיו חשודים במעשה, שוחררו כעבור זמן קצר. שניים מהם הם ראשי-הציבור בחבל-קטיף.

המשך השביתה הוא תופעה

חולנית. יש לכך סיבה

נסתרת. היא מסוכנת מאוד.

שביתה של כל־התקשורת האלקטרוניים, הנמשכת יותר מחודש ימים, כמעט ולא תתואר במדינה מודרנית.

פירוש, בין השאר, שמהצבור נשלל מידע מעורכן על המתרחש בעירו, בארצו ובעולמו. הרי זה כאילו החליט אדם בריא להתהלך כשעין אחת שלו עצומה.

העובדה שהדבר אפשרי בישראל, מבלי שזה מפריע לאיש בשילטון, ומבלי שזה יעורר תגובה ציבורית בוסה, אומרת רשמי.

יש אומרים כי הציבור רגיל לכך שהטלוויזיה והרדיו משרדים בדרך־כלל ידיעות שליליות, וכי על כן טוב לציבור כאשר זרם זה פוסק.

אם כן, זוהי תופעה חולנית. אותו הרצון יכול גם להוביל לסגירת העיתונות הכתובה. נכחינת: "עיצרו את העולם, אני רוצה לדרת!"

יש אומרים כי השילטון מעכב בכוחה את יישוב הסיכסוך, מפני שרמת־התקשורת נוחה לו. מחדלי השילטון, הפאשלות והמריבות בצמרת אינם זוכים עוד בתהודה כה רבה.

למשל: יתכן מאוד שדו"ח ועדת־לנדוי על עליית השב"כ היה מכה גלים הרבה יותר גדולים, אילו היה מתפרסם באורח רממתי בטלוויזיה. הוא הדין לגבי ידיעות רבות, שפורסמו בתחתית העמודים בעיתונות הכתובה, וכמעט ולא זכו בתהודה. הוא הדין לגבי מאורע כה חשוב כמו ועידת־הפיסגה הערבית (ראה כתבה).

אם כן, זוהי מגמה מסוכנת מאין כמוה. כל שילטון מעדיף לפעול במשככים, הרחק מעינו החוקרת של הציבור. הדמוקרטיה המודרנית באה לחסל מגמה זו. הריסת כל־התקשורת האלקטרוניים והכתובים, באמתלה זו או אחרת, באמצעות טכסים זה או אחר, היא הידרדרות אל מיסטר אחר.

מי שרצה ללמד את מישוה לקח, רי היה לו

הידיעה הראשונה באה מפי הב"ב. סי' היא סיפרה כי האמריקאים מעודדים את ישראל לכונן יחסים עם מוזמביק, ואף הבטיחו לממן פרויקט טים ישראליים באותה ארץ, תמורת כינון היחסים הרישמיים.

ישראל, כך אמרה הידיעה של התחנה הבריטית, יכולה לשמש גשר בין מוזמביק והמערב, ועל כן האמריקאים מעוניינים במיבצע זה.

שכירי־חרב. מוזמביק היא מושבה פורטוגלית לשעבר מאז שוואסקו דהגאמה "גילה" אותה ב־1498. אחרי גירוש השילטון הקולוניאלי ב־1975, הוקם בה מישטר מארכסיטי.

בין מוזמביק ודרום־אפריקה נטושה מילחמה בלתי־מוצהרת. כדי לייצא את סחורותיה, זקוקה מוזמביק לנתיבים העוברים בשטח דרום־אפריקה. המישטר הגזעני מנצל עובדה זו כדי לחנוק את הכלכלה של מוזמביק, מפני שזו מעניקה חסות וסיוע ללוחמיה־השיחור השחורים בדרום־אפריקה.

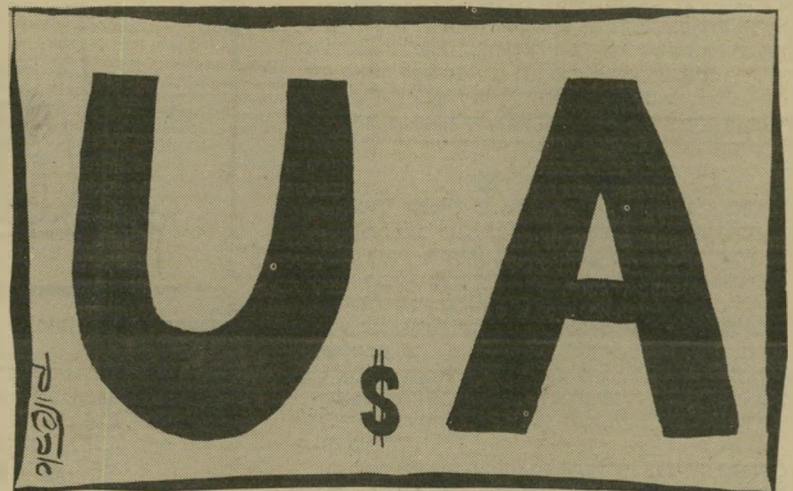
מדינת־האפארטהייד, מצידה, לוחמת על ארץ־מת מוזמביק באמצעות צבא של שכירים, המת־יימרים להיות לוחמי־שיחור. "מורדים" אלה קוראים לעצמם רואמו ("התנגדות הלאומית של מוזמביק").

מבחינה זו יש דמיון בין המצב במוזמביק ובין זה השורר באחותה, אנגולה, שהיתה גם היא מושבה פורטוגלית. גם באנגולה קיים צבא של שכירים, בחסות דרום־אפריקה, המנהל מילחמת־גרילה למען הפלת המישטר. השבוע הודעה דרום־אפריקה שכוחותיה נמצאים על אדמת אניגולה, ועיתון בריטי טען כי ישראל סיפקה לר־רום־אפריקה מטוסי־תקיפות לניחול הקרבות שם.

אולם יש הבדל אחד. בעוד שהאמריקאים תומכים בלוחמיה־הגרילה במוזמביק, אין הם תומכים בלוחמיה־הגרילה במוזמביק.

השר מכחיש. ימים האחרונים עושים אנשי הימין הקיצוני בארצות־הברית מאמצים גדולים כדי לשנות את עמדת הבית הלבן. ב־4 בנובמבר נפגש נציג אמריקאי של רואמו עם שר־הביטחון האמריקאי החדש, פראנק קארלוצ'י, מי שהיה עד לאמכבר יועץ הנשיא לענייני ביטחון לאומי.

אי־השדולה ניסה לשכנע את השר לתמוך בלוחמיה־הגרילה במוזמביק נגד הממשלה, כפי

שעושים האמריקאים באנגולה. נראה שלא הצ'ליח. קארלוצ'י פירסם הכחשה נרגזת, שבה טען כי כלל לא ידע שהאיש מייצג את השדולה של רינאמו.

אם כן, מהי עמדת ישראל? למרות כל ההחלטות החסודות, לצורכי־חוצ, ממשיכה ירושלים לתמוך בפועל בממשלת־פרייטוריה. הברית הבלתי־קדושה ממשיכה להתקיים. יתכן מאוד שדרום־אפריקה אף העבירה לשכיריה במוזמביק נשק שקנתה בישראל.

אך באותו זמן פעילה ישראל וזהמכבר כמו־זאמביק, במגמה לשכנע אותה לחדש את יחסיה עם ישראל. אילו הצליחה בכך, היה זה הישג חשוב, כי מוזמביק אינה רומה למדינות האחרות באפריקה המקיימות יחסים עם ישראל, השייכות למחנה הימני הפרמערבי.

האם אפשר לרקוד על שתי התחנות? האמריקאים מאמינים, כנראה, שאפשר. ויתכן שוהיה גם הדיעה בירושלים.

ניצחון המלך

מכאן התופעה המוזרה: דווקא מי שמעלים על נס את המלך, טועים כבר מזה 30 שנה ויותר לגבי כל מהלכיו.

"האופציה הירדנית" המהוללת הועלתה בירר שלים (המערבית דאז) עוד ביום שחסיין הגיע לשילטון, זמן־מה אחרי שסבו עבדאללה נרצח על מדרגות אל־אקצה בירושלים המיוזרחית. מאז התקיימו עשרות פגישות של מנהיגים ישראליים עם חוסיין, רבבות נאומים נגאמו, והאופציה היתה רחוקה השבוע מהגשמה כמו בשנות ה־50.

היכן הטעות? מדוע אין שותרי המלך בישראל מבינים אותו ואת מדיניותו? מה מקור האשליה?

נדמה לי שהתורה כולה היתה כלולה בהרצאה בת כמה דקות, שנתן לי איש־שילטון ירדני בכיר

ב שביל חוסיין היה זה רגע גדול — אולי הגדול בחייו.

הוא ישב בראש שולחן־הנשיאות. מולו, בחצ־גורן־עגולה, ישבו המלכים והנשיאים של העולם הערבי, שליטי־יחידים אדיר־כוח בארצותיהם, קיצוניים ומתונים, פרמערביים ופרמיוזרחיים. הוא היה המארח. במשך כמה ימים הפכה עמאן, בירתו, מרכז של עולם המשתרע מרבאט עד מוסול, מחלב עד ערן. אבן מאסו הבונים היתה לראשי־פינה.

לפני פחות מ־30 שנה היה חוסיין הצעיר אדם בודד ונרדף. תחנות־השידור רבות־העוצמה של גמאל עבד־אל־נאצר השמיצו אותו מדי יום כבוגר, כסוכן ציוני וכמשרתם של האימפרי

חוסיין עם ערפאת בפתח הוועידה כמה פעמים צריכים לחזור על זה?

במיסערה בעמאן בשנה שעברה, בעזרת שירותט על מפית, ושעליה ריווחתי עם שובי מירדן.

וזה התורה:

ירדן היא מדינה קטנה, המוקפת מכל העברים במדינות ובכוחות החזקים ממנה. המדינות האלה מנוגדות במהרה תן זו לזו.

כל גבולותיה פתוחים ופרוצים. מכל מדינה שכנה נשפכות אל תוך ירדן השפעות. ההשפעות מנוגדות זו לזו.

בצפון שוכנת סוריה, מדינה חילונית, לאר־מנית־ערבית ולאומנית־סורית. שולט בה מיעוט שיעי על רוב סוני.

במזרח שוכנת עיראק, שגם היא חילונית ולאומנית. היא דוגלת באותה האידאולוגיה כמו סוריה (תורת אל־בעת', התחייה הסוציאליסטית), אך היא נתונה בסיכסוך היסטורי עם סוריה. שולט בה מיעוט סוני על רוב שיעי.

בדרום שוכנת סעודיה, שהיא מוסלמית־אדוקה, שמרנית וריאקציונית.

במערב שוכנים הפלסטינים בגדה המערבית. הם נוטים אחרי אש"ף, שהוא גוף לאומי וחילוני, ובו גם אירגונים דריליים קיצוניים בעלי גוון מארכסיסטי.

במערב שוכנת גם ישראל, שהיא לא־ערבית, מערבית, חילונית, מודרנית, שוחרת־התפשטות.

באמצעות קריהמערבות שבין עקבה ונואייבה

אליסטים. מדינות ערביות אחרות הצטרפו למסע זה. אירגוני־מחתרת שונים ניסו שוב ושוב להתנקש בחייו. הכסא שלו התנגד. שום חברת־ביטוח בעולם לא היתה מבטחת את חייו ואת מישטרו.

עכשיו הוא הפך מנהיג לאומי המקורי על כל המדינות, מארח רציו לזועי־דת־סיסגה, התגלמות הקונסנזוס הערבי.

מלבד מועמר קר־אפי, ששלח את סגנו, היו כל המלכים והנשיאים מוכנים להתחבק ולהתנשק איתו.

היה זה ניצחון מזהיר ליכולת־התימרון של המלך, בעל כושר־השרידות הנדיר. מול שועלים ערמומיים כמו חאפט' אל־אסד, מול מנהיגים כריזמטיים כמו גמאל עבד־אל־נאצר, מול הטרר ריוס של אברנידאל ודומיו, הוא החזיק מעמד, עד שהפך אחד המנהיגים הוותיקים והמנוסים ביותר בעולם הערבי ובעולם כולו.

איך הוא עשה זאת? מה פירוש הדבר לגבי "האופציה הירדנית" של שימעות פרס ואנשי?

לולין גאון

ישראל מדברים כמעט הכל בשיבוש של המלך. אבל מעטים מאוד מבינים את שיטתו — זו שהוכיחה את עצמה כשכוע שעבר בצורה כה מרשימה.

שליט-עיראק סדאם חוסיין (מימין) ושליט סוריה חאפז אל-אסד (שמאל) ליד שולחן הוועידה (באמצע, נציג סודאן)

במלים נרגשות, שהשפיעו על כל הנוכחים, קבע כי איראן מסכנת עכשיו את עצם ביטחוננו וציבי יונו של העולם הערבי. הכל הבינו היטב למה הוא מתכוון. איראן מייצאת את המהפכה האיסלאמית המקורנית (פונדמנטליסטית), הן במהדורה השיעית, הן במהדורה הסונית.

מהפכה זו מסכנת את כל המישטרים ערביים — החל במישטר השמרני הדינאסטי של סעודיה וכלה אף במישטר החילוני לאסד, בעלי בריתו של חומייני.

חוסיין היה מן הראשונים שתמכו בלי הסתייגות בעיראק. כמעט כל ההספקה המילחמתית זורמת לעיראק דרך נמל עקבה. ההזדהות הגמורה עם המישטר העיראקי (אותו המישטר שאבותיו רצחו את בן דודו של חוסיין, והפיל את שלטון מישפחתו האשמיית בבגדאד) עזרה לחוסיין להגיע אל מרכז הבימה הערבית.

השפעתו היתה כה רבה עד כי הכריח את אסד לחתום על ההחלטות שגינן את איראן, ולעשות מחווה של התפייסות עם אויבו, סדאם חוסיין העיראקי.

עצם העובדה שהשניים יושבו ליד השולחן, כמעט זה לצד זה, היתה הישג גדול למדי.

(עיתונאי אמריקאי סיפר שכאשר הגיע אסד אל שולחן הוועידה, ישב בטעות במושב שהיה שמור לסדאם חוסיין. סדאם הסתכל באסד, חיך ואמר: "אתה זקן מדי! אתה כבר לא מסוגל לקרוא" השניים התחילו לשוחח, בשלווה וברוח ידידותית, בנוכחותם של כמה מראשי המדינות הערביות.)

ניצחון גדול שני היה טמון בהחלטה שאיפשרה לכל המדינות הערביות לחדש את יחסיהן עם מצריים, אף שמצריים לא ביקשה זאת רשמית, ולא שינתה את עמדתה בהואיזה.

מיד לאחר מכן הלכו מרוקו, עיראק סעודיה ונסכיות הנפט אחרי ירדן, וחידשו את היחסים עם מצריים. אין ספק שרוב המדינות הערביות האחרות ילכו בעיקבותיהן.

יתכן כי הניצחון העיקרי של חוסיין היה טמון בגישה הכללית ששררה בוועידה. היא היתה עניינית. לא עוד מליצות נבובות ומילים גבוהות, כי אם התמודדות עם המציאות כמות שהיא. זוהי רוחו של חוסיין עצמו. הוא כונן בארצו מישטר סביר, דיקטטורה מתונה שבה המישטר קיימת בכל מקום, אך אינה בולטת ואינה מפריעה למהלך החיים התקין. חלק גדול ממאמצי המישטר מוקדשים לפיתוח ולשיפור רמת החייה.

רוח זו שולטת עכשיו ברבות מן המדינות הערביות.

לכן עסקה הפיסגה בעובדות.

● **עובדה א':** יש מילחמה בין עיראק ואיראן, והיא מסכנת את העולם הערבי. צריכים להכריח את איראן לסיים אותה.

● **עובדה ב':** מצריים קיימת, והיא חשובה. לעולם הערבי. זה מגוון להתעלם ממנה. צריכים להחזירה לחיק המישפחה.

● **עובדה ג':** יש טרגדיה בלבנון, אך אין מה לעשות. עד שהלבנונים עצמם יחליטו שהם רוצים להיות אומה נורמלית.

● **עובדה ד':** (לפי סדר הוחזק) צריכים להתקדם לקראת פיתרון הביעיה הישראלית-ערבית, אך זה יכול להיעשות רק בוועידה (המשך בעמוד 35)

בלבר. המלך לא יצא מגדרו כדי לעשות מחווה למענו, אך התייחס אליו באופן קורקטי. הוא חיבק ונישק אותו, כמו את כל באי-הוועידה. אפשר לתרגם את עמדתו כך: אש"ף הוא עובדה. הוא נמצא על המפה. אני לא צריך לאהוב אותו, כשם שאיני צריך לאהוב את אסד, או את עבד-אל-סלאם ג'והור, סגנו של מועמר קדאפי. מכיוון שהוא עובדה פוליטית, אני צריך להתחשב בו.

מבחינה זו היתה הפיסגה ניצחון

הרבר אפשרי במיסגרת של ועידה, שבה ישתתפו כל הצדדים הנוגעים לסיכסוך.

לכן גם החליטו כל המדינות שהאחר שאישיף צריך להיות מוזמן לוועידה. אף אחת לא תזוז בלי הסכמת אש"ף. ההבשר של אש"ף דרוש לכל הסדר.

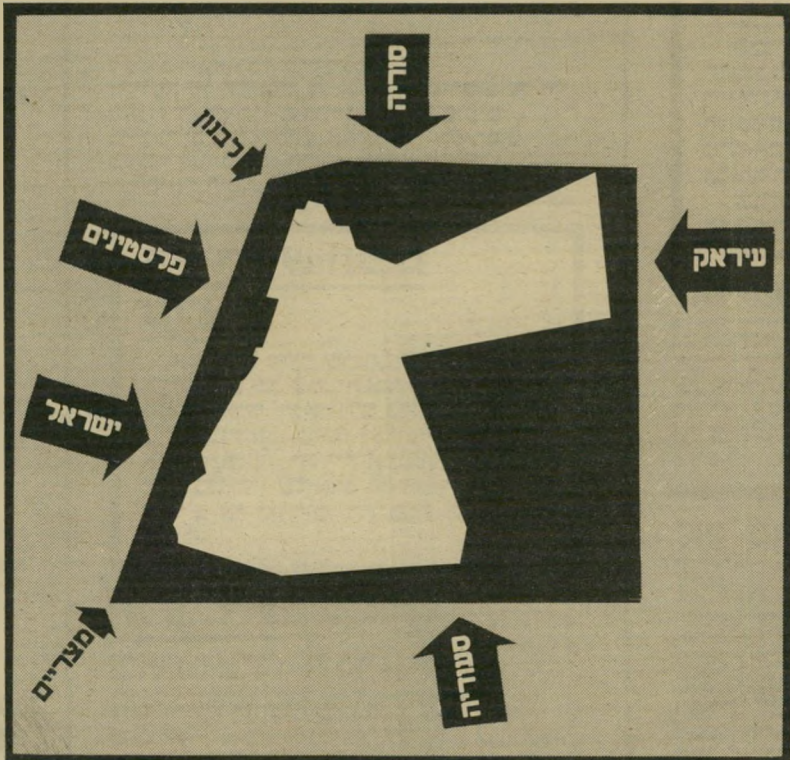
לכן חזרה הוועידה כולה והכירה באש"ף כב-נציג החוקי הבילעדי של העם הפלסטיני — וגם המלך, שלא הסתיר את מורת רוחו מאש"ף, חזר על כך. במסיבת-העיתונאים שלאחר סיום

דוקא בגלל הישגו הגדול של חוסיין

מחה, האופציה הירדנית" באופן סופי

לערפאת. הוכר מחדש בעובדה שי-אש"ף נמצא על המפה. הוא יושב עם המלכים והנשיאים, מאחורי השלט "פלסטיני", ליד ריגולו האומי. אולם

הוועידה, כשנשאל על כך, עצר המלך בדיבורו, חיך, ואמר: "כמה פעמים צריכים לחזור על זה? אנחנו מכירים באש"ף כנציג החוקי הבילעדי של העם הפלסטיני". הוא אמר את הדברים

הוא לא היה הרמות הבולטת בוועידה. העניין הפלסטיני לא עמד במרכז.

אתה זקן מדי!

■ **זה היה, אולי, הישג של חוסיין.** הוא העמיד במרכז הוועידה את העניין המעסיק את העולם הערבי: מילחמת איראן-עיראק.

בהדגשה, כמי שחוזר על טכסט מקודש בפעם המריוור-ערכמה.

היו חיכוכים בין חוסיין וערפאת במהלך הוועידה. המלך לא קיבל את ערפאת בנמל התעופה. הוא קיבל רק את המלכים והנשיאים, והשאיר לאחיו ולראש-משלתו לקבל את הנציגים הפחות-מרוממים. ערפאת, כיו"ר הוועד הפועל של אש"ף, יושב על תקן של ראש-משלה

נוצרה שכנות בין ירדן ומצריים, שגם בה מישטר חילוני, אך לא רדיקלי.

במרחק קטן מירדן שוכנת לבנון, ובה כל הגוונים, החל בחיוב-אללה האיסלאמי הפרו-איראני וכלה במארוניים האדוקים הפרמערביים. כל ההשפעות האלה זורמות אל תוך ירדן. ירדן מעכלת את כולן, ממתנת אותן, יוצרת סינתזה בין כולן. הן שוכנות בה יחדיו, בשלום יחסי.

למשל: פליטים עיראקים, שגורשו מארצם כאשר הופל המישטר האשמי שם, גרים בירדן לצד עיראקים, חסידיו המישטר הנוכחי.

כל זה יוצר צורך פנימי לשמור על איזון גמור בין כל ההשפעות. אין ירדן יכולה לריב יותר מדי אף עם אחת משי-בנותיה.

כשהיא מתקרבת לשכנה אחת היום, היא צריכה להתקרב ליריבתה של אותה שכנה מחר. כמו לוליין גאונן, חייב המלך להחזיק באוזניו את כל הכדורים, מבלי להפיל אף אחד מהם.

אין המלך יכול לריב עם סעודיה השמרנית, המעניקה לו סיוע כלכלי נדיב, וגם לא עם יריבתה סוריה, השכנה הדינאמית בצפון. אין הוא יכול לריב עם אש"ף, בגלל הקשר ההדוק בין תושבי-הגדה והפלסטינים שבתוך הממלכה עצמה. אין הוא יכול גם להתקרב אליהם יותר מדי, פן ירגיו את אסד הסורי. כשהוא תומך בעיראק של סדאם חוסיין, הוא צריך לפייס בו זמנית את סוריה של אסד. הוא מודע לצורך למנוע התפשטות ישראלית מיוזמה, על-ידי פיוס המדינה הציונית, מבלי להרגיז את האחרים. המסקנה: לא תיתכן תזווה מברעת של המלך לשום כיוון שהוא. כל תזווה שלו היא קטנה וזמנית, ותוביל כעבור זמן-מה לתזווה בכיוון הנגדי.

נשיקות בלי אהבה

■ **והי תורת-החיים של הממלכה האשמיית, וחוסיין איבן-סלאל הוא רב-אמן בהגשמת תור זה.**

הוא יכול להבטיח הרים וגבעות לשימרון פרס, כדי להרגיע את ישראל, אך אין הוא מעלה כלל על דעתו לעשות מעשה שיחרוג מן הקונ-סנוס הערבי, ושלא יהיה נסבל על-ידי שכניו האחרים. אין הוא יכול לעשות מעשה מהפכני כמו אנוור אל-סאדאת, ששלט לבטח במדינה גדולה, ושלא היה תלוי באיש משכניו.

קמפ-דייוויד ירדני שישו אינו אפשי-רי.

במאמץ של שנות-דור הצליח המלך לחזור משטח-ההפקר, שמחוץ לקונסנוס הערבי, אל מרכזו. אין הוא חולם לעשות מעשה כלשהו שיסכן את מעמדו שם.

מבא: המלך מעוניין, אולי יותר מכל שליט ערבי אחר, באחדות ערבית. הוא לא יעשה דבר אלא במיסגרת אחדות זו. כדי להתקדם בעניין הישראלי-ערבי, למשל, הוא יפעל כדי להביא לתזווה של הקדילה הערבית כולה, ולא יפעל בלעדי דיה.

הרבר ניכר היטב בהחלטותיה של ועידת-הפיסגה בעניין הישראלי. הכל הסכימו לכינוס ועידה בינלאומית. זהו צורך ערבי. כי שום ערבי אינו יכול להתקדם לקראת שלום עם ישראל, אלא כאשר שאר הערבים מתקדמים יחד איתו.

קרע במחנה

שמי"ר ארנס

במחנה שמי"ר ארנס בתנועת החרות התגלע קרע בין משה ארנס לבין רוני מילוא. הקרע התחיל בוויכוח שנערך בעת בחירת מועמד הליכוד לסוכנות היהודית, ושבהמלכו תקף מילוא את ארנס וטען שאינו מבין כלום. מילוא עזב את הישיבה ככעס ואז הודיע ארנס לנוכחים על הקמתה של ועדת הסברה סודית, שכראשה יעמוד ח"כ דן מרידור. מילוא הכועס הוציא למחרת הודעה לעיתונות על הקמת הוועדה, וטען שהוא עומד בראשה. בימים האחרונים ממשיך מילוא לתקוף את ארנס באוזניהם של חבריה הנועזים.

מישפחת ארגוב

תתבע

מישפחתו של זוהר ארגוב מתכוונת להגיש תביעות לזכויות יוצרים על שיריו של ארגוב. אחרי מותו של ארגוב בבית המעצר, לפני שבועיים, התרבו מיקרים של מכירת קלטות סיראטיות של שיריו, שערכן בשוק עלה.

מצבים שלוויןסקי יתפטר

במפלגת העבודה מצפים לכך שעקיבא לוויןסקי יוציא את הערמונים מהאש. מכיוון שלוויןסקי נבחר כמועמד המפלגה לתפקיד יו"ר הסוכנות והנהלה הציונית על-ידי חברי מרכז המפלגה, לא ניתן להדיחו. שימרון פרס מקורה שלוויןסקי יתפטר מיוזמתו, ובכך יאפשר למוטה גור ולשימחה דיניץ להצטרף להתמודדות, שבה יש להם סיכויים טובים יותר להצלחה.

המישמרת הצעירה

מתכוונת לבחירות

המישמרת הצעירה במפלגת העבודה התחילה בהכנות להקמת צוות משלה, שיצטרף למטה הבחירות של המפלגה, שבראשו עומד ח"כ עוזי ברעם.

המישמרת גם החלה בהכנות לקראת ועידתה, שתיערך בתדש מאי בשנה הבאה. נושא הוועידה יהיה "ישראל כחברה שיוויונית". לדעת רבים מחברי המישמרת סתתה מפלגת העבודה מהאידאולוגיה המסורתית של המפלגה. במישמרת הצעירה מועלית הדרישה להכיר בה כבמחוז, כדי שבהתמודדות במרכז המפלגה על המקומות ברשימה לכנסת הבאה יובטח חלקם של הצעירים, כפי שמשמע מהחלטת ועידת המפלגה מחודש סבראר 1986.

הכינוס נדחה

בגלל סיכסוכים

כינוס גדול של המרכז הליברלי, שתוכנן לשבוע זה, ושבזמנו היה להשתתף באורח הכבוד גם נשיא המדינה, נדחה.

הסיבה לדחייה היא סיכסוכים בין ל"ע לשניו, גם על רקע המקום השני ברשימה המשותפת לכנסת, בגלל חשש מתוצאות ועומות נבחרות. גורמים רשמיים במרכז הליברלי טוענים שהכינוס נדחה בגלל שביתת הסללווייה.

תורמים ביקרו בעזה

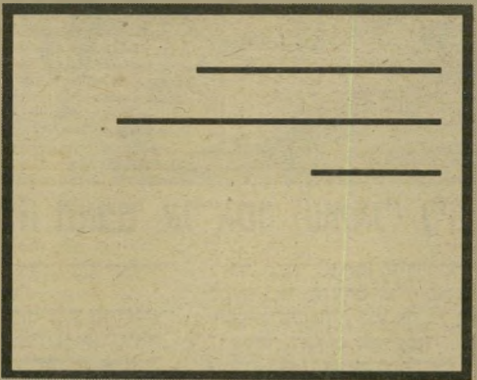
תורמים אמריקאיים סוטנציאליים ביקרו בעזה, במסגרת מסע התרומות ברחבי הארץ שעורכת

האוניברסיטה הפתוחה בתל אביב.

התורמים ביקרו אצל מישפחת אברהם צירא הערבית. למישפחה מסורת המספרת שאבותיהם היו יהודים שהתאסלמו במאה ה-18. לביקר בעזה נלווה דויד מימון, שהיה בעבר מושל עזה.

התק"ם נגד נחמקין

פעילים מרכזיים בתק"ם כועסים על שר החקלאות, אריק נחמקין, וטוענים שהוא הכשיל את הדיון בממשלה על הסיוע למזשבים. נחמקין ביקש, בישיבה האחרונה של הממשלה, שלא לדון בנושא ולא לקיים הצבעה. הוא הסביר שהוא מנהל מגעים שקטים עם אנשי האוצר, ומעדיף לפתור את הבעיה בדרך זו. אנשי התק"ם טוענים, שכך יידחה העניין בכמה שבועות, מכיוון שבישיבה הבאה של הממשלה ייעדרו מן הארץ גם ראשי הממשלה וגם ממלא מקומו.

תוכנית לבחירת הנהלה

בתנועת החרות מכינים תוכנית לבחירת הנהלה חדשה לתנועה. הכנת התוכנית הוטלה על ח"כ עוזי לנדאו.

הנהלה חדשה תיבחר בעת הכינוס הבא של מרכז המפלגה, על-ידי הצבעת חבריה המרכז, כשהמועמדים ייבחרו על-פי מחוזות שייקבעו מראש. כל מחוז יבחר בנציגיו בהנהלה.

יהודים צרכתים

תומכים באל-חסייני

הפרופסור היהודי-צרפתי לפסיקה, פול קסלר, אסף חתימות של 287 אנשי דת צרפתיים, ביניהם גם יהודים, המוחים על מעצרו המינהלי של פייצל אל-חסייני, ראש המרכז למחקרים ערביים בירושלים המיוחדת. מיכאל ברוך זו נשלח ליצחק רבין, שר הביטחון. הידיעה על המיברק לא אושרה לפירסום על-ידי הצנזורה בעיתונים הערביים, המוסיעים בירושלים במיוחד, אך אושרה לפירסום בזמון הערבי של רק"ה, "אליאיתחאד", המוסיע בחיפה.

לא היו שותפים

ברצח

אביו של חיים שושן, הוא אורח קבוע במישפטם של שמעיה אנגל, הרצל אביטן ויעקב שמש, הנאשמים ברצח בנו בכלא שושן-האב, שוטר לשעבר, ניסה לברר אצל התובעת, יודית אמסטרדאם, אם לי רצח בנו היו שותפים גם אסירים מתאים אחרים או סוהרים. התובעת השיבה כי שלילה.

אלון, דיין

והאוכציה הגרעינית

צפוי חידוש הוויכוח בין אסכולת אלון לבין אסכולת דיין, בעיקבות פירסום קרוב של הספר "מדינת ישראל וארץ ישראל" בהוצאת "בית ברל".

הספר נכתב על-ידי 14 אנשי אקדמיה ואינטלקטואלים אחרים, וערך אותו ארם דורון. המדובר בפרק בן 100 עמודים, שנכתב על-ידי ההיסטוריון הר"ר יגאל וגנר מאוניברסיטת חיפה, והנקרא "פוליטיקה ואידאולוגיה בוויכוח על ארץ ישראל השלמה". הפרק דן בקשר שבין האשמות שבעתיד יאמצו מדינות המרחב אופציה גרעינית גלויה, לבין שאלת עתיד השטחים הכבושים וגבולות העתיד של מדינת ישראל.

יבין מתח ביקורת

חיים יבין, מנהל הסללווייה, הוזמן לשאת הרצאה לפני הכינוס הבינלאומי לתיקשורת יהודית, שנערך בארץ בשבוע שעבר. נושא ההרצאה היה מצב התיקשורת ומצב הסללווייה בישראל. במהלך הרצאתו, שניתנה באנגלית, אמר יבין שאלוהא בין, ראש צוות ההקמה של הסללווייה, ראה בה מבשר שיצור לקרב בין ערבים ליהודים ושיסיע בהשגת שלום. "אבל", הוסיף יבין, "הסללווייה הזכירה את עצמה כמבשר המגביר את השינאה".

"בזק" אינה

מתאימה לבורסה

כמה מבכירי האוצר מותחים ביקורת על שר התיקשורת, גד יעקובי, שבעת שהותו בארצות הברית, בשבוע שעבר קיים דיונים עם גורמים אמריקאיים על האפשרות של מכירת חברת "בזק" למשקיעים זרים. באוצר טוענים, שהבנק האמריקאי פירסט פוסמן בנק, שאנשי בודקים את עניין מכירת חברת הממשלתית והנפקת מניות בכורסה האמריקאית, כבר הגיש רוחות ראשוניים, ובהם הסתייגות מהאפשרות להנפיק מניות של בזק בשוק המניות האמריקאי. בדוחות אלה נאמר, שהחברה אינה מתאימה לגיוס משקיעים בדרך זו. בינתיים יצרה מפולת המניות בזל-קטריט בעיות, ועדיין לא ברור מה יהיו השלכותיה לגבי מכירת חברת ממשלתית.

אייזנברג נגד טמיר

המיליארדר שאל אייזנברג השמיע בסוף השבוע ביקורת קשה על מנכ"ל משרד החוץ, אברהם טמיר, וטען לפני מקורביו שטמיר מנסה "לגנוב את ההצגה" ממנו.

אייזנברג, מי שאירגן לפני שיבוע חודשים את המישלחת של התעשיינים ואנשי העסקים היפאניים שביקרה בשבוע שעבר בישראל, הביע תרעומת על נסיגת כביכול של טמיר להציג את בואה של המישלחת כהישג שבא בעיקבות ביקורו ביפאן.

אייזנברג אמר למקורביו, כי סייע רבות לטמיר, כשזה רצה עזרה במדיניות מיוחדת-אסיה, ולכן תמך על הנסיון להציג את בואה של המישלחת כהישג אישי שלו.

צבוייה

מילחמת הכשרים

הבר"ץ של חסידו בעלז שזקל צעדי תגמול חריפים נגד הרבנות הראשית: אחד הרעיונות הוא לאיים על כל יצרניהמוזן, הנזקקים להכשרי בעלז, שההבשר יוסר מהם אם יפנו לבקש הבשר נוסף מהרבנות הראשית. פעולת התגמול היא על-ידי שהרבנות הראשית פסלה הכשרים של בעלז.

המישפחה מתגייסת

גם הבאבא ברוך וגם ח"כ (תמ"י) אהרן אבר-הצירא עושים מאמצים נמרצים כדי להבטיח את בחירתו לקרנציה נוספת של סניחם אבר-הצירא, אחיו של הח"כ, בראש המועצה הדתית של אשדוד.

פינחס עבר באחרונה מתמ"י למפר"ל.

אין סתירה בין

ביטוח לאלוהים

500 סוכני ביטוח התכנסו בשבוע שעבר בבית מלון בהרצליה ושמעו הרצאה מפיו של הרב התל אביבי יונה מצנר, בסוגיה ההלכתית הבאה: האם קנייה של פוליסת ביטוח אינה הבעת איראמון בכליכותו של הקדוש-ברוך הוא. תשובתו של הרב: אין סתירה בין ביטוח לבין אמונה באל.

רפול יעזור למושבים

הדגל הראשון שאותו יניף ח"כ רפאל ("רפולי") איתן, שפרש השבוע מתנועת התחייה והסף לסיעת יחיד, יהיה העזרה למושבים. עד כה, טוענים מקורביו, התעסק איתן בעיקר במדינות הפנימיות בתוך התחייה, ולא יכול היה להתפנות לנושא.

הפרופסור אוריאל רייכמן, דיקאן הפקולטה למישפטים באוניברסיטת ת"א ויוזם חיבור החוקה, מספר על האופן שבו יזם את הרעיון, על כתיבת המיסמך, על דרך פירסום החוקה, על שיכנוע הציבור, על דרכו באוניברסיטה, על מישפחתו ועל תוכניותיו לעתיד

„אני לא חושב שיש פריוילגיה יותר גדולה מאשר לעשות משהו שאתה מאמין בו”

„כשפרצה מלחמת יום הכיפורים כתבתי דוקטורט בארצות הברית, אבל באחי מייד להילחם כאן”

„המהלך לא נעשה למען ההיסטוריה. זה מהלך סביב למען מדינת ישראל היום”

„אני לא רואה את עצמי רץ בעתיד כמועמד של מפלגת המרכז לכנסת או לכל חפקיד אחר”

„יש הנאה עילאית אם אחת יכול להטביע את חותמך על מהלך המאורעות”

„לכל אורך הדרך, שנמשכה שנתיים, נחקלתי בספקנות אדירה. אף אחד לא האמין שזה "גמר”

ראיינה ענת סרגוסטי

לפעמים אני מדגיש

קצת גרוטסקי!

את עצמו לנושא מסביב לדירה מירפסת רחבת-ידיים, המשקיפה על פרבריה המזרחיים של העיר תל-אביב. סביב מעקה המירפסת טמונה הגאווה האמיתית של מישפחת רייכמן. זוהי גינה מיוחדת של פרחים, עצי-נוי ועצי-פרי למכירה: עץ הרימון, עץ-זית, עצי לימון, תפוז, פיקוס, פרחים מסוגים שונים וצמחים אחרים שלא הספקתי לזהות בביקורי החי-טוף.

מאז הוגש נוסח החוקה המוצעת לנשיא המדינה, בחודש אוגוסט, היא הספיקה לג' רור תגובות מסוגים שונים. יש השוללים אותה מכל וכל, ואלה הם בעיקר הדתיים,

אף בשעות-הלילה, וגם אז הוא מספר לאש-תו, נירה, על ההתקדמות בענייני החוקה. אוריאל (או אורי, כפי הוא מכונה בפי חבריו הקרובים) ונירה רייכמן מתגוררים בדירת-פנטהאוז ברמת-החייל. הבית מרו-הט בטוב-טעם, בכל פינה בו מוצבים עצי-צים ירוקים בגדלים שונים. נירה, אשתו השנייה של רייכמן, היא ארכיטקטית במיק-צועה. היא דקת-גזירה, בעלת שיער בהיר, עור בהיר וחיוך נעים. כשהוא מגיע הביתה אחרי יום-עבודה ארוך היא מוכנה לשמוע בסבלנות על ההתקדמות שחלה בענייני החוקה, היא מתעניינת, מעודדת ולדבריו, ללא עזרתה ותמיכתה לא יכול היה להקדיש

סור עמוס שמירא, דיקאן הפקולטה לשעבר, הפרופסור ברוך ברכה, הפרופסור אריאל רוזנצבי, הפרופסור דניאל פרידמן, עורך-הדין אביגדור קלנסבלד, הד"ר ברוך זיסר, מהחוג למדעי-המדינה, הד"ר קנט מן והד"ר אשר מעוז.

הדוחף העיקרי, כרגע, של רעיון החוקה, הוא אוריאל רייכמן עצמו. הוא חי ונושם את החוקה. הוא מתרוצץ, לדבריו, בכל רחבי הארץ בניסיון „למכור” את המוצר. את כל שעותיו הפנויות, שבהם אינו עוסק בענייני הפקולטה, הוא מקדיש כמעט בלעדית לקידום החוקה. לביתו הוא מגיע, במיקרה הטוב, בשעות-הערב המאוחרות ולפעמים

מוניי-ישראל שראו לפני שבועות אחד-ים אוטובוסים, מעוטרם בשלטים הקוראים: „חוקה לישראל”, חשבו בוודאי שמדובר בעוד גימיק פירסומי למוצר חדש. יתכן שאף חשבו כי זו היא תחילתו של מסע-פירסום, שהשלב הבא בו יסביר מהו המוצר החדש.

האמת הפשוטה היא שהמוצר אותו מני-סים לשווק לעם-ישראל הוא חוקה. זהו מיסמך שעל הכנתו טרחו במשך שני-תיים שמונה אנשים רציניים ביותר. את רעיון החוקה יזם הפרופסור אוריאל רייכמן, דיקאן הפקולטה למישפטים באוניברסיטת תל-אביב. האחרים היו הפרופ-

(המשך מעמוד 15)

שחוקה המפרידה בין הדת למדינה אינה נראית להם כלל, והם טוענים באופן מוחלט כי ליהודים יש רק חוקה אחת, הלא היא חוקת-האלוהים.

אחרים הסתייגו מסעיפים שונים בחוקה. התנגדות רבה גרם סעיף מסוויים בחוקה המגדיר את מדינת-ישראל כמדינת העם היהודי. סעיף זה, טוענים שוללי, מנציח מצב של חוסר-שיוויון לגבי המיעוטים הלא-יהודיים שבמדינה ומנציח את חוקי-השבות, שהוויכוח הסוער על אופיו נמשך כבר שנים רבות.

רבים דיברו בתקופות שונות על הצורך לכונן חוקה במדינת-ישראל. פוליטיקאים רבים ציינו את נושא החוקה במצעים של מפלגות שונות.

בישראל קיימים חוקי-יסוד, שבמקורם היו מתוכננים להוות בסיס לחוקה שתכונן ביום-היום. אלה אינם חוקים רגילים, וכדי לשנות אותם או לתקן אותם דרוש רוב גדול במיוחד בכנסת. חוקים אלה מפרשים את המוסדות העיקריים במדינה. כך קיים "חוק-יסוד: הכנסת", "חוק-יסוד: הממשלה", וכן הלאה.

רוב הציבור אינו יודע בדיוק מה מבדיל חוקה מחוק רגיל. רוב הציבור אינו יודע, אולי, מה חשיבותה של חוקה. רייכמן סבור שעלידי פירסומה, שבאמצעותה הוא מנסה לשווק את החוקה כפי שמשווקים משקה קל, הוא יצליח לעורר מודעות בציבור, אנשים ישאלו במה מדובר, יתעניינו, ואחרי שיבינו, כך הוא מאמין, הם יתמכו בהצעה.

מישפטנים שונים טוענים שבית-הדין פט העליון חשוב מן החוקה. כדוגמה הם מביאים את עניין בחירת השופט העליון בארצות-הברית. הנשיא רונלד רגן מנסה להכניס לבית-הדין מישפט העליון שופט, "שלו".

חשיבות האלה הוא מתכנן לחודשים הקרובים, עוד לפני הבחירות.

אתה אוסטימי ביחס לקבלת החוקה?

זו לא שאלה של אופטימיות, אלא של אחריות. אבל יש לך מטרות שאותה אתה רוצה להשיג. האם אתה אוסטימי ביחס להשגת המטרות?

צריך להתור אליה, אבל אין זה אומר שאם היא לא תושג במכה ראשונה, צריך להרים ידיים. אף אחד לא חשב לרגע שהעסק יהיה קל.

של מי היה הרעיון?

שלי. מתי?

לפני שנתיים. קראתי לכמה פרופסורים מהפ"קולטה והודעתי להם שאנחנו עומדים לכתוב חוקה. התגובה היתה חיך סלחני מאוזן לאוזן. התחלנו לעבוד, ולאט-לאט אנשים נכנסו להתבונן.

מאחר ולא יכולנו להתפנות משאר העיסוקים שבהם אנחנו עוסקים, סחבתי את העניין בכוח: פה יומיים, פה שבוע, לפעמים חצאי-ימים, לפעמים כמה שעות. זו עבודת-ענק. אני לא חושב שהשגת תפתי א-פעם בתהליך אינטלקטואלי יותר מ-עניין מזה.

במהלך העבודה נסענו לאוניברסיטת ייל שבארצות-הברית, להתיעצויות עם פרופסורים. הת-יעצנו גם עם מומחים אירופיים ומומחים למדעי המדינה. זה היה תהליך ארוך ומעניין.

מתי סיימתם אותה?

בערך בסוף אוגוסט. אנחנו בחוץ פחות מחודש-שיים וחצי. אבל לכל אורך הדרך נתקלתי בספי-נות אדירה. אף אחד מאנשי הצוות לא האמין שזה ייגמר.

לחצתי חזק כדי שהמלאכה תושלם, אחרי שגמרנו חשבו כולם שלא נקבל יותר מפינה קטנה באיזה עמוד פנימי בעיתון. אבל הנושא בכל זאת

נעם סרגוסטר העלים הוד

אוריאל ונירה רייכמן

זה במידה רבה בנל העזרה של אשתי...

סחף. וכשהם חושבים עכשיו שזהו הסוף, אני טוען שזהו רק ההתחלה.

אתה משווק את החוקה כמו שמשווקים, "קוקה-קולה", "בשילט-פיר-סומל" על אוטובוסים ובגינגלים ברדיו.

הבעיה היא זו: במישל דעת-קהל, שנעשו עבורנו בחינם, כמו כל שאר הדברים שניתנו לנו בחינם, מסתבר שגשג-שגשג מהציבור תומך ברעיון בנוסח מדינות-המערב. רק 8.8% הביעו התנגדות.

הבעיה, כפי שאני רואה אותה, היא שיש כאן עסק עם אירגון מיקצועי.

למי אתה מתכוון?

בכנסת יושבים אנשים שלא מוכנים לזוז. בין השאר הצענו את שינוי שיטת הבחירות, שינוי שאינו רדיקלי במיוחד, אבל יגרם לחלק ניכר מהם להישאר מחוץ לכנסת, ולכם הם אינם שמחים לוותר על מקומם ולתמוך בשינוי השיטה. הם מתנהגים כמו ועד-עובדים שמגן על נכסיו. קיימים בחוקה חובות שישולו על חברי-כנסת כמו הפחתת החסינות, קבענו, למשל, כי חברי-כנסת אינו יכול להיות שר בממשלה. שר שיפוט על-ידי-הממשלה, יאלץ להישאר תקופה מסוימת מחוץ למערכת הפוליטית, והוא יאבד את כוחו במהירות.

אז מי, בכל זאת, התייחס ברצינות לעניין החוקה?

חלק מהאנשים בכנסת התייחסו ברצינות. ויש קבוצה שהיא מבחינה אידאולוגית נגד החוקה באופן חד-משמעי.

ומי אלה?

בעיקר החרדים. הם טוענים שקיימת רק חוקת-אלוהים. לכן יש בכנסת קבוצת אינטרסנטים רצי-נית שיוצאת נגד החוקה.

ומי תומך בה?

יש, אבל לא ממש. הם רוצים להיות בסדר עם החרדים ועם חברים אחרים שרוצים. לא רואים אנשים שמפגינים חשיבה רצינית בעד המדינה זו מערכת של אינטרסים קטנים. אז אפשר להעביר את החוקה רק בלחץ הציבור.

אתה חושב שהציבור ייצא להם גנות המוניות למען החוקה?

כמו שאמרתי, הרוב הגדול תומך, כי נמאס להם מממשלה שלא מתפקדת ומהעובדה כי אין להם יכולת לבחור באופן ישיר את המועמד שלהם לכנסת. הם רוצים שינוי והם מודאגים מהמצב.

כשאתה מסביר לאנשים מה פירוש מגילת זכויות-האדם, הם מקבלים את הרעיון באהבה. אז נוצרת אהדה, אבל קיים חוסר-אמון ביכולת של האזרחים לשנות משהו. זהו בלוק פסיכולוגי.

אנשים אמרו לי שזה רעיון מצויין, אבל שלא ילך לי, ואין מה לעשות.

הבעיה המרכזית היא בעיה פסיכולוגית. אומ-רים שהציבור הישראלי אדיש, אבל אין זה נכון, הוא פשוט לא מאמין בכוחו.

הארישות אצלנו לא נובעת מחוסר-איכפתיות, היא נובעת מניכור מוחלט וחוסר-אמון במערכת הפוליטית. אז כדי להצליח, צריך לעבור את המחסום הפסיכולוגי. אם הציבור יאמין שמתחיל להתחולל תהליך שבו ניתן לשנות את המיכנה הפוליטי ושיש לזה סיכוי, אורחים רבים ישתפו פעולה וייכנסו למאבק.

אתה חושב שפירסומה על אר-טובוסים ישרו את המחסום הפסיכ-לוגי?

בכל מערכה יש כמה שלבים. קודם כל צריך להביא את הנושא למודעות הציבור. מאז 1950, שבה התקיימו הדיונים הגדולים בכנסת בנושא החוקה, הנושא לא עלה על הפרק. היינו חייבים להכניס את הבעיה למודעות הציבורית, ואני חושב שבה הצלחנו. עכשיו מבינים שיש נושא, ומכאן מתחיל השלב השני.

של מי היה רעיון הפירסומה?

זו אחת התופעות המופלאות של העסק הזה. אדם בשם אריה רוטנברג, ממשרד-הפירסום קשור-בראל, התייצב ואמר שהוא מאמין ברעיון ומוכן לסייע. הדברים נקבעו כהתאם למה ש-כולנו להשיג ללא אמצעים, כשהמטרה היא מירוך מהיר קרימה.

חברת נונל-זרב תרמה כמה מאות שלטים, וכך זה נעשה.

אינך חושב ששיווק בצורה כזאת מצביע על סחיתות-כבוד לחוקה?

רבים לא יודעים את ההבדל בין חוקה לבין חוק. וכשרואים שלטים הם מתחילים לשאול מה זה, וזה השלב הראשון, שהוא חשוב כדי להעלות את הנושא למודעות.

אתה צריך את הציבור. אי-אפשר יהיה להביא להגשמת הרעיון מבלי לחץ ציבורי אדיש, ושיתוף הציבור הוא דבר חיוני ותורמה אדירה בפני עצמה.

שמרברים על זהות הישראלית, על זכויות-האדם ושינוי שיטת-הבחירות, הרברים צריכים להיות מקובלים על כל העם.

ויש מודעות בציבור?

אני חושב שאנשים היום יודעים שיש נושא שנקרא חוקה. יודעים שזה קיים, שיש דיון לגביו וכראי להמשיך ולשמוע וזה השלב הראשון.

אם הדברים לא יוזזו,

נכריז על יום-חוקה,

שבו אנחנו נערוך

מישאל-עם

ומה השלב הבא?

להביא אנשים למעורבות פעילה ולהתחיל לעבוד עם אנשים פוליטיים שיהיו מוכנים בבוא היום אפילו לשכור קווים מפלגתיים.

אתה רוצה שזה יהיה הנשא המרכזי בבחירות הבאות לכנסת?

עוד לפני הבחירות. אחרי הבחירות יכול להיווצר מצב שאתה המפלגות תוכה ברוב ותצליח להרכיב קואליציה נוחה ללא צורך בממשלת-אחדות, ואז אין שום סיכוי שבעולם שאתה מפלגה תשנה את כללי המישחק, למרות ההבטחות הכי נחרצות שייכתבו במצעים.

אתם יכולים להשתמש דווקא ב-מיפלגה קטנה, שתהווה לשון-מאזניים,

אני רוצה שהנושא

"חחק עוד לפני

הבחירות, כי אחרי

הבחירות זה מאוד

סבבולטיבי. היום נוצרה

ההודמנות"

ושהחוקה תהיה התנאי שלה לבניסה לקואליציה.

אולי. אבל לחכות עד אחרי הבחירות זה מאוד ספקולטיבי, והיום נרמה לי שנוצרה הודמנות. כולם מסכימים שהשילטון בישראל מתפקד בצור-רה מסוכנת, ובתיקו הפוליטי אף מיפלגה לא בטוחה שהיא תשלוט בסיבוב הבא, ולכן יש מקום לדיון על כללי-מישחק חדשים.

לכן, אני חושב, המיסגרת בשלה מבחינה פוליטית. יש גם האלמנט הפסיכולוגי של חגיגות שנות ה-40, והמאמץ האדיר שעושה ההסברה מטעם הממשלה לאירוע ולמגילת-העצמאות. אנב, נכתב שהם מתחייבים לכונן חוקה לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948.

מי בין הפוליטיקאים הם התומכים הגדולים של החוקה?

הייתי רוצה להגיד משהו לא יפה. קיבלנו הצהרות חיוביות, אף אחד לא הצהיר הצהרה של-לית, אבל המיבחן יהיה ברגע ההצבעה.

נמשחת עם נציגי כל המפלגות?

עם חלקים. המהלך הבא יהיה להביא את הנושא לדיון בתוך מרכזי המפלגות ולקיים לחץ רצוף. אבל הכי חשוב זה הציבור. לכל המהלך אין שום סיכוי שבעולם, אם הציבור לא יגיד שהוא מוכן לעשות משהו.

מה אתם מצפים שהציבור יעשה?

עד תחילת חודש ינואר אנחנו רוצים לקיים כינוסים והרצאות בכל הארץ. בתחילת ינואר, ב-5 בחודש אנחנו מתכוונים לערוך עצרת-המונים בהיכל-הספורט ביר-אליהו. עד אז אנחנו רוצים להחתים אנשים ולסיים את הקמת האירגון.

איזה אירגון?

אנחנו מקימים סניפים בתיאום עם ראשי-ערים. אלה היחידים שנבחרו בבחירות אישיות, והם כולם בעד הרעיון, כפי שהוכיחו תחומותיהם. אנחנו מקיימים בערים מועצות ציבוריות על-מיפלגתיות, שמתקיימות בחסות ראשי-העירייה, ומטרתן לצרף כמה שיותר אזרחים לנושא.

מי מייצג לכם?

הרעיונות התגבשו בין האנשים. ראשי-הערים משתפים פעולה. בראשון-לציון הוקמה מועצה והם שולחים תלמידים לבתים, סיסיכור. הגופים הכלכליים וכל המפלגות בעיר התאחדו בנושא החוקה.

המדובר בחוקה הספציפית הזאת, שהכנתה, או בחוקה באופן כללי ועק-רני?

כן, על החוקה הזאת. היו הערות פה ושם, ואולי נוסף עוד פרקים. אנחנו עדיין מקיימים דיונים על החוקה ומנסים לגייס כסף ולהפיץ אותה בעיתונות לציבור הרחב.

למה שפועל בדימונה, למשל, שבקושי מצליח לגמור את החודש ושיש לו מישפחה גדולה לפרנס, יהיה איכפת לו משהו ערטילאי כמו חוקה?

מכיוון שיש בה דברים שחשובים לו באופן אישי. קודם כל הוא נתון יותר מאחרים לשירות השילטון. ואם מצליחים להסביר לו שזה יבטיח לו הגנה, שזהו מערכת קונסטטוציונית שמגנה על חירויות-היסוד שלו ושיש הבטחה יסודית לקיים בתנאים אנושיים, הוא יהיה בעד.

חזק מזה, עד שלא מטפלים בראש, כל השילטון לא יהיה יעיל, והאזרח יילך ויישחק וזה ישפיע עליו במישחק.

ולבסוף: הישראלים הם פטריסטיים, איכפת להם מהמדינה. אבל עם הנגה לאומית כמו שלנו, היכולת להתמודד עם הבעיות הקשות הולכת וקטנה. אז זה אפשר להסביר לכל אזרח. אפשר גם להסביר שלאורך זמן, אם הרמוק-רטיה, לא תגבש את עצמה, היא עלולה להידרדר.

רייכמן (באמצע) וברוך ברכה מגישים את הצעת החוקה לנשיא מעולם לא ביקשתי לעצמי שום תפקיד ציבורי

יותר לזירה של מאבקים כותניים מאשר משהו אחר. אבל אני לא מסתייג מעניו.

■ ■ ■

● **אתה ליד הארץ?**

כן.

● **והוריד?**

ילידי גרמניה, אבל הם הצליחו לצאת משם בדיוק בזמן. אמא שלי באה לארץ בעליית הנוער כשהיה בת 15. היא באה לבד. אבא שלי גם הוא הספיק לצאת בזמן.

● **ורכב גרלת?**

עד גיל 5 בתל-אביב ואחר כך ברמת-גן. הייתי בצופים, הייתי שוער במכבי רמת-גן ודברים כאלה. כצבא הייתי קצין בצנחנים.

אני יליד 1942 וזה דור מיוחד, כי את כל המשיחות היהודיות הלכישו בדור שלנו על מדינת-ישראל. הנוער של היום כבר משוחרר מהגישה הזאת, אולי זה טוב.

● **ומיד אחרי הצבא הלכת ללמוד באוניברסיטה?**

במיסגרת המילואים נלחמתי במלחמת ששת-הימים ובמלחמת ההתשה. כשפרצה מלחמת יום-כיפורים כתבתי דוקטורט בארצות-הברית, אבל חזרתי מיד להילחם. נלחמתי בעיקר ברמה.

● **השתתפת בהפגנות שהיו אחרי המלחמה?**

אחי נהרג במלחמת יום-כיפורים, אז

"בכנסת יושבים אנשים שלא מוכנים לזוז, כי שינוי שיטת הבחירות כפי שהצענו תגרום לחלק ניכר מהם להישאר מחוץ לכנסת"

נשארתי קצת בארץ, אחר כך חזרתי לגמור את הדוקטורט באוניברסיטת שיקגו ואז חזרתי לארץ ב-1975.

● **הצטרפת לשינוי בהפגנות המלחמה?**

אמנן רובינשטיין ביקר אצלנו בכית בזמן השיבוע של גרין. אחי. אני הכרתי אותו עוד מהפקולטה למימון, ואז האמנתי שצריך לנסות לפתח צוהרים חדשים.

● **כשהיית צעיר ידעת שתתרכז בקריירה אקדמית?**

אהבתי את זה. זה מקום נהדר, כי יש קשר עם הנוער ובכלל, במישפט חייבת להיות גישה ערכית. זה לא מיקצוע טכני ואני אוהב את הפקולטה הזאת, אני נמצא בה מאז 1969, למרות שלמדתי מישפטים באוניברסיטה העברית בירושלים.

● **התעסקת אי פעם בפרקטיקה פרטית?**

כן, בערך במשך שנתיים.

● **וזה לא מצא חן בעיניך?**

דווקא די נהנית מעבודה מעשית, עשיתי עבודה מעניינת בתחום המיסחרי, אבל כל הזמן נמשכתי לאקדמיה. (המשך בעמוד 32)

● **למה?**

האם בתמיכה במדינה לעם הפלסטיני, אתה מתכחש לזכותו של העם היהודי למדינה דווקא החוגים האלה ביקרו.

כתוב שם: שמדינת-ישראל היא מדינת העם היהודי וכמו כן היא מדינה דמוקרטית. בבסיס קיים ערך האדם וכבודו ושיוויון בין כל האזרחים.

● **אבל חוק השבות מראש אינו חוק שיוויוני.**

נכון, במובן זה שהוא נותן עדיפות לבני העם היהודי. אבל מצב העם היהודי אינו שיוויוני למצב כל העמים, כי יש לו היסטוריה של אפליה במשך דורות בכל העולם ולכן כשאין שיוויון בהתייחסות, עליך לאזן את המצב. להטיל סימני-שאלה בכל יהודי שרוצה לבוא, במאה שנה התרחשה השואה, בעיני זה אבסורד.

אני מאמין שעוד כמה דורות ירגישו כל יהודי כאילו הוא עבר את השואה. זה לא דבר של מה בכך. הגל הקל של השמאל, שהיכולת שלו היא בעיקר יכולת החירוד והבריחה, לא יכול להתעלם מדברים כל-כך משמעותיים.

אנחנו רוצים מדינה שבנויה על הדבר הכי חשוב בעיני והוא ערך האדם וכבודו.

● **קיבלתם תגובות מהצד הערבי?**

לא אני מתכוון לצאת כמעט של הירבבות ולהסביר גם לציבור הערבי את הנושא. חוקה, בדרך-כלל, היא המגן של המיעוט.

לסיכום הנושא הזה, שדי עיצבן אותי למדינה הווי שני בסיסים: הבסיס של העם היהודי והבסיס של הדמוקרטיה ויש מתח בין שניהם. השאלה היא איך המתח נפתר הלכה למעשה. כמיסמך שגיבשנו ובכל נושא שיוויון, המתח הזה נפתר בצורה חריגת-משמעות.

■ ■ ■

● **אתה בעצמך איש פוליטי?**

אני איש פוליטי מאוד. כל הנושא הוא נושא פוליטי.

● **אני שואלת אם אתה איש מיסלוגה פוליטית?**

הייתי בין המקימים הראשונים של תנועת שיוני. אחרי מלחמת יום-כיפורים, אבל מעולם לא ביקשתי לעצמי שום תפקיד ציבורי לא בכנסת, לא בסוכנות, לא בהסתדרות, לא בעירייה ולא בשום תפקיד אחר. מעולם לא רציתי כזה.

● **למה?**

אני נהנה ממה שאני עושה באקדמיה ותרמתי ככל שיכולתי במערכות השונות.

● **היום אתה חבר מיסלוגה?**

אני עדיין רשום בשיוני. אבל המיפלגה כבר לא קיימת.

● **עברת איתם למרכז הליברלי?**

לא עשיתי שום צעד בנושא הזה ויש לי בעיות עם המיפלגה החדשה שהם הקימו. לא עשיתי שום פעולה הפנתית נגד המיפלגה הזאת וגם לא בעיה.

● **ובעיתיד?**

אני לא רואה את עצמי רץ בעתיד כמועמד של מיפלגת המרכז לכנסת או לכל תפקיד אחר. האמת שיש לי סימפטיה גדולה לחברים שהייתי איתם בקשר, אבל יש בעיה גדולה מאוד היום בנושא הפוליטי. אתה לא רואה איזושהי אור מובהק באחת המיפלגות הקיימות. יש לי סימפטיה למיספר מיפלגות. בסך-הכל דווקא המיפלגות הקטנות כמו שיוני, רץ, והתחיה הן היחידות שבהן יש פעילות אינטלקטואלית או חשיבתית והמיפלגות הגדולות, לצערי, הפכו

העליון כוח, אבל הוא לא המחוקק, הוא המפקח. וגם המשרד.

כן. המחוקק, הכנסת, אנחנו אוכפים עליו לשקול שיקולים של עקרונות מוסריים שמופיעים בחוקה. הם צריכים להיות ערים לזכויות-הפרט. לא זכויות-הפרט הן דבר אבסולוטי, יש תמיד מערכות של איזונים וזכויות כאלה ואחרות. אבל כשיש חוקה, שאומרת למחוקק שאם הוא פוגע בזכויות-האדם, בית-המשפט העליון עלול לפסול את החוק, זהו הישג אדיר.

מגילת-זכויות-אדם כופה מוסריות על החברה ומבלי זה הרברים היו פרוצים.

צריכה להיות מערכת מינימלית של מוסר של מדינה, והמפתיע הוא שדווקא מדינת העם היהודי חסרה דבר כזה, כשהיה דווקא התרומה הגדולה ביותר של היהדות לעולם כולו.

הומניזם, התנהגות אנושית כלפי הוולת. גם עשרת-הדיברות מדברים על היחסים שבין אדם לחברו.

■ ■ ■

● **ומה עם המיעוטים?**

לדעתי אין ספק שצריך להתייחס לערכים בשיוויון מוחלט. מפעיל אותי שאני נתקל בישראל בכל-כך הרבה רוח רעה.

אנחנו נמצאים בעימות קיומי, ואף אחד לא חושב שלא צריך להילחם בצורה נחרצת נגד מי שמפר את החוק. הבסיס צריך להיות שיוויון מוחלט. החוקה לא מבטלת על זה, אבל אני גם בעד שיוויון בחובות. אני בעד זה שהם ישרתו בצ"ל, ושיוזכו בכל ההנאות והחובות של כל אזור אחר. חייב להיות כיבוד הדדי וחייבים ליצור לכל האזרחים אינטרס משותף לטובתה של המדינה. אני מופתע וגדלה מהגל הפרימיטיבי וטוען: מה פיתאום לתת זכויות לערבים? הם אויבים, צריך לסדר אותם.

זה מדהים אותי, כי אם התפיסה היא כוחנית ורוב יכול באמצעות הכוח שבדיו לפגוע או לשלול זכויות מהמיעוט, הרי שכל הנסיון ההיסטורי של העם היהודי היה לשווא.

דבר שני: מבחינת תבונה מעשית. הגישה שלי אומרת שלמדינת-ישראל אין תיקווה אם לא יליו אותה ערכי-מוסר. אין ספק שצריך עוצמה צבאית כדי להתקיים במרחב, אבל מבלי קוד מוסרי, לא רק שלא נהיה עסי-בחרה שזו משמעות המושג אלא אף שלא נהיה ככל העמים. וזה מתחיל ביחס שלך לאדם אחר, יחס השילטון לאזרחים והיחס למיעוטים.

● **אבל המציאות מוכיחה שאין שיוויון.**

מבחינת התבונה המעשית: אם אין לערכים הרגשת שיוויון ומעורבות ויכולת להישפט בזכות מעשיהם וכישוריהם, אלא רק מכוח השתייכותם לקבוצה, אין לצפות לשיתוף פעולה מצידם כי הם ידחקו לפינה. הם ראויים ליחס של כבוד כבני אדם ואם זה יקרה, אני בטוח שרבים יופתעו

"אם המטרה לא חושג במכה הראשונה, זה לא אומר שצריך להרים ידים. אך אחד לא חשב לרגע שכל העסק יהיה קל"

מיכולת שיתוף-הפעולה המלאה שלהם בחיי החברה וההגשמת הרעיון של כן-גוריון שהערכים יכולים להוות את הגשר לשלום.

● **איך זה מעיגן בחוקה?**

שיוויון מוחלט.

● **אבל החוקה מגדירה את מדינת-ישראל כמדינת העם היהודי.**

המדינה הזאת היא מדינת העם היהודי, זו עובדה. הרצל דיבר על זה כחזונו, וגם בהכרזת-העצמאות דובר על הקמת מדינה יהודית, ואנחנו כדי להרגיש שאנחנו לא מתכוונים למדינת הלכה, דיברנו על מדינת העם היהודי. ודיברנו על בית לכל יהודי שיצא לעזה הנה. זו המטרה של הקמת המדינה, ומי שמתכחש לזה, מתכחש לתכלית הקמת המדינה.

כתבנו במבוא כי מדינת-ישראל היא מדינה דמוקרטית, שקיים בה שיוויון מלא בין כל האזרחים, והריבון הוא אזרחי המדינה, ברור שהמדינה שייכת לכל אזרחיה, אבל היא מדינת העם היהודי. מבחינת היעד שלה להיות בית ליהודים — זהו תכלית הקיום שלה.

כמובן שאפשר לסלף. יש קבוצות של אנשים שתומכות במדינה לעם הפלסטיני שהעבירו עלי ביקורת. בנושא הזה, זו צביעות.

ובשלב הזה ניתן לעשות ברקבית באמצעים לא דריקאליים. זה כמו מחלה, שבשלב הזה אפשר עוד לרפא אותה, אבל עוד לא דרוש ניתוח, אבל בעוד כמה שנים יידרשו ניתוחים מאוד מסוכנים.

● **אבל לא בכל מדינות המערב יש חוקה. בבריטניה, למשל, אין חוקה.**

חוץ מבריטניה, בכל מדינות המערב יש חוקה. בבריטניה קיימת מגילת-זכויות-האדם, וזה מכוח שיתופה של בריטניה בקהילה האירופית. לכן בריטניה כפופה למגילת-זכויות-האדם וכל אורח בריטי יכול להגיש תלונה לבית-הדין האירופי, וזה אכן קורה.

וגם בבריטניה עצמה יש יותר ויותר קולות הדורשים חוקה. וזו מדינה שונה לגמרי מהמדינה שלנו.

בריטניה היא המדינה היחידה שיש לה מסורת קונסטיטוציונית בת אלף שנה, ויש עוצמה בלתי רגילה לתפיסה של It's not done. אבל ככל שבריטניה הופכת יותר ויותר הטרגונית, נשמעים יותר ויותר קולות התומכים במגילת-זכויות-האדם ובחוקה. והנושא עלה גם בדיוני הפרלמנט שם.

■ ■ ■

● **עכשיו מתנהל בארצות-הברית ויכוח מר סביב בחירתו של שופט על-יון. זה מראה שבית-המשפט העליון חשוב למרות החוקה, ושהוא בעצם מתווה את הדרך, ולא החוקה.**

בית-המשפט מהווה שסתום-ביטחון. אחד הנכסים הגדולים בישראל הוא בית-המשפט העליון, שהוא עצמאי ולא מקבל הוראות מה שילטון, שהוא ברמה טובה ושכל הציבור מכבד אותו. זהו נכס אדיר שסביבו אפשר לבנות חוקה. חוקה יכולה להתקיים רק אם קיימת הפרדת רשויות ואם יש מערכת מישפטית שמפקחת על אכיפת החוקה, בית-המשפט העליון מגן על זכויות-האזרח מול עוצמת השילטון.

אסור שמינוי שופטים יהיה רק פוליטי. בת-הליך בחירת השופטים בישראל יש מעורבות של הרשות המבצעת, המחוקקת השופטת, ושל איזו גונים מיקצועיים מישפטיים. והמערכת הזאת פעלה, יחסית לשאר המערכות, בצורה יפה מאוד.

● **לפני שנים אחדות נתן בית-המשפט העליון בארצות-הברית פירוש**

רייכמן והצעת-החוקה הוצאו סכום של 35 אלף דולר

לחוקה והחליט, למשל, שעונשי-מוות נוגד אותה, ובעיקר החלטה זו לא הוצאו אנשים להורג, ולפני שנתיים קבע בית-המשפט העליון האמריקאי שעונשי-מוות הוא כן לפי רוח החוקה. האין זה דבר והיפוכו?

חוקה אינה חוק רגיל. יש לה שוליים רחבים של פרשנות ותפקיד בית-המשפט העליון לפרש את החוקה על בסיס רוח התקופה ומונחייסור של אנושיות והגינות. ברור שיש לבית-המשפט

חוה יערי פרצה בבכי כעשמעה על מותו של זוהר ארגוב • אברהם טמיר מתרוצץ בלילות להאכיל חתולים

■ לפני נסיעתה לארצות הברית הלכה **אורה הרצוג**, רעייתו של נשיא המדינה, לבחור לעצמה בגדים לנסיעתה. את מסע הקניות ליווה **יעקב סער**, מנהל מחלקת הצילום של ליש כתהעיתונות הממשלתית, ומי שגילוה לפמליית הנשיא בנסיי עתו. הגברת הראשונה ביקשה מסער ליעץ לה אילו בגדים יוכלו להצטלם טוב.

■ הדיעה על מותו של **זוהר הר ארגוב** פגעה קשה באסירה **חוה יערי** בכלל ונוהר הרצוג, היא פרצה בבכי היסטרי וחללה מלאכול. האסירות האחרות החלו דואגות לה ושירלו אותה להתחיל שוב לאכול.

■ מנכ"ל משרד החוץ, **אבי רשה טמיר**, הסתובב כשהוא מצונן. מרוע? מפני שנאלץ לדאוג לשני חתוליה של אשתו **תהילה**, ששהתה במחלקת היולדות, אחרי שילדה את בנה הבכור בסוף השבוע שעבר. כשכולו מנוול, סיפר טמיר כיצד התרוצץ בלילות יחף וניסה להאכיל את החיות האהובות על תהילה.

■ גם היועץ המיטפטי לממ"ש, **יוסף חריש**, לקה בהצטננות עזה. בשיחות פרטיות התלונן על עומסה בעבודה המוטל על כתפיו, והסביר שהפירסומים על ההחלטה שקיבל כביכול בתיק אלביץ אינם מבית הדין שלו.

■ טמיר אינו מפסיק מלקבל ברכות לכבוד הולדת בנו. גם שרי החוץ, **שימרון פרס**, החליטה להשתתף בפסטיבל טמיר ופתח לכבודו בקבוק שמפניה כמאצץ אירוע רשמי. הכל השיקו כוסיות, והאווירה הרשמית התפוגגה.

■ ואילו ראש לישכתו של פרס כמיישר ראש הממשלה, **בועז אפלבראם**, נעלם כליל מהנוף הבלייני בתל אביב. אפלבראם, הנחשב כאחת הרמויות היותר מעניינות בחיי הלילה הילאניניים, הורה באוזני חברים שהוא מאוהב כולו, ומאז נפקד מקומו בפאבים החביבים עליו. ■ עורר הרין **שמואל ברי** זל, שנפרד באחרונה משותפו במשך שנים רבות, **חיים צדוק**, ערך ביום הרביעי קבלת פנים במישר החדש ברול, העומד לדין בפרשיות בנק צפון אמרי

קה, החליט להזמין רק ידידים קרובים, ולא את נציגי התיקשורת.

■ בשיחה פרטית הפליט השבוע **שלמה (צ'יץ')** להט פסוק מן התלמוד. כשבעל-שיחו תמה על כך, סיפר לו צ'יץ כי היה תלמיד מצטיין לתלמוד באוניברסיטה, עד כדי כך שהפרופסור הדתי שלו אמר לו: "זה כואב לי מאד, אבל אני מוכרח לתת לך ציון של טוב מאד." גם בצבא אהב הרב הצבאי הראשי ראו, **שלמה**

קצצרה במלאת שלושים למות בנו **ראובן** כתאונת רכבים.

■ מושבתי רשות השדירור אומרים בשיחות הרבות ביניהם, בזמנם המאוד-פנוי, שהם מופיעים ביותר מעמדתו של השר **אריאל שרון**. הם התפלאו בקול רם על כך ששרון, שמעולם לא פונק עלידם, דווקא אינו נמנה עם שמשייהם בקרב הממ"שלה חידה.

■ עדה **בן-נחום**, המנהלת האמנותית של בית לסין, שהה לא מכבר מדרום-אפריקה ו

היפאניים הנמצאת בארץ התארחה ביום החמישי בבוקר בלישכתו של **אריאל שרון**, שרתעעשהיהומיסחר, בתל אביב. זמן קצר אחרי שנכנסו חברי המיכלחת, 15 במיפסר, ללישכתו של השר, שלפו אחדים מהם מצלמות והתחילו לצלם את שרון. הם הסבירו לשר הנדהם שהוא רמות מוכרת ביפאן, ולכן החליטו להנציח אותו.

■ כפגישת עם היפאנים כי משרד התעשייה והמיסחר השי

כוכבי שמש קיבל לידיו את המיסעדה הוותיקה "דולפין" בתל אביב, שהיתה במשך עשרות שנים מרכז המושבה הפולנית, והחליט להפכה למיסעדה צרפתית יוקרתית. יחד עם השותפים חגג שמש, ממייסדי הפנתרים השחורים, את הפתיחה החגיגית, וחתם אותה בנשיקה חמה לאשתו, רחל, שאותה נשא לפני קרוב לשנה. אחד מאורחי הכבוד היה שמוליק קראוס, המלחין הזמר, שהכריז כי חברתו העכשווית (מימין) היא הפסלת דליה עזר.

תתפו, בין השאר, גם **ארינון טיר** ברג, מנכ"ל התאחדות התעשיינים, ו**יוסי גינוסר**, מנכ"ל מכון היצוא. צלמי העיתונות הישראליים, שבאו לצלם את הפגישת, צילמו את היפאנים עם הישראלים וכשסיימו, התחילו לצלם את גינוסר. שרון פנה אליהם ואמר: "הוא לא יפאני, הוא שלנו"

חלק גדול מהרצאתו נשא הנזן בעברית, וזכה במחיאות כפיים סוערות ולקריאות: "השגריר שלנו". הנזן אינו מסתיר את זיקתו המיוחדת למדינת ישראל, ועל שולחנו במישרו יש תמונה של **שימרון פרס**, וכן תצלום של שופר, מדליות והקדשות שקיבל בתקופת כהונתו בארץ. ■ מישלחת אנשיההעסקים

גוננה בקול רם ביותר: "מה יש? כל השמאלנים כבר ביקרו שם לפניי" עדה בן-נחום התכוונה, בוודאי, לאיש הקולנוע **יצחק קרל** ואחרים. הטיעון שלה, על כל פנים, עבר בשלום.

■ מנכ"ל נאט"ו, הלורד קרינגטון, קיבל הזמנה לניר

גורן, לשוחח על התלמוד עם צ'יץ ועם קצין בכיר חילוני אחר, **מאיר סעיל**. שניים אפיי קורסים, אמר, אבל כל האחרים הם עמיהאוצות. פעיל למר בילדותו בבית ספר רתי.

■ שגריר ישראל במצרים, **משה ששון**, בא ארצה לשהות

מחיר הטיסות של TWA בתוך ארה"ב - \$40* בלבד.

TWA

ואם כל זה לא מספיק, TWA תיתן מכונית "הרץ" חנים לשבוע ל-2 אנשים הנסיעים יחד הלך חזר לארה"ב. לפרטים פנה לסוכן הנסיעות שלך או צלצל TWA 03-651212.

התעריפים המיוחדים בתוקף עד ה-31 במאי 1988 למעט התקופות שבין ה-20 בנובמבר-30 בדצמבר ובין ה-17 בדצמבר עד ה-4 בינואר. כמו כן עליך לרכוש מינימום 3 טיסות ב-\$40 הטיסה. טיסה נוספת - \$65.

טוס ב-TWA לארה"ב, וכל טיסת TWA בתוך ארה"ב תעלה לך \$40 בלבד. מגיעה ל-100 ערים ברחבי ארה"ב.

מחירי TWA לארה"ב מתחילים ב-\$637 בלבד הלך וחזור לניו-יורק לבחירתך טיסות ללא חניית ביניים לפני יורק או טיסות ישירות דרך פריז לערים הראשיות בארה"ב.

מובילה לאורך כל הדרך לארה"ב.

יגאל תומרקין חגג לא-מכבר את יום-הולדתו ב"כסית", על חשבון הבית. השבוע גמל למארחיו: הוא נתן למקום במתנה שלושה ציורים מקוריים, שבהם מופיעים גריגורי ראספוטין, הנזיר שעלה לגדולה בחצר הרוסי האחרון, א"ד גורדון וחיים ברנר. מכיוון שהפסיק לעשן לא מכבר, הביא ל"כסית" גם את אוסף המיקטורות היקרות שלו, ובהן מקטורות יקרות מאוד ששוויין אלף דולר ויותר האחת. את אלה לקח בחזרה הביתה, אך חילק כמתנות את שאריות הטבק שלו.

רונה ממשרה-מכירות בתחומי האמנות. הציירת **לאה ליפ** שיין מתכננת הסבה מיקצועית. היא מקווה לסיים בקרוב את לימודיה האוניברסיטאיים, ולע- סוק בתחום הקולנוע והתיאטרון. הצייר **אריה הרפז**, שחזר לא- חר שהות בת 12 שנים באר- צות-הברית, החליט לנסות את מזלו בחייה-הלילה. גם הוא פותח בר. השם: השעה השסחה.

■ מרבית השובתים ברשות- השידור עסוקים בחיפוש מקו- רות-פרנסה אלטרנטיביים. מי-עו- טם כבר מצאו. הבימאי **בארי לנגספורד** סיפר לירידים שמאז פרוץ השביתה הוא הספיק להס- ריט 28 ימי-צילום לארבע הפקות שונות. **יואב גינאי**, שדרן רשת גימ"ל, החליט לנסות את כוחו בכתיבת שירים. שני שירים שכתב עבור **ריבקה זהר** לפסטיגלים התקבלו כבר באה- רה. כששאל אם הוא רואה בעיסוקו החדש תחליף לעבודתו ברדיו, אמר שלמרות המשכורת הנמוכה אין הוא מוותר על הה- נאה שבעבודה ברשות-השידור.

דסנה ברק, זוהר אדהליאב ונעמי רון ■

וירידיו, שפרצו בשירת יום- הולדת-שמח. בין החוגגים היו מרבית השחקנים והזמרים המופיעים איתו במחזמר עלובי- החיים. נעדרו הזמרים **שלומית אהרן** ובעלה, **יובל דור**, והשחקנית **תיקי דיין**.

■ **שוקי מדרס**, איש- הביטוח, חגג את כר-המיצווה של בנו הבכור, **עדיאל**, בן- הארונים בת-לאביב. כמקובל באירועים מסוג זה, מרבית המוזמנים היו חבריו ועמיתיו- למיקצוע של מדרס. הנער קבע שהתפריט יהיה צימחוני, בגלל התנגדותו להריגת חיות. גם כך חיסלו מאות המוזמנים את כל האוכל שהוגש.

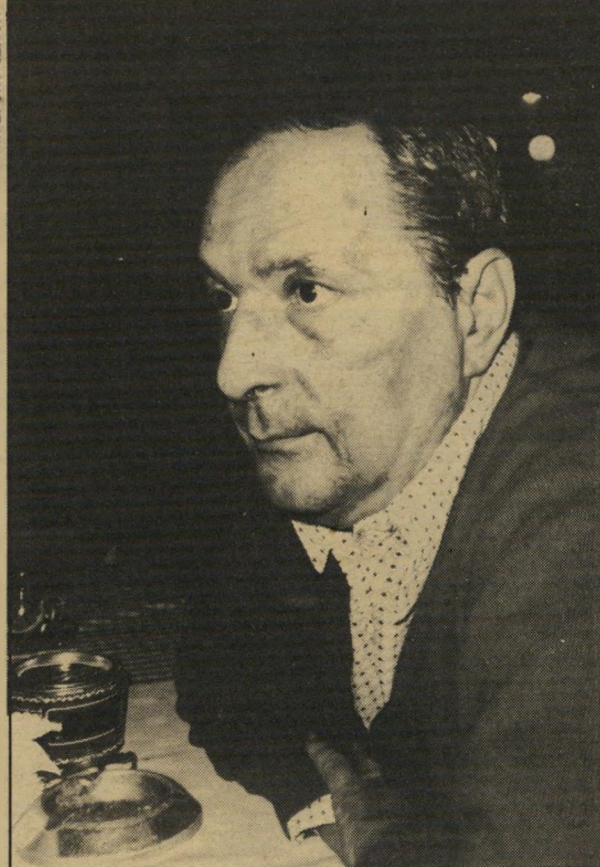
■ השחקן **רמי דנון**, שהת- פרסם בסרט לחם ושוכה בפרס בינלאומי על תפקידו, עבד באחרונה עם אסיר-העולם **סמי אלקיים** על מחזה חדש. אלקיים, שהיה בתנאי-שיקום, הוחזר לכלא בגלל איומים על חייו. בכך קטע את חלומו של דנון לכתוב ולביים את המחזה, שאלקיים הוא אחד הרמויות העיקריות בו.

■ אמנים רבים נפגעו באח-

בני אמדורסקי, עברה שינוי חיצוני: היא הפחיתה כשמונה קילוגרמים ממישקלה, ונראית צעירה בשנים רבות מגילה הביולוגי.

■ אחרי רומאן ממושך והרבה פרידות, ועוד יותר מזה חזרות, נישא **שרה אלי** והקבלן **אורי אורן**. שרה, שהיתה בעבר חברתו של איש- הביטוח **דני מעוז**, באה כחברת בעלה לבלות בכר של **מנפרד כץ**. שם היא פגשה את דני מעוז, והשלישייה בילתה כמה שעות טובות. רק כעבור כמה ימים נודע למעוז כי שרה ואורי נישאו באותו הערב.

■ מסיבת-הפתעה נערכה השבוע לזמר **דודו פישר**, ליום- הולדתו ה-36. חברים וקרובי- מישפחה התאספו במיונן התיאטרון הקאמר, והמתינו לבואו בחצות. הזמר שהה באותה עת במסעדה סמוכה, בחברת עיתונאי שראיין אותו. כשנגמר הראיון ביקש ממנו העיתונאי להילוות אליו לפגישה קצרה עם עיתונאי אחר, הנמנה עם ירדיו של הזמר. פישר שמח, וכשהגיע למקום הופתע לראות את חבריו

דניאל קורנהייזר הפסיכיאטר, התקבל השבוע ריו ב"כסית". הסיבה: לפני חודשיים נכווה קשה בכל חלקי גופו, וגם בפניו, כאשר טיפל בבארבקיו. השבוע, לאחר טיפול מעולה, ניכרו רק סימנים קלים בפניו. לאות תודה ל"צוות האחיות הנהדר" בתל- השומר, הקים קרן של אלף דולה, כדי לשלוח אחיות להתמחויות.

■ **דור סלם** עסוק מאוד בזמן האחרון. הוא מכין את תפקיד שמוליק בהצגה שמוליק ווהרה. שתועלה בסוף החודש במסגרת התיאטרון-ילדים ולנוער. לפני חודשיים היה קשור באותו מחזה — אך בתפקיד הבימאי, כשאת המחזה העלתה קבוצה של תלמידי שמיניות בכפר-הירוק. חוץ מזה הוא גם מופיע בקומדיה בשם "סוים" סוים בתיאטרון הסימטה, ובתי- חילת דצמבר יוקרן בסימטקים בארץ סרט קצר שניים בניירורק ישראלי בשם **צביקה ערב**.

דור השתתף בסרט בתפקיד הראשי, בזמן שהיה שם כביקור אצל אמו. האמא של דור היא העיתונאית **עדה הוזיפלב**, שראיון-ענק שלה עם **אימלדה מרבוים**, אשתו של **פרדיננד**

■ שינוי תדמית עובר על השחקנית **מרים גבריאל**: היא צבעה את שיערה כזהוב- כהה, קיצצה אותו, התחילה להתאפר ונראית זוהרת ביותר. ■ גם חברתה הטובה, **מיקי אמדורסקי** גרושתו של הזמר

ריקי קרוצי עוזרת-ההפקה בתוכניות הטלוויזיה "ממני מני" ו"סיבה למסיבה", מושבתת- מאונס, ואת זמנה הפנוי היא מעבירה בעשיית יחסי-ציבור לשובתים של רשות- השידור. אחותה (משמאל בתמונה), עדנה חפץ, היא דוברת הטלוויזיה בירושלים. חפץ אינה שובתת, מכיוון שהיא שייכת להנהלה של הטלוויזיה. השתיים באו למסיבה בחברת הבעלים, וזכו למטר שאלות מהעיתונאים, שהתעניינו במהלך העניינים אצל השובתים, או, עד מתי תימשך השביתה ברשות-השידור.

מונולוג של אילנית

עוטפים בזה דגים, מחר יהיה מישור
אחר על הכוונת...
יד על הלב? הפחד מפני רכילות לא
היווה שיקול אצלי. עם זאת, מאוד
הייתי רוצה שיכבדו יותר את צינע
הפרט.
חשבתי פעמים רבות: לתבוע, לא
לתבוע.
אני מאוד פגיעה. אני לא מתביישת
בכך — זאת תכונה יפה, שאדם רגיש
לדברים, לאנשים. דווקא בגלל זה, אני
מאוד רואה את האדם שמולי. אני

מוותרת על זה. אני מופיעה שם גם
בג'ינס, אבל אפילו הגינס נראה לי
כיום זוהר. אולי בגלל התיסרוקת.
תחרות עם שאר הזוהרות, שאר ה-
תיסרוקות? אני כבר מחוץ לתחרות.
בהדרגה בהדרגה קיצצתי את השי-
ער הארוך שלי — נכון, הסמל המי-
סחרי שלי! פשוט הבטתי ארוכות
במראה והחלטתי שזה כבר לא מתאים
לי. אז פעם בחודשיים אני נאלצת
לקפוץ למספרה, לקצר את הפוני.
יופי? חשוב לי אני לא מכירה אשה

אילנית (1975) אחרי לידת עמיה
האנו הנוני שלי ופננו!

„טימולי-המבנה

במעט גמור

אורתי!

אילנית עם בעלה הראשון שלמה צח
אין ואילנית

יודעת, על בשרי, מה עובר על מי
שפוגעים בו.
אני לא מבנה איזה תענוג יש
לאנשים לחטט, לפשפש בחייהם של
אחרים, לגרום לכאב-לב, לחוסר-
אימון.
אני אוהבת את אלי. ידעתי בדיוק
למה אני קושרת את עצמי — רוגמ-
נית, ליכלוכים בתיקשורת, רכילות
ידעתי בדיוק למה אני נכנסת, עם איוו
חבילה אלי בא.
הכנתי עצמי מראש לגידול ילד
לא-שלי. הילדה באה אלי בגיל 3 וחצי

אלי כאדם פנוי. לולא היה, אני לא
בטוחה שהייתי משקיעה, מבזבזת זמן...
אנחנו חיים ביחד במשך תשע שנים.
אנחנו לא נשואים זה לזה, מתוך בחירה.
יש לי אותה האחריות, מחויבות. יש
רכילות? נכון שזה שהוא היה נשוי
פלוס ילדה קטנה הזמין רכילות, אבל
כזמרת, תמיד הייתי חשופה לרכילות.
תמיד נאבקתי להצניע את חיי הפר-
טיים, ובתקופות מסוימות אפילו הצל-
חתי בכך. עברתי על עצמי וחונכתי את
עצמי לחשוב שהיום קוראים ומחר

שלא חשוב לה היופי. כללית, אני
מרוצה מעצמי. תסכימים? הלוואי
ויכולתי ליישר את הגב שלי. זה מפריע
לי. אני גם סובלת מכך פיסית, אז
בכלל.

חץ מזה, אני מרוצה מעצמי, אבל
אני גם עוזרת לכך: אני מתעמלת,
שוחה, מורעת מאוד לבריאות, לטבע.
אני לא אוכלת בשר. הרבר היחיד
שאני לא יכולה להתגבר עליו הוא
העישון.

אני רוצה להיראות ולהרגיש טוב.
דבר אחר לא אעשה לעולם —
ניתוחים פלאסטיים!

בעבר התעקשו שאנחנו את האף
שלי. הצלם סמי בן-גור תמיד נידנד לי
עלייך, אבל לא נכנעתי.

זה פשוט לא הפריע לי. יש לי פחד
מזה. אני רועדת מפחד מניתוחים. זה
נראה לי מחיר יקר מדי, ואני לא
מדברת על כסף. היופי חשוב לי, אבל
זה לא מעביר אותי על דעתי, עד
שאלך ואלחם על כך. אני יודעת לקבל
את המציאות כאבה, גם כשיפיעו
הקמטים... אפילו את זה (מצביעה על
החזה).

בגיל העשרה סבלתי מזה שהיה לי
חזה קטן, אבל סבלתי בשקט. זאת,
כנראה, הטראומה של נעורתי. גורא
הפריעה לי העובדה שנראיתי צעירה
מגילי.

אני זוכרת איך הופעתי פעם
במיאמי, והחלטתי ללכת עם מכרים
למועדון-חשפנות. הייתי אז כבר
נשואה. בכל זאת, עצרו אותי בפתח.
שום-דבר — לא טבעתי-נישואין ולא
הסברים — לא עזר. הכריחו אותי
לחזור למלון ולהביא עימי את הדרכון.
לא האמינו לי!
בכל זאת, אין רע בלי טוב — כיום
אני נהנית מכך.

אלי: „הוא הביא

חבילה!”

יברתי את אלי (טמיר, מישפטן)
באמצעות חברים, לפני יותר
מתשע שנים. ישבתי עם חברים בקפה
אפרופו הוא יושב עם ידידה שלי,
שערכה בינינו היכרות.
אחריכך נפגשנו פעם נוספת וככה,
לא-טילאט, מצאנו את עצמנו ביחד.
אני הייתי אז נשואה, רישמית, על
הנייר בלבד. גם הוא היה במצב דומה
— נשוי שאשתו ובתו היו בכלל
בחו-ל.

אני יודעת שהיא (אנאבל טמיר,
רוגמנית, ואשתו לשעבר של טמיר)
מספרת לפעמים שגנבת את המנה
והרסתי חיי מישפחה. אני היכרתי את

אני מרגישה נוח ככה, בטרנינג.
לפעמים גם בערב אין לי כוח
להתאפר.

האמת היא שבחיים הפרטיים תמיד
הייתי ככה, אבל נכון הוא שבהופעות
שמתי לב יותר לצורתי החיצונית.
כיום? הראש השתנה.

עברתי תהפוכות רבות: הורדתי
לחלוטין את העקבים. אני עולה
לפעמים לבימה במיכנסים-ג'ינס.

כיום אני שמה דגש על „הנוח“. לא
אכנס עצמי לתוך איזה מחוך מפוחלץ.
אני מנסה להעביר יותר מסר מבפנים
מהנשמה.

אני מאוד מעוררת מכך שהתגובות
על השינוי שחל בי — טובות. מקבלים
אותי גם ככה.

באופן בסיסי, תמיד הייתי בחורה
של פשטות, ביתיות. כך שלא הייתי
צריכה לעבוד על עצמי במיוחד כדי
להשתנות. נכון עם זאת, שהיתה לי

תקופה בה יצאתי יותר לאירועים,
לכילויים. רציתי לקלוט, להתגרות.
כיום אני עושה רק מה שבא לי.

הרבר היחיד שקשה לי עדיין
להתרגל אליו זה המשקפיים —
מישקפיה-ראייה שלי. אני עדיין מופי-
עה בלי מישקפיים, אם כי הקלטתי
באחרונה במישקפיים ובלי איפור.

פעם, כשתפסו אותי עם הזמר פרי
קומו — מרכיבה מישקפיים! — חשב-
תי שיקרה אסון. לא קרה.

פעם היתה לי הפרדה: היו לי בגדי-
הופעה ובגדים ליומיום. כיום אני מופי-
עה ומסתובבת באותם הבגדים, אם כי
מקפידה מאוד על ניקיון ואסתטיות
לשמה.

לולא הייתי חושבת שאני אסתטית
בטרנינג — לא הייתי מסתובבת כך.
לא מכבר הסתכלתי בתוכנית-טל-
וויזיה שהקלטתי ב-1982. כל הנוצצים
כשיער ועל הפנים — כיום הייתי

מובן מאליו!

„אבל אני לא מוציאה כרגע תקליט, לא מותחת במסע-
הופעות...“ הופתעה אילנית מהעיתוי שבו בחרתי לראיין אותה.
חבר קרוב משותף הזכיר לי את קיומה של מי שנחשבה במשך
שנים כ„זוהרת מכולן“. הצורה שבה דיבר על „חנה — אשה פשוטה,
נחמדה“, לא כל-כך תאם את הזיכרונות שלי מ„זמרת
האירוויזיונים“, על תילבושותיה המפוארות ותנועותיה
המבוימות-היטב, ובגידול.

הלכתי לפגוש את חנה-אילנית בביתה הכפרי בכפר-שמריהו,
בתקופה שלווה עברה: פחות קרובה לכותרות ולרעש, פרופיל
טיבעי יותר. מצאתי אשה דקיקה, לבושה בטרנינג, בנעלי-ספורט,
מרכיבה מישקפיה-ראייה — אשה יפה.

ההשלמה שלה עם מה שנתן לה הטבע — לטוב ולרע — רק
מחזקת את היופי שבה.

בתחילה היתה חשדנית מעט, מסויגת-משהו. אחרי-כך —
נפתחה לחלוטין, בלי כל היסוס או ניסיון-התחמקות מנקודה
בלתי-נוחה, וכאלה ניתן למצוא בנקל, אם מעיינים בביוגרפיה של
אילנית על הנייר: גרושה פעמיים וחיה עם שותף שלישי לחיים,
עורך-הדין אלי טמיר. השניים הכירו זה את זה עוד בעודם
נשואים, פירקו מיסגרות והקימו מיסגרת משותפת. על פי
התרשמותי — מיסגרת חמה ומוצלחת ביותר.

המיסגרת כוללת את „הילדה שלו“, הילדה שלה, „אין „ילד
שלנו“. כל נסיונות הזוג להביא ילד לעולם נכשלו עד כה ויצרו
צלקות.

לכאורה: יש כאן כל החומרים הדרושים לרכילות עסיסית,
עימותים (מאבקים הכושלים של הדוגמנית אנאבל טמיר, גרושתו
על אלי, להחזיק בביתה בת ה-10 נטלי, פירנסו מדור-רכילות
בתדירות קבועה), ליכלוכים.

בשיחה עם חנה נראו הדברים טבעיים לחלוטין. השלווה והחום
שהיא הישרתה, האפילו על כל אלמנט אחר. למתע התרחקו גם כל
השאלות הקנטרניות, סימניה-השאלה הסקרניות. נותרו רק
התשובות. הכל נראה, גם לגבי, כל-כך מובן מאליו.

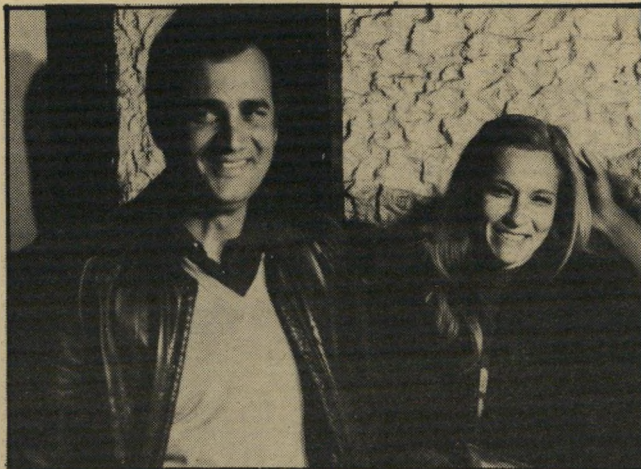

אבי ולדמן, העולם הזה

„דבר אחד לא אעשה לעולם — ניתוחים פלאסטיים... האף שלי כשוט לא הכריע לי!”

זה מאוד קשה. כל הסבל והמאמץ... זה להיות תקוע עם הדבר הזה, בוקר, צהריים וערב. האגו הנשי שלי נפגע נוראות. הרגשתי כאילו לקחו לי משהו. היה לי גם שלב של ניחוס עצמי: התנחמתי שאני אשה שלמה, שברג אחד התקלקל במערכת, מפני שאצלי זה היה רק מכאני. אני מייצרת ביציות. לולא הבאתי כבר ילד לעולם (עמיחי, בן 12) הייתי עוברת, ודאי, תקופה קשה עוד יותר. עזרה לי העובדה שאלי ואני חברים (המשך בעמוד 42)

הרכילות. כתבו ש„זמרת ידועה חיה עם עורדין שנפרד מרומניות...” נורא קשה לי לדבר על הנושא הזה. אלי ואני מאוד מאוחדים אוהבים ילדים, ועשינו את כל המאמצים כדי להביא ילד משותף לעולם. עברתי טיפול מכהנה מאוד קשים. כמעט נגמרתי. היו לי תקופות נוראיות של רחמים עצמיים: „למה זה קרה רווקא לי?” הרגשתי כשפונדסינות, עד שבשלב מסוים הרמתי ידיים. הלכתי לזה (לטיפול) עם כליכר הרבה אופטימיות. היה לי ברור שאני אצליח, ועוד בפעם הראשונה!

ציון צמיר, העולם הזה

אני אוהבת אותה כאילו היא באה מפה (מצביעה על הרחם). היא מאושרת פה. אני גם מעוררת אותה לאהוב את האמא שלה.

עכשיו היחסים בינינו (בינם לבין אנאבל) בסדר. זה דרש ודורש ממני המון פתיחות, סבלנות, אופטימיזם. השקעתי בכך המון, ואני לא מתחרטת.

גם אלי מסתדר נהדר עם עמיחי (בנה מנישואיה הקודמים, השניים) ושוב — גם פה יש אבא (בעלה השני). בעלי השני ואני נפרדנו טוב. אומנם היה רעש, אך הינחה אותנו עיקרון אחד — שחשוב לנו, בראש וראשונה, הילד!

אחרי שהייתי נשואה פעמיים — וזה בית-ספר! — למדתי הרבה, ונכנסתי למערכת-יחסים שלישית בגיל 32. ידעתי שאם אני רוצה את אלי — אני חייבת לקבל אותו, עם כל החבילה שלו. גם הוא לקח אותי עם חבילה. למה לו לקחת חבילה עם אשה וילד?

אילנית עם חברה-לחיים אלי טמיר

„ידעתי שאני חייבת לקבל אותו עם כל החבילה שלו!”

הסתכלתי לאחור וחשבתי על אמא שלי, איך היא הצטיירה בעיני בגיל 40: או שהרור הוא היה יותר מבוגר מאיתנו, או שראיתי אותה בעיני ילדה. מה שעשה לי הכי כיף זה, שלא מזמן, כשנסעתי עם בני עמיחי, הוא הסתכל בי ואמר לי: „את יודעת משהו? לפעמים יש לי הרגשה שאת לא רק אמא שלי. את כזאת חברה שלי!” היה לי מין פחד כזה מפני גיל 40. תמיד הייתי שובבה כילדה, הרבה יותר שובבה מאחי הצעיר (לצ'ו) — אחיה של חנה, שהוא צעיר ממנה בשבע שנים, איש נלי-צה"ל. פיתאום נבהלתי שאצטרך לתפוס כזאת רצינות.

ילד משותף:

„לא הולך!”

לד משותף? לי ולאלי לא הולך! כתבו על זה כל מיני רמזים בטורי

בח 40: „היה לי

מין פחד כזה...”

הייתי בת 40 בספטמבר האחרון. בתחלה רצו לארגן לכבודי מסיבת-הפתעה — מסיבה מפוצצת כזאת, ביריעתי. לא רציתי. העדפתי לנסוע עם אלי לספרד. בבוקר שבו מלאו לי 40, הלכתי להשתוף. בערב לקח אותי אלי למי סעדה יוונית, הרחק בהרים. כשהגענו, המיסעדה היתה עדיין סגורה. ב-8.30 בריוק חזרנו למקום, וגילינו שאנחנו הוגג היחידים במיסעדה — המקום כולו חגג כאילו לכבודי.

אלי יצא פעם עם הבת של בעלי המקום, והאמא שלה הצטרפה לפגישה... האמא היתה שם באותו הערב וזכרה הכל. זה היה ערב שלם בשבילי! לפניכן היו לי, ועוד איך, מחשבות.

התנצלות

לקראת סוף הראיון, ביקשתי מחנה שתגיד לי במישפט אחד — בכמה מילים בלבד — מהי זמרת. חנק התלבטה ואמרה, על דרך ההתנצלות: „אלי תמיד אומר לי — באופי, את בכלל לא זמרת...” בכל זאת! „זאת אשה שיוצאת לעבודה לא בשעות המקובלות — 1400-0800. זה מיקצוע... אני אשה ששעות העבודה שלה שונות, אפילו יותר נוחות... זה לא מיקצוע יוצא-דופן!”

אילנה בהופעה (1967)

היו לי בנדי-הופעה ובגדים ליוס-יוס!

י"הארץ מדבר בשפה של ל"ו

א.ר.ר. פרסום ושידור

חבר

עיתון לאנשים חושבים

ומי לא היה שם?

בטלוויזיה הציגו סרט על עיתונאי אמריקאי שסיקר את מילי-חמת-האזרחים בניקאראגואה. הוצגה שם בעייה של אתיקה מיק-צועית.

הסיטואציה היתה כך: מיסטר-העריצות של אנאסטאזיו סומוזה (ידיד גדול של ממשלת-ישראל) עמד להתמוטט. בראש הלוחמים הסאנדיניסטים עמדה דמות אגדתית, המפקד רפאל. ברגע הא-חרון נהרג איש זה. אנשי הרווח הוריעו בלי-כך בתרועת-ניצחון. אילו האמינו ההמונים לידיעה, היתה המהפכה עלולה להיכשל. הסאנדיניסטים לקחו את העיתונאי האמריקאי, הביאו אותו למקום שבו היתה מוחבאת גוויתו של רפאל, הלבישו אותו, ושיכנעו את הצלם לצלם תמונה כזו: באמצע יושב רפאל המת, משני צידיו אנשי, ואחד מהם מחזיק בעיתון המכריז על מות המפקד, כשחיוך על פניו. התצלום המכריז לא להוכיח כי רפאל חי. הוא הורפס ברכבות עותקים והופץ ברחבי הארץ.

העיתונאי ידע שהוא עוזר להפיץ דבר-שקר. אבל הוא כבר הכיר את ניקאראגואה וידע כי אנשי סומוזה הם חבורה של רוצחים נתעבים. כשחיוך על פניו. התצלום המכריז לא להוכיח כי רפאל חי. הוא הורפס ברכבות עותקים והופץ ברחבי הארץ.

ובכן, מה הייתי אני עושה במיקרה כזה? כיצד הייתי אומר לעיתונאי הגון לנהוג? יש כאן ניגוד בוטה בין האתיקה העיתונאית ובין המוסר האי-נושי הפשוט. אני סבור שגם עיתונאי הוא קודם-כל כ"אדם. במיקרה מיוחד כזה, שהוא נדיר מאוד, הייתי נוהג כאותו עיתונאי.

כמה זה עולה?

כמו רבים, אני שפוט למישפט ג'ון דמיאניוק. וכרוב הג'אנקיס של מישפט זה, התאהבתי גם אני בד"ר יוליוס גראנט, בן ה-86, שהעיד מטעם ההגנה. גם קודמו, הרון ניקוליי טולסטוי, מצא חן בעיני.

צריך אדם להיות ממוצא זר כדי להיות כל-יך בריטי, כמו רוזן רוסי זה. כמו שהשקן לסלי הווארד בשעתו, שהיה יהודי הונגרי. עם שני עדים אלה בא מיפנה מסויים במישפט. יונה בלשמן לא שבר את טולסטוי, ומיכאל שקד המהולל לא שבר את גראנט. נראה שעבר תורם של עדי-ההגנה מסוג שתי הגברות האי-מריקאיות, שאחת מהן התמוטטה בחקירה, והאחרת ניסתה להת-אבד. (לזכותו של יורם שפסל יש לציין כי העדים האחרונים הובאו על-ידי, בניגוד לשתי הנשים מארצות-הברית, שהובאו על-ידי הסניגור האמריקאי.)

כאשר עמד גראנט בחקירה הצולבת עלו במוחי כמה מחשבות אפיקורסיות על מישפט זה בפרט, ועל מערכת-השיפוט בכלל. ברור כי הושקעו מאמצים עצומים כדי להכין את התביעה לחקירה זו. נראה כי נבדקו מאות חוות-ידע שנתן גראנט בעבר ככריטינה, ונחרשו אלפי הספרים, המאמרים וההרצאות שכתב/נשא במשך עשרות שנים.

כמה אלפי שעות-עבודה הושקעו בזה? כמה אנשים הועסקו? גם לגבי טולסטוי נעשתה עבודת-בילוש יסודית. אחרת, איך ידעה התביעה את הנסיבות המדויקות שבהן זכה בתוארו במכללת טריניטי שבאוקספורד? כמעט בכל מישפט פלילי יש אי-שוויון משווע. בצד האחד עומד המנגנון הגדול של המדינה על מוסדות הבילוש והחקירה שלה, מכשיירה ומערכותיה, ובצד השני עומד נאשם המוגבל באמצעים. רק נאשם עשיר מאוד יכול להרשות לעצמו הגנה נאותה.

אך במישפט זה אי-שוויון זועק ממש לשמיים. בצד האחד גייס המנגנון האדיר של מדינת-ישראל, הוועסקו עשרות או מאות חוקרים בארצות השונות כדי לבלוש אחרי העדים, ואילו מצד שני עומדת ההגנה, בעלת האמצעים הרלים.

מחשבה אחרת: אחת לשעה עוברת המצלמה ליד ג'ון דמיאניוק, המנסה להסתיר את פיהוקיו, והצופה ע-

שקד

לול לשאול את עצמו. מה זה, עושה כאן? הנאשם כמעט שזח, וזוועות טרבלניקה ירדו מזמן מן הפרק, ועכשיו עוסק המישפט במהדק-הגנאי של מיכאל שקד (מוצג תו שלוש מאות ומשהו) ובחרידי השדכן במימך תו מאה ומשהו.

זה בהחלט מעניין ואף מרתק, אבל האם בשביל זה צריכה מדינת-ישראל להשקיע מיליוני דולרים, הנלקחים מזקקים ומ-נכים בבתי-החולים? אני יודע שאי אפשר להפ-סיק. אבל מדוע היו צריכים בכלל להתחיל בזה? ושאלה פחות חשובה: ליד שולחן התביעה יושב זוג של פאנטומימאים. אחד הוא גבר צעיר בעל פנים רבות-אומר, והשנייה היא גברת שגם לה יש הרבה הבעות מעניינות. כאשר מעידים עדי-ההגנה, שניים אלה מלווים את הדברים בציחקוקים ובגחיקות על המירקע. כמי שאומרים בשפת הפאנטומימה: איזה שקר! איזה טיפוש! איזה סניילי! איך דפקנו אותו! בדראמות של שקספיר מופיע בדרך-כלל איזשהו מוקיון כס-צינות המרתקות ביותר, כדי להפיץ את המתח. האם זהו גם תפקידו של צמד-החמד זה?

שאברנידאל פעל כדי להזכיר את כוחו של אש"ף, יכול גם לאמר כי אנשי הצבא האירי הרפובליקאי הניחו את הפצצה בטכס-הזיכרון כדי להזכיר את כוחה של מרגרט תאצ'ר, או שחיליהם האמריקאי נשלח למיפדף הפרסי כדי להזכיר את כוחו של האיית-אללה חומייני.

מיסעך-הצד שהפיל את רביטוראי כנפו הונח, עד כמה שידוע, בידי החיוב-אללה, גוף שיעי פרו-איראני, והוא הדין לגבי ירי-הקטיושות לעבר דרום-לבנון והגליל.

מה לאמר על אדם המסוגל בסוף 1987 לכתוב על אברנידאל שהוא איש-אש"ף? במיקרה הטוב ביותר שהוא בור גמור. במיקרה הרע שזהו תרגיל של כיווץ (ריס-אינפורמציה בלעז). אברנידאל עשה את מעשהו המטופש כדי לקלקל את מעמדו של אברעמאר (יאטר ערפאת) בוועידת-הפיסטה, ולהוכיח שאש"ף אינו מייצג את העם הפלסטיני.

את המאמר כתב הר"ר ולטר ("פולס") גרוס. אני מניח שכוונתו לא היתה רעה. אך אולי מוטב לו להיגמל מלכתוב על נושאים המחייבים ידע מינימלי בענייני המרחב.

הסמים והדוד סם

מישהו שלח לי את החוברת האחרונה של ירחון-הערווה פנ-טהאוז. כרי שאקרא בו מאמר על עובדות החבלנים של מיסטרט-

ישראל. אבל התעניינתי יותר במאמר אחר שהופיע באותה חוברת, בין תצלומים של נערות מושלמות בתנוחות גינקולוגיות. זהו מאמר של בריאן בארגר, העיתונאי האמריקאי שחשף בשעתו את המרדף לביצוע מעשי-רצח, שחיבר הסייאי-י עבזר הקונטרס. הפעם הוא כתב ברחבה על השותפות המשולשת של הסייאי-י, הקונטרס וסורחיהם.

הרבה פרטים של סיפור זה התגלו כבר בעבר, בעיקבות החקירה של חבר-מושבעים במימאי וחקירות אחרות. מסתבר כי סגן-אלוף אוליבר נורת', סמל המוסר האמריקאי, ניצח על ייבוא כמויות עצומות של קוקאין לארצות-הברית, בשעה שהנשיא רונלד רגן הכריז בטלוויזיה מליחמה על ייבוא זה, שהפך מכת-המדינה. הכל נעשה מטעמים פטריטיים. לסייאי-י היה אסור לספק סיוע כספי לקונטרס, על-יפי חוק שחוקק הקונגרס. על כן התקשר הסייאי-י עם לווייתני-הסמים בקולומביה, מולדת הקוקאין באמריקה הדרומית. המטוסים שהביאו וקוקים לכסף, בסכומים הג-חורזו לארצות-הברית כאשר הם עמוסים בקוקאין. חסות הסייאי-י אי הבטיחה חסינות לסחורה ולבעליה. חלק מן הרווחים הועברו לקונטרס. כתוצאה מכך ירד מחיר הקוקאין 50% אלף דולר לק"ג ב-1981 אלף דולר עכשיו.

הרבר מעניין, מפני שהוא מתקשר עם סיפורים אחרים על הקשרים שבין שרותי-המדיעין ובין המיסחר בסמים. וזהו מעין ברית מן השמיים. יש כאן שילוב טבעי של צורך ויכולת. אש-לצורך: כל שרותי-המדיעין וקוקים לכסף, בסכומים הג-דולים בהרבה ממה שניתן להם בתקציבים הסודיים. אין גבול לפעולות-סתר, ואין גבול לתיאבון האירגונים העוסקים בכך. ואשר ליכולת: לכל מוסדותי-המדיעין יש סידורים מושכללים להכרחת-גבולות. כולם פועלים מחזק לחוק. גם במדינות שחוקקו חוקים להסדרת הפעילות של מוסדותי-המדיעין, כמו ארצות-הברית, מצאו השירותים דרכים לעקוף את החוק כפי שהתגלה בפרשת איראן-קונטרס. (בארץ מתנגדים המוסד והשכ"כ בכלל לחקיקת חוקים.)

כל מוסדותי-המדיעין הורים הפועלים בלבנון, למשל, עוסקים במיסחר בחשש. הרבר כמעט בלתי-נמנע, כי כל עדה/מיפלגה/מיליציה בלבנון עוסקת במיסחר בחשש, כדי לממן את צאבה הפרטי. החשש הוא המטבע העובר-לסוחר לכל פעולה מודיעינית בארץ-האזרים. מבחינה זו אין הבדל בין חסורים, המאורנים, הר-רוזים, הסונים והשיעים הם יכולים להרוג זה את זה בתאוה, אך החשש עובר ביניהם, מן הבקאע, דרך הרי השוף לנמלי ג'זיה או צידון, אל השוקים במערב, או מן הבקאע דרך ירדן למצריים, הכל בעזרת שרותי-המדיעין למיניהם.

המת התי

"מה היית עושה במצב כזה?" שאלו אותי עמיתי במערכת. עוד לפני כן הצגתי את אותה השאלה לעצמי.

לא-אחת, כשאני מרצה על בעיית-השלום שואלים אותי מדוע כראי ככלל לעשות שלום. הרי ברור כי במיסגרת השלום הצטרך ישראל להחזיר שטחים נרחבים, שהיא חולשת עליהם כיום. מה נקבל בתמורה?

איך ממחשיכים את טיב הסחורה הזאת, ששמה שלום? יש לי שתי דוגמות מן המוכן.

האחת היא זו: בכל רחבי העולם הערבי, מן האוקיינוס ועד המיפרץ, כפי שהערבים נוהגים להגדירו (מן האוקיינוס האטי לנטי שמול חוף מארוקו ועד המיפרץ הפרסי) יש רכבות חדר-י כיתות. בכל הכיתות האלה תלויות מפות, שבהן מסומן שיי-חה של ישראל במילים "פלסטין הכבושה", או סתם "פלסטין", או שמופיע בהן שטח לבן בלתי-מסומן, (ידיד דיפלומט הביא לי פעם מפה כזאת מעמאן). שטח-ישראל נראה בו כפי שנראה מרכז-אפריקה או טיבט במפות של המאות שעברו, שטח לבן מסומן "לא נחקר".

חורסין

השלום פירושו שבכל המפות האלה יופיע השם ישראל. זה הכל. וזה שווה ויתור על הרבה שטחים.

אני יודע להעריך את חשיבותו של מפות, כי כילד הספקתי עוד ללמוד בבית-ספר יסודי גרמני. בכל המפות בבית-הספר סומנו גבולות גרמניה ו'א', הרפובליקה הווימאית. אך בכל המפות הופיע גם קו אדום, שסימן את השטחים ש-נגזלו מהמולדת" בתום מלחמת-העולם הראשונה, בעיקבות חוזה-השלום של ורסאי. הקו האדום התמים הזה הפיל אחר-כך מיליוני חללים. רור שלם של גרמנים, שחונך מילדותו לראות בעיר דנציג וב-פרוודור הפולני" שטח גרמני גזול, הלך אחרי היטלר למלחמה, שנועדה, כביכול, לשחרר שטחים אלה.

וזהי דוגמה אחר. הרוגמה השניה נוגעת לליגה הערבית. כאשר מתכנסים ראשי מדינות הליגה, וכל אחד מהם יושב מאחורי ריגלון ושלט מדינתו, חסרה מדינה אחת ממדינות המרחב. השלום פירושו שהליגה הערבית (גברית המדינות הערביות) תהיה לליגה מרחבית (למשל): גברית המדינות השמיות", שדגל ישראל יתנוסס בין שאר הדגלים ושראש ממשלת-ישראל יישב מאחורי הריגלון הכחול-לבן והשלט "ישראל".

כי פירושו של דבר: גבולות פתוחים, יחסי-מיסחר, חוסר איום במלחמה. מערך שונה של כל החיים האלוניים, שיחורו המש-אבים האלוניים לפיתוח, לטכנולוגיה לרווחה, לקירמה. כתבתי זאת בשלהי מלחמת-העצמאות. לאחר-מכן שמחתי לשמוע מפי המלך חסן שהוא הציג את הדבר הזה ב-1958, בנאום שנשא בבירדית.

השבוע יכולנו לראות במשך שעות את ראשי המדינות הער-ביות יושבים בחצי-גור-עגולה, כשליד כל אחד מהם ריגלון ושלט. היה זה מיקבך די מרשים של מנהיגים מכל הסוגים: מע-רביים (האלג'רי, למשל), שייחים עתירי חול נפט, מנהיגים צבאיים (כמו סדאם חוסיין) ואזרחיים (כמו הכווייתי), מלכים בני מישפחות עתיקות (חוסיין הירדני וחסן המארוקאי, ששניהם אמורים להיות צאצאים ישירים של הנביא) ובני-יעמך (כמו ג'לוד הלובי, שהופיע בחליפה מצ'וקמקת ובלי עניבה). היה ביניהם נוצרי אחד (אמין ג'ומייל המארוני).

בסוף הכנס נפרד המלך חוסיין מכל אחד מהם אישית בפתח המלון, שבו התכנסה ועידת-הפיסטה. לפני-כך התקבל כל אחד מן הבאים בנמלה-תעופה, בטכס ממלכתי שבו נוגד הימנון מדינתו, כשהוא מעין תערוכת לריגלה. בתום הוועידה נערך אותו הטכס שוב. כל ראשי-מדינה נפרד בנמלה-תעופה ממארחיו, כשהתיזומרת מנגנת את הימנון מדינתו, ורגל מדינתו מתנופף מעלי ברות. (מכל ההימנונים ששמעתי, המשעשע ביותר היה ההימנון של עומאן, שהוא מעין תערוכת של המארוסיה ושיר-ערם גרמני. מה זה שלום? שלום זה כאשר בוועידה כזאת מתנופף דגלי-ישראל בין דיגלי המדינות השכנות, כאשר בנמלה-תעופה מנוגנת התיקוה יתר עם הימנון המדינה המארחת, וכאשר באולם יושב ראש מדי-שלת-ישראל בין נשיא סוריה ומלך ערבדיה, למשל, לוחץ את ידו של נשיא מצריים וקורץ בעינו לנשיא המדינה הפלסטינית.

סליחה, טעות באבו

אחרי שקבוצת אברנידאל התגנשה בחיי השגריר שלמה ארגוב בלונדון, ניסו אנשי-המדיעין להסביר למנחם בגין כי אברנידאל הוא אויב אש"ף. בגין שיטע את דבריהם: "כולם אש"ף" פסק, ונתן את הפקודה לפלוש ללבנון. האם פעל בגין מתוך בורות? לא דווקא. היה מנוי וגמור עימו לפלוש ללבנון, והוא לא רצה שאנשי-המדיעין יקלקלו לו את האמתלה המצויינת שהוזמנה לו (במיקרה או שלא במיקרה). לפוליטיקאים מותר להתעלם מן האמת. זהו מיקצועם. לא כן העיתונאים. מיקצועם הוא לחשוף את האמת. למחרת התעלול האידיוטי של אברנידאל — חטיפת היאכטה הציונית — התפרסם המאמר הראשי הבא ביומון הארץ:

"אש"ף מנסה להפגין כוח. צריך לראות את חטיפת היאכטה, על שמונה האנשים שבתוכה חולק ממיצע מסומן שנועד להוכיח את כוחו של אש"ף לבאי ועידת-הפיסטה של הליגה הערבית. הפג אברנידאל עומד בראשו פעל בלבים והצליח במשימתו; אבל אין לשכוח את המוקש שהפיל חלל את רביטוראי חיים כנפו ואת ירי הקטיושות אל איזורי-הביטחון בדרום-לבנון ולעבר הגליל העליון..."

כל מילה בקטע זה מבטאה חוסר-ידיעה משווע. מי שאומר

יצחק יכין:

„יש לי הדרגה שפיקשנו בחינוך בנינו“

בני־אדם ממשיכים להיהרג ולהיפצע בתאונות־דרכים. כולם מודאגים, כולם מדברים על זה. אבל מסתבר שמי שיוצאות למלחמה הן דווקא חברות־הביטוח. בתחילת ינואר יציעו חברות הביטוח לכל בעלי פוליסות־הרכב להשתתף במיבצע שיקרא „זכה וחיה“. מי שלא יהיה מעורב בתאונה, לא יקבל דו"ח משוטרי ולא יירשמו לחובתו נקודות, ייכנס להגרלה. הפרס החודשי יהיה מכונית חדשה, ופעם בשנה אפשר יהיה לזכות גם בטיול סביב העולם. ההכנסות מהמיבצע יהיו קודש לתיקון כבישים אדומים. את הרעיון הגה יצחק יכין, סא"ל (מיל') ואיש־תיקשורת (מיל'). איך נולד הרעיון שאלתי אותו. אני נוסע בכבישים. אני רואה מה קורה, ונשבר לי הלב. כבר מזה זמן רב אני חושב איך משכנעים את הישראלי שלא לעשות עבירות־תנועה, להיות קצת יותר מנומס, לנהוג לפי החוק. בתחילה חשבתי שהדרך היחידה היא להעמיד שוטרים בכל צומת, ולהטיל עונשים חריפים ממש. אבל אין די שוטרים כדי להעמיד אותם בכל צומת, והרעיון הזה נפל. אחר־כך חשבתי: הבה נראה מה אוהבים היהודים. מסתבר שיהודים אוהבים כסף ומתנות. אז חשבתי שאם ניתן להם פיצוי כספי, מין גור כזה, אולי הם יהיו מוכנים לעשות מאמץ. ככה נולד הרעיון.

● כמה כסף יכול מיבצע כזה להכניס?

בארץ יש קרוב ל־800 אלף כלי־רכב. אם רק רבע מבעלי־הרכב ייכנסו למיבצע וישלמו 20 שקל דמי־השתתפות, יש לנו שישה מיליון שקל.

● ואיך יתחלק הכסף?

מתוך השישה מיליון הצעתי לעשות מכצע־פירסום גדול נגד

תאונות

התאונות, במיליון וחצי שקל. עוד מיליון אחר ילך לקניית הפרסים, ושלושה וחצי מיליון שקל כל שנה ילכו לחידוש ושיפור כבישים אדומים.

● למה לא הצעת את ההצעה שלך למישרד התחבורה?

הצעתי, אבל ראיתי שהרברים זויס בקושי. אז הלכתי לאיגוד חברות הביטוח והם קיבלו את הרעיון, ואפילו מוכנים להוסיף כסף לפירסום. להם זה כדאי. מניעה של תאונה אחת חוסכת להם כסף, שלא לדבר על חייראם.

● סליחה על השאלה הגועלית, אבל מה ייצא לך מכל העסק?

כלום. ואולי לא־כלום. יש לי הרגשה שאני, וכל בני־דורי, פיקשנו קצת בחינוך הבנים שלנו. רצינו לתת לילדים שלנו, וגם נתנו להם הרבה יותר ממה שהם היו צריכים, ותראי מה קורה היום. כמה כסף יש לך בבנק, זה מה שחשוב. יש לי הרגשה שאנחנו אשמים, ואם המיבצע שהייתי יציל חייראם, אני אהיה מאווי מרוצה. (דניאלה שמי)

ניצה שפירא־ליבאי:

„אני פורשת מתפקידי רק בסוף החודש!“

פניתי גם אל היועצת המורשת, ניצה שפירא־ליבאי ובי שתי לשמוע ממנה דבריו־סיים.

נשים

עוד לא סיימתי את תפקידי. אני מסיימת אותו רק בסוף החודש. אני צריכה לסיים עדיין את ערכת הסקר על הטרדות מיניות.

● אני מבינה ששימחה כבר נכנסה לתפקידה החדש. איך מסתדרות שתי עבודות אלה זו עם זו?

שתינו נמצאות במישרד ראש־הממשלה: היא נכנסה ללישכת, ואילו אני עברתי ללישכה אחרת. מוטלים עלי כמה דברים קטנים לסיים.

● זה מתסכל עבודה, להגיש סקר בלי היכולת ליישם אותו, מכיוון שכבר לא תהיי בתפקידך?

לא, זה לא מתסכל אותי, מפני שאני מטפלת בנושא ההטרדות המיניות כבר במשך ש־שבע שנים. הצלחתי לבנות, באיטיות, מודעות לעניין. הסקר הוא רק השיא של תהליך זה. הוא נערך ככתב, ועצם העובדה שקיבלתי תשובות מ־40% מהנשאלות מעידה שחלה התקדמות בעניין. אני רוקא מלאת סיפוק מכך שטיפלתי בו כמעט לבד, ולכן זה עלה לי 3500 שקלים בלבד. לולא הייתי כל־כך ייקית בעבודה — לא רק שלי, גם של אחרים: — הייתי מסיימת זאת מזמן. (דפנה ברק)

אתיה שימחה:

„ביקשתי וקיבלתי מראש־המשלה חבל ארוך!“

ביום השלישי נערכו חילופי־גברי במישרד היועצת־למ עמד האשה במישרד ראש־הממשלה: אתיה שימחה, שכבר כיהנה במישרד זאת בעבר, החליפה את ניצה שפירא־ליבאי. שימחה, שהתראיינה ב„העולם־זה“ אחרי שנודע לה שתתמנה שוב לתפקיד זה, סירבה השבוע לשתף פעולה עם התיקשורת, שטעה עליה. שאלתי אותה מדוע. ראשית, אני חוקה בתיקשורת. איני מבינה בזה. שנית — אני חוששת להרצות על כוונותי ותוכניותי בטרם התחלתי, ולהישמע

נשים

יומרנית. ושלישית — נקבעה לי פגישה עם ראש־הממשלה לסוף השבוע, וחשבתי שאין זה יאה שאצא לתיקשורת לפני־כן.

אני כל־כך לא מתמצאת בזה, עד שממש הופתעתי מכך שהגיע צלם לפגישה עם יצחק שמיר. גם דבריו של ראש־הממשלה השפיעו עלי. הוא אמר לי: „אני לא רוצה כותרות, אני רוצה עבודה!“

● מה עוד הוא אמר לך בסגישת זו?

הוא אמר שהוא מעריך את הכוח הרב הגלום בנשים, והביע מישאלה לראות יותר ויותר נשים משתלבות בחיים הציבוריים.

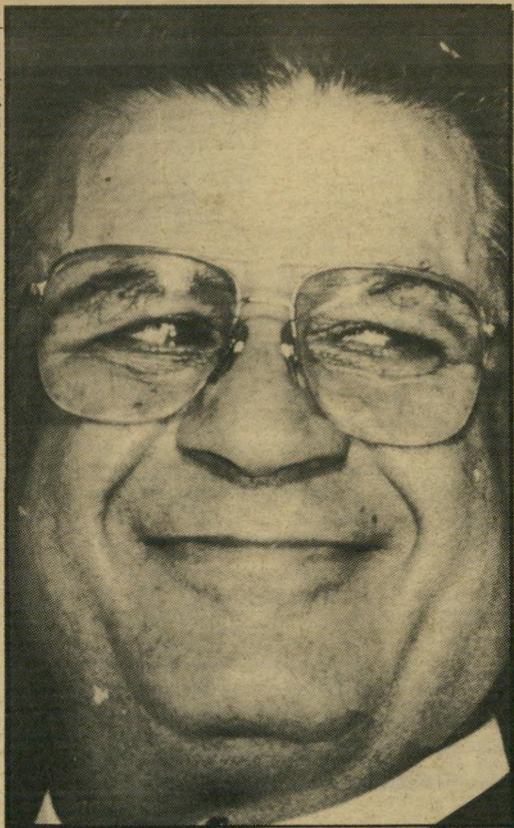
● ביקשת חבל ארוך, כדי להגשים כל זאת?

אני קיבלתי חבל ארוך! אני אשת־עבודה. כל חיי עסקתי בנושא זה, ולכן אני חושבת שאני מסוגלת לקדם אותו.

● חילופי־הגברי עם שפירא־ליבאי התקיימו באי־רח מסודר?

אני, מצירי הומנתי אותה לכוס־קפה, והבטחתי לה להתייחס כראוי לפריי־עבודתה ולמסקנותיה ולשמור עימה על קשר בעתיד. (דפנה ברק)

ציון צפירי, העולם הזה

אייבי נתן:

„עד עכשיו הרווחתי מהשביתה סמס אלף דולר!“

לאיש אחד, לפחות, שביתת הרדיו והטלוויזיה הביאה ברכה. מהרגע ש„קול ישראל“ נעלם מגליהאטור, התחילה תחנת-הרדיו של אייבי נתן, „קול השלום“, להיות מוצפת בתשדירי-פירסומה.

● מה היו הרווחים מתחילת השביתה עד לרגע זה?

ההכנסות גבוהות כ־300 אלף דולר, לעומת אותה תקופה בשנה שעברה.

● אתה מצלצל למסרסמים?

מה פיתאום? אני לא מצלצל לאף אחד. כולם פונים אליי.

● יש לשער שהם יעזבו אותך עם תום השביתה...

בוודאי, רובם יעזבו. אבל היכרתי כמה לקוחות חדשים, אשר יישארו. לשנה הבאה אני לא רואה.

● אז מצדך השביתה הזאת יכולה להימשך לנצח?

לא. עכשיו, כשקיבלתי את הסכום שהייתי זקוק לו, לא איכפת.

רדיו

לי שהשביתה תסתיים מחר.

● מה מרוויחים עובדי-התחנה מהשיגשוג הזה?

נתתי בוגוס לכולם, כמעט משכורת כפולה.

● מה בדיוק עשית בכסף?

השביתה הזאת ממש הצילה אותי, מכיוון שהפסדתי 25 אלף דולר, אותם השקעתי באירגון מישחק אברטון הבריטית נגד בית"ר ירושלים. קודם כל שילמתי את החוב הזה.

● איך קורה לך דבר כזה?

האמנתי באנשים, שהציעו לי ללכת על זה. מדובר בעיתונאי-ספורט שכסחתי בהם. הם אמרו שההוצאות לא יגיעו ליותר מ־40 אלף דולר, אבל הן הגיעו ל־65 אלף דולר. אני עוד אתחשבן איתם. אולי זה יגיע לתביעה מישפטית.

● מה עשית עם יתרת הכסף?

שילמתי חובות נוספים, שאותם גררתי במשך שנים, וקניתי משרד חדש, שני מחשבים, פקסימיליה ומכונת-צילום. (נעמי רון)

שימריט אור:

„עבור סמס שירים אני מקבלת משכורת ממוצעת!“

בזמן השביתה ברשות-השידור מתחרים כל אמני ישראל, מיזמונאיה ומלחיניה על רשת אחת – גלי צה"ל. בשבת שידרו גלי צה"ל במשך שלוש שעות את שיריה של הפיזמונאית שימריט אור, וכל עס-ישראל שמע אותם. מה זה בשבילך, מלבד הכבוד והסיפוק, שאלתי את שימריט אור. יש בזה גם פרנסה?

באופן תאורטי, כן. אקו"ם מעבירה לי כסף עבור כל השמעה של שיר שלי. שלוש שעות זה הרבה שירים.

● אז זה הרבה כסף?

השתעע?

● את מוכנה לדבר קצת על סכומים?

אני לא יודעת בדיוק כמה משלמים עבור השמעת כל שיר. מה שאני יודעת זה שאני מקבלת שלושה-ארבע פעמים בשנה צ'ק מאקו"ם בסכום של משכורת ממוצעת אחת, וזה עבור השמעת כ־200 שירים שכתבתי.

● זה כל הרווח שלך, או שמשלמים לך כשלוקים ממך שיר?

כשאמן ידוע לוקח ממני שיר, הוא לא משלם לי. אם השיר מתפרסם, בעזרתו של הזמר או הזמרת, אז משמיעים אותו הרבה

שירים

ואקו"ם משלמת לי. אמנים לא-ידועים מוכנים לפעמים לשלם עבור שיר. במילים אחרות, אִי-אפשר להתפרנס מזה, ולכן כל אחד מאיתנו עובד באיזה עבודה. אחר פותח מיסעדה, אחר עובד ברשות-השידור והאחר פקיד במס'שבת. כך, לא בכוונה, העמידו אותנו בפוזה של כותבים לשם תחביב, ולכאלה לא צריך ממש לשלם.

● ובכל-זאת, כששיר הוסך ללהיט, ומשמיעים אותו הרבה ברשת ב', ברשת ג' ובגלי צה"ל ואצל אייבי נתן, זה משהו ביחוד.

קול ישראל הם היחידים שמשלמים לאקו"ם תעריף מלא. נ"י צה"ל קיבלו תעריף מוזל, ואייבי נתן, בגלל היותו אקס-טריטוריאלי, אינו משלם בכלל.

● זאת אומרת שאם אין לך „הללויה“ כל שנה, את צריכה למצוא עבודה?

וכשיש לך הנלוויה פעם אחת, זה נותן לך מושג מה אפשר לעשות כשאתה כותב להיט לז'נ'ל, והשוואה הזאת די מייאשת. (דניאלה שמ"י)

נאוה ארד:

„עד סוף השביתה – לא נקיים ישיבות!“

בתחילת השביתה ברשות-השידור נדמה היה שהח' קיקה בעניין הערוץ השני צוברת תאוצה. יש מי שכבר תפרו חליפות, הבטיחו מינויים תמורת סיקור בתיקשורת העכ'שווית – חגיגה! לפתע-פיתאום נדם הכל.

פניתי אל ח'כ נאוה ארד, חברת הוועדה לענייני הערוץ השני מטעם המערך ושאלתי אותה מה אירע.

אנחנו ועדה המונה 12 חברים – 11 יותר ממה שהצטייר בתיקשורת...אומנם היה הסכם שהליכוד עומד בראש, אולם הובהר שלא ניתן לקבל שום החלטה כלי הסכמת המערך. והנה, השבוע קיבלנו מיכתב-בניוזה חמור מהיושב-ראש (פינחס גולדשטיין מהליכוד). במיכתב הוא נוהף בנו, על שנאלץ לבטל ישיבות במשך שבועיים.

ערוץ 2

● מה מסתתר מאחורי הפעילות הזאת, או בעצם חוסר-הפעילות?

אנחנו, המערך, החלטנו שלא נקדם את ענייני הערוץ השני על חשבון הסיכוסים בערוץ הראשון. עד שלא תיפתרנה הבעיות בערוץ הראשון – לא נקיים ישיבות!

● כלומר, המתח בין הליכוד למערך הוא העוצר את הקמת הערוץ השני בעת?

הגענו למסקנה שהליכוד מבין רק שפה אחת. הנה, בזמנו הושג הסכם בין יצחק נבון לבין חיים קורפו בדבר שינוי חוק רשות השידור והקמת ועד-מנהל חדש. עד עצם היום הזה הדבר לא בוצע. מה אומרים לנו נציגי הליכוד? „אין לנו שליטה על חברי הכנסת שלנו...“ פרט לך, הליכוד מפחד להיתקע בתקופת-המערך – התקופה שבין החקיקה לבין הוצאת הוויכיון – עם שר ממונה מטעם המערך (גד יעקובי), ולכן מנסים נציגיו לבטל את שידורי האקטואליה העתידיים בתקופת-ביניים זאת. זה המצב, נכון לעכשיו. (דפנה ברק)

קולנוע

תדרין

חובה לראות:

תל-אביב: ז'לג, החפז המכני, מטאל ג'אקט, החנות מעבר לפינה, מישפחת המלוכלכים, זקוף תאחן, נרדפי החוק, מגדל הדבורים: ז'אן דה פלורט.

ירושלים: מטאל ג'אקט, ז'אן דה פלורט.

חיפה: מטאל ג'אקט, ז'אן דה פלורט.

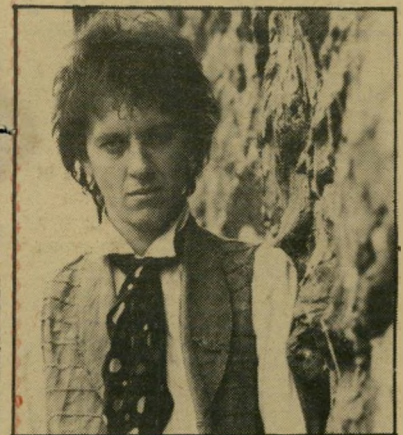
תל-אביב

*** **ז'לג** (ביח' לסינ, ארצות-הברית): וודי אלן כוויק המחליפה צבעים וזהויות, השתקפות דמותו בעיני האחרים והאמנות מול הריאליה. אבנדרר שכראי להיתקל בה במכוון.

*** **מטאל ג'אקט** (חן, 1, ארצות-הברית, מוצג גם באור 3, ירושלים ובחן, חיפה): כל בייוונותיה הלאומיים של האומה האמריקאית הגאה, במוחו הציני והמתעתע של האשף הבריטי סטנלי קובריק. צחנת וויטנאם עולה מן האולפן בסיוע מישחקם של מאתיו מודין וארן בולדווין — כישרוניים ואופנתיים. מי שמחפש מאין צומחות הרגליים יילך שוב לתפוז המכני

מאסטרויאני ב"מגדל הדבורים" בעיקבות הפרחים

רייצארד גראנט ב"ריתניל ואני" טרום בכורה

(החוויה הישראלית), ויחכה להקרנה חוזרת של רר סטריינג'ב.

*** **החנות מעבר לפינה** (חן 4, ארצות-הברית): החנות עברה כבר לפני כמה שבועות מחבלת לרב חן וזה מוכיח שיש לה עדיין קונים רבים, ובצדק. מכירה כללית של כישרון וברק. אופנה שלא נשתכחה. ארגסט לוביטש. *** **זקוף תאחן** (מוס'יאן, אונ'יה): בסידרת כיור חדר-האורחים של בימאים כשרוניים נגד מארגרט תאצ'ר — זהו הכיבוד המרשים ביותר. סטיפן פרייס (מיכבסה נחמדה שו"י) משחזר את פרשת התאבדותו של המאהב שרצה את ג'ו אורטון, מיתוס שנות ה-60, והתייחסות לשנות ה-80.

*** **מגדל הדבורים** (לב, יוון): אומנם מארצ'לו מאסטרויאני קיבל דקל זה על עניינים שחורו (בקרוב), אבל הצדק עם אנגלופוליס שכח בו כיווני, דווקא מפני שהוא פשוט אחד השחקנים הטובים ביותר שקיימים היום, ו"זלג" אמיתי בכל הנוגע להחלפת שפות וזהויות. עצב המשררים ותקות האמנות במעוף-הדבורים האישי והמשולב בכנפיה הבימאי ושחקנו.

הקרנות חד-פעמיות/שישבת

*** **ריתניל ואני** (פרו, אונ'יה) טרום בכורה לסרט חרש מפסטיבל-חיפה. מצחיקון קוקני בכימו של ברוס (תסריט לדמועות של שתיקה) רובינסון.

*** **הנשף** (פרו, איטליה): סרט אילם, שהמוסיקה מרבית בו ככל השפות האפשריות ומספרת את ההיסטוריה של פאריס במשך 50 השנים האחרונות דרך עיניו של אטורה סקולה. לא לוותר. (שישי ושבת אחר-הצהריים).

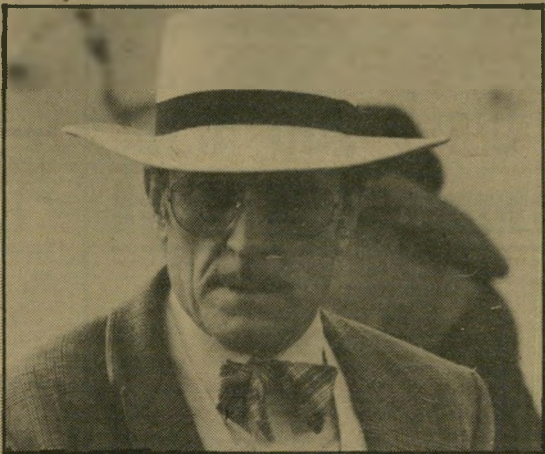
עדנה מיינר

וינסנט ספאנו ויואכים דה אלמידה: פיוט ויופי

אולם הבית והאב עדיין שמורים בליכס כזיכרון יקר. הם פוגשים בשתי נערות, מחזרים אחריהן, נישאים, האב אף מוזמן לחתונה, אבל בשלב זה ואילך מופרת האידיליה. מילחמת-העולם השנייה מתחילה; דרכה מועבר הלך האנטי-מילחמתי שגם גריפית עצמו שילב בסרט איתם בשם לבבות העולם.

ריגעי פיוט ויופי רבים מזורים בסרט לכל אורכו. כמו הסצינה בתחילת הסרט, שבה רואים את הקתדרלה המשופצת בפיוזה.

רוברט דובאל: הרבה הברקות

מקובלים. לנץ ודאי התכוון בכך לנאצים בגרמניה, אבל במיקרה זה יכול המשל לשמש נמשלים רבים אחרים. וסקולמובסקי אולי אף התכוון למתרחש כיום במולדתו. אך הוא נסחף בעיקבות המשל, ושוכח שכוחו גדל ככל שהוא נאחז טוב יותר במציאות. הן העלילה והן הדמויות לקים בחסר: אפשר להבחין בקלות בכוונה של בחירת ספינת-מיגדלור כנושא לחסיפה (גזילת האור המדריך תועים באפלה). אך קשה שלא להבחין בזיוף המצועצע.

ריקרוסוביץ' וסטיב מרטינ: חביב בלבד

ואינו מנסה לתקן אותו במיפגן של עשרות עוויות לדקה. אלא שיש כאן כמה בעיות. המלזה הקלאסי, ובעיקבותיו גם הסרט, נשענים על כוחה האדיר של המילה המדוברת, על הקסם שהיא מסוגלת להשרות ועל יכולתה להשכיח בעוצמתה הרבה גם את מראה-עיניים. אלא שבסרט שהוא ריאליסטי בישודו קצת קשה להשתכנע שנערה מפוכחת ובריא, כמו דאריל האנה, המגלמת את רוקסאן, משתכנעת מחבוש הרטורי של הגיבור. במהירות רבה כליכך.

עקידת האחים

בוקר טוב, בבילונייה (גת, תל-אביב, איטליה) — האחים פאולו ויטוריו טאוויאני מתרחקים בהדרגה מן המקורות השמאי לניס-מהפכניים שלהם, מרוח-החדשנות שבשפת-הקולנוע ועוברים לצד הפיוט, היופי החזותי וההתעסקות האמנותית. סירטם החדש הוא קידה עמוקה ומלאת-הערצה לאחד מאבות הקולנוע, דייוויד וארק גריפית. הם מצטטים מיצירותיו, ומשלבים את סירטו הגדול ביותר, איסובלנות, בתוך העלילה. באמצעות הצדעה זו הם מנסים להוכיח שהקולנוע הוא אמנות המאה-העשרים, בדיוק כפי שבניית קתדרלות היתה האמנות של ימי-הבניים. הסיפור מתחיל בפשיטת-רגל של מישפחת משפצי-כנסיות באיטליה של תחילת המאה. שניים מן הבנים אורזים את הפציה ונוסעים לאמריקה (כפי שכמעט עשה הבן בפאדרה פאדרונה), למרות התנגדות האב. הם מתחילים לעבוד כפועלים שחורים בחווה לגידול חזירים, אך הגעגועים הביתה חזקים מהם.

הם מצטרפים לקבוצת פועלים בני-ארצם שנוסעים מערבה כדי לבנות את הביתן האיטלקי בתערוכה העולמית שנערכה בסאן-פראנציסקו (1912), ועדיין מתגעגעים הביתה. מסאן-פראנציסקו הם יורדים לאורך החוף ללוס-אנג'לס, מצליחים להתקבל לצוות-התפאורנים של גריפית, ומסייעים בהקמת מיבני-הענק לסצינה הבבלית באיסובלנות.

גבה גלי עד רוגש

ספינת המרד (דיזנגוף, תל-אביב, ארצות-הברית) תרגום לא מוצלח לעברית של השם המקורי, ספינת המיגדלור, חטומן בחובו גם סימ' ליות רבה, והמצביע על כוונתו העיקרית של הסרט. העלילה מבוססת על סיפורו של הגרמני זיגפריד לנץ, והיא הועתקה לצורך ההסרטה מגרמניה לארצות-הברית. היא מתרחשת כעשר שנים לאחר מילחמת-העולם השנייה, והעיקבות היחידים של המקור שרדו בדמות המרכזית, קברניט-הספינה, מילר, הדובר במיבטא גרמני כבד. עם זאת, הרוח הרעה של גרמניה הנאצית בולטת כאן מאוד. עבריון חלקלק משתלט על ספינה העוגנת ליד חוף וירג'יניה, והמשמשת כמיגדלור המכוון את הספינות הנכנסות לנמל נורמולק. העבריון נעזר בשני אחים, בירזונים מופרעים ואלימים, ומתכוון בסופו של דבר לנתק את הספינה ממקומה ולהימלט מן המקום על סיפונה.

מי שעומד בדרכם הוא הקברניט, בנו המתמרד בן ה-17 וארבעת המלחים שתחת פיקודו. הצוות סבור שצריך להתנגד בכוח, הבן מחזיק בדעתם, ואילו הקברניט אינו מאמין שאלמוות היא תשובה לאלימות, ומנסה, בתוקף תפקידו, לכפות פיתרון אחר.

סירתו של הפולני הגולה יז' סקולמובסקי (הצעקה) הוא למעשה משל ברור לעולם מסודר וחוקי, העומד חסר-אונים מול התקפה אלימה מצד אותם הפוסלים כל חוק או מוסר

בלי ניתוח פלאסטי

רוקסאן (דקל, תל-אביב, ארצות-הברית) — זהו סירנו דה ברזראק משופץ, מתוקן, משוכתב ומעובד לאמריקאית. הוא הועבר מן המאה ה-17 לאמריקה של ימינו; ותחת להיות לוחם אמיץ, מכבד הגיבור שריפות, כמפקד מכבי-האש המקומיים. אבל הוא עדיין ניחן באף הארוך ביותר בהיסטוריה (מלבד אפו של פינקווי השקרן), ובשפת-דיבור שכל פוליטיקאי היה מתקנא בו.

צ'ארלי ביילס, הוא סירנו האמריקאי, מתאהב בצופה בכוכבים בשם רוקסאן, שבאה לבלות קיץ אחד בעיירת מגוריו. היא דווקא מחבבת אותו, אבל חושקת בכבאי עילג ושרירי. צ'ארלי עוזר לברנש לזכות בחסדיה של היפהפיה, אך משידי אפו מונעים ממנו לגלות את תחושותיו לרוקסאן, למרות העידוד שבו הוא זוכה מבעלת הפונדק המקומי.

אין טעם להרבות בפרטי העלילה, מי שקרא את מחזהו של אדמון רוסטאן, או ראה אותו על קרשי הבימה, יודע בדיוק למה לצפות, לא אחריים לא כדאי לקלקל את ההפתעה. אפשר רק לציין, שאין לו, לצ'ארלי, שום בעיות להגן על כבוד אפו. סטיב מארטין, השחקן הראשי, הפיק את הסרט ואף עיבד את המחזה. מארטין הוא אולי אילן במולדתו, אבל מחוצה לה נראה ההומור שלו המוני מד, משטני מדי ומאולץ מעבד לכל מידה. דווקא הפעם, אולי משום שמראה פניו עוות במיסירת התפקיד, הוא עושה רושם מאופק הרבה יותר, שולט בתפקיד

_____

שירלי יחננוף בת ה-20 במאי (בתצלום) שניים, הנשואים מזה שנה, נחשבים כאחד יותר סיני מסיני

קלרה רון דוגמנית לשעבר, העוסקת כיום ביחסי-ציבור, היתה המארגנת של הפתיחה הגדולה. בעלה, קאמיל נייקרק, מנהל את המיסעדה "תל-אביב הקטנה". רון לבשה שימלת סטן.

צבי טרבלסי דוגמן מבוקש בעבר, וכיום ב"עיסקי-הווידיאו, משקה לרוויה את ידידתו, העיתונאית לשעבר אורלי גואטה. בתמונה למטה מימין: מקס מלכה, הבעלים של המיסעדה בח מלכת-היופי-לשעבר הילה קלמן. בתמונה משמאל: מקס היופי הנוכחית, ימית נוי, בחברת בן-זוגה, רוני מ

חגיגה לעצלנים

ביפו * ערימות של חמוץ

מתוק * צפרדעים כמו תרנגולות

מסיבת שרצים

המספר המתחולל כארץ בתחומי המוסיקה והבידור מביא אמנים רבים לעיסוקים אחרים. המלחין והמנצח דויד קריבושה פנה לתחום המיסעדות, ובשיתוף עם שני דיילי אל-על פתח את חסילונות: מיסעדה לחובבי שרצים ימיים. בערב הפתיחה באו הרבה אמנים ושחקנים, שאכלו שרצים כמו שרימפס, רגלי צפרדעים שנראו כמו כרעית-תרנגולת ופירות ים שונים ומשונים, מהסוג היכול לגרום פריחה אימה לכל חובשי-הכיפות, הצימחונים והטיבעונים. זה לא הפריע ליוכי בנאי ואשתו אביבה ליהנות מהארוחה. גם יובל כספין וחנה לסל ליקקו את האצבעות.

קריבושה הסתובב בין האורחים ונתן הסברים, ובוועד הדייל מוג יין לכוסות שהתרוקנו. מני סאד הסתובב בין האורחים וסיפר בדיחות תוצרת-בית. כולם חיכו לבואה של המנחה רבקה מיכאלי שאכן באה בשעה מאוחרת, אחרי חזרות לאצגלה חרשה. מיכאלי הסתפקה בסלט. נראה שהיא משתייכת לאותם המעדיפים מאכלי-כרשה קונבנציונליים.

גברי בנאי ושייקה לוי לא נראו מיוזדים במיוחד, אבל זה לא הפריע להם לשוחח ולהינות מחברתו של הגשש השלישי, ישראל סוליאקוב.

דן בן-אמוץ שלא כהרגלו הופיע בלבוש עירוני, שכלל גם שכפץ, להנחה מפני מעריצים. כשהתבקש לברך, פלט בדיחה וחזר למקומו. בדרכו פגש בגשש שייקה לוי (משמאל).

זאב הלפרין המכונה "שמן", מבעלי חברת "אירגוניט", הוא חובב מאכלי-ים. יזהר כהן האכיל אותו ב"שרימפס, חנה לסל (בתצלום למטה) זללה שרצים עם המנחה מני פאר.

אחרי הסלט, קדימה לקוסקוס

היתה זו חגיגה גדולה לכל העצי-
לנים. שתי מסיבות גדולות התנהלו
במרחק של 50 מטר זו מזו. המסיבה
הראשונה התקיימה בפאב-מיסעדה
מיבנה חמש ביפו, לציון סיום הצי-
לומים לסירטו הראשון של דודו
טופז, הנקרא תל-אביב לוס-אנג'לס.
במסיבה הזאת הסתובבו, כמצופה, כל
אנשי-ההפקה והצוות, שהביאו חברים
וידידים, וכולם אכלו גבינות וסלטים.
האווירה היתה מישפחתית, וכולם נהנו
לדבר על הסרט ועל כישוריו של טופז.
היו גם שקצת השמיצו את הסרט
וכוכביו.

מייד כשנגמרו הסלטים המשיכו
הכל למסיבת יום-ההולדת של מלי
ציון, העוסקת בקידום של זמרים
כמו אדם, אילנה אביטל, דורון
מזור ואחרים. מסיבה זאת נערכה בפאב
פאבוסל, הסמוך למיבנה חמש, וכולם
חיכו לקוסקוס התריף, והעבירו את
הערב בשתייה. הזמר דייב אורן
וחופני הגדול שרו, וכמה מחבריהם
השתכרו. מלי ציון מאוד התרגשה
מתשומת-הלב לה זכתה, וכולם רצו
לדעת אלו מתנות היא קיבלה.

שבין צעירי דור הבליינים. הזוג מתגורר בפתח-תיקווה
ויוצא לגיחות קצרות תל-אביביות. השניים היו עסוקים
בגיפופים ולא התעניינו במיוחד באוכל הסיני המגוון.

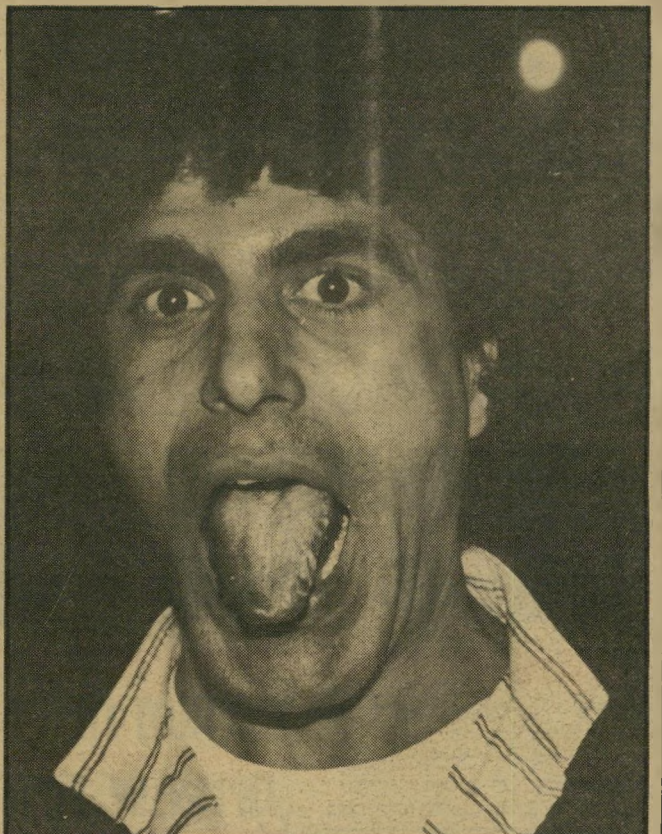
בחברת בעלה,
סלצידה. ה-
ד הזוגות היפים

ברכה נאמן חזרה לא מכבר מלוס-אנג'לס, וכעת היא במשא-
ומתן עם הבימאי אימברמן על השתתפותה
בסרט חדש בבימויו. נאמן באה בחברת ידידה עשירה מאמריקה.

סידרה העוסקת במוסד החתונות הישראלי. כהן,
העובד לפרנסתו כמפיק-עיתונים באיזור ירושלים,
לא הפסיק להתבדח במהלך הערב, וגנב את ההצגה.

ז'אק כהן הרוח החיה במסיבה. כהן, המופיע
בתפקיד בעל-המיסעדה בסידרה
טלוויזיונית משעשעת, עסוק כעת בהפקה חדשה של

דני שושן הזמר שהיה מעמודי-התווך הראשונים של דור-הפר-
חם הישראלי, ומנושאי הדגל של המחזמר "שיער"
ו"אל תקרא לי שחור", חוזר להופיע. במסיבה השתעשע בחריצת-לשון.

גלוריה סאקלן, אשת-חברה בזהמית האוהבת להתהדר בגדי-
יוצאי-דופן מעשה ידה. הזמר אדם (בתצלום מימין) ב-
חברת התמלילנית שימית אור והשחקן איקה זוהר (משמאל לשימית).

הסיוטים של ברכה

מיפגש עם הקהל ועם יצירה שהיתה שלי, ושהפכה ליצירתו של הבימאי, היא סיוט בשבילי," היא אומרת. והיו עוד סיוטים. לפני שלוש שנים, כשהועלתה ההצגה בפעם הראשונה, החרימו בנימישפחתה של סרי את הדת הסוררת. גם בני העדה התימנית, רחוקים וקרובים, היפנו לה עורף. "שילמתי מחיר יקר על קריעה."

"זה האורל שנקבע לי מיום הולדתי: להיות משרתת נכנעת של גברים... כולנו חונכנו להיות אפאטיות, מטומטמות, כנועות... אמא שלי היתה קורבן"

ל ברכה סרי יש הרבה סיוטים. הסיוט האחרון שלה הוא המחזה קריעה, שעלה שוב על הבימה, הפעם בתיאטרון החדר. סרי אינה ממהרת לי חזות בו, למרות שכתבה את הסיפור שעל פיו הומחזה ההצגה. אילו שאלו אותה, היתה מוותרת כשימחה על כל המחזות האלה. "כל הצגה כזו מקוממת אותי. ה"

ברכה בת 20

ברכה (שניה משמאל) עם אמה ואחיה הנשים התימניות היו מרושעות עד אימה... כל דבר נשי נחשב כמא, כמעיל וכמכוער...

ברכה סרי בגיל 12

ברכה סרי (מימין) בחתונתה
הגברים הישראליים הם נסים, מנעילים, נוקשים...

לי לא איכפת איך בתי נראה. אינני עוד קורבן של החינוך התימני הנוקשה. אמא שלי היתה קורבן. היא קוננה על מר גורלה, אולם לא עשתה דבר כדי לשנותו. אני פועלת, משנה את חיי ללא הרף. גם נשים אחרות, כמוני, הגיעו בוודאי לשלב הזה, שבו הן מחליטות בענייני הבית והבתולין. אולם בכל מה שקשור למילחמה ושלוש אנחנו עדיין כנועות, מקבלות את דעתם של הגברים.

גברים מגעילים

הגברים הישראליים הם אנשי כוח, גסים, מגעילים, נוקשים. לכן הם מעוררים מילחמות. אני מתעבת את שילטון הכוח. כני שבני לא יתגייס לצבא שלחתי אותו לאביו בארצות הברית. אני, שנתי לו חיים, רוצה לשמור על חיי גם עכשיו. כשהוא מגיע לגיל 18. אינני יכולה להבין את הנשים המגיעות את עריסת בניהן ושרות: תישכן בני, תגרל ותהייה חילי חוק ור גיבור. איך יכולה אשה לשלוח את בנה למקום שבו קיימת סכנה לחייו? הגיע הזמן שנהיה חזקות, שנחלל להיכנע לגברים, שנלחם למען השלום ביומנתנו שלנו, מתוך הרגשות האמהיים שלנו. עד מתי נוסף להיות האחיות, העובדות הסוציאליות המרפאות את פצעי המלחמה של גברים תאכזר? **שרה לייבוזין**

ליו פחמה ואמיר אוריין בהצגה "קריעה"
אמי ילדה 18 פעם...

כדי שאיש לא ילעג לה. היא עובדת מצטיינת במקום העבודה שלה, שמא יקניטו אותה אם תתגרש. אני כבר עברתי את השלב הזה. (סרי מציגה בגאווה את חררי ביתה המרושלים. שמיכה שאינה פרושה כהלכה משמשת לה כרגל פנמיניסטי יותר מאלף כריות).

עוררה בי גועל. החלטתי שאינני מוכנה לסיים את חיי כמו אמי, דורתי וכל חברותיה, כאשר קשתים ומרידה, השונאת את חייה. כשהגעתי לגיל 29, הרגשתי שאני רוצה ללדת ילד. בגלל החינוך השמרני שלי לא העזתי ללדת מחוץ למסגרת הנישואין. מצאתי גבר, אמריקאי, שהיה מוכן להתחתן אתי, להפירות אותי ולהתגרש ממני אחרי שנה. כך היה. התחתנו. ילדתי את בני הבכור. אלא שמהו בתוכנית המקורית השתבש. אחרי שנה ילדתי את בתי. התגרשנו רק אחרי שלוש שנות נישואין.

סרי, חברה נלהבת בתנועה המזרחית אל השלום. יודעת שהסיפור קרוע עשה שירות דוב לתנועה. וכי איך אפשר לגנות ולשכנע נשים שתחזרנה

הנשיות, וכל מה שקשור באשה, נחשבו לגרוע, למשפיל, לטמא. המחזור החודשי טמא. על אשה הרה אמרו שיש לה תולעים בבטן.

הייתי עדה למחזות קשים של נשים שמתו בלידה. אמי ילדה 18 פעמים, ובכל פעם היה הבית מתמלא בנשים מתלחשות, אופפות אותי בתחושה שמהו נורא קורה. אני הסתובבתי בתוך הלהקה המרושעת הזאת בפחד מתמיד. חשתי

אומרת סרי. את הסיפור כתבה לפני עשר שנים ופירסמה אותו בשם פועה מרדור בירחון הפמיניסטי נה. זהו ת"י אור לילכלולותיה של נערה תימנית, הנישאת בעל-כורחה לגבר המבוגר ממנה בשנים רבות.

מספרת סרי:

רציתי להבין מדוע נשים אחרות מצליחות, ודווקא אני נשארת עניה, משרתת את הסביבה שלי בכל מיני צורות, ולא מצליחה להגשים את מה

התימנים הם נחמדים כל-כך רק מפני שהם פחדים להיות לא-נחמדים...

שילעגו לי, שיציקו לי. הרי אף-פעם אי-אפשר להצליח. כל-כך הרבה כשלונות צפויים בעבודת-הבית. אם העונה עולה יפה, התבשיל מוקדח. ואם עבודת הבישול מצליחה, הרי שבפניות נשאר קצת אבק. וכשאני נכשלת לעצמי, כמובן, וכשהצלחתי שמו עלי עין רעה. כלומר, סופה של לא רק אני. כל התימניות חיו בתוך הפחדים האלה. לכן אומרים שהתימנים

שאני חולמת עליו. למה אני לא פרופ' סורית באוניברסיטה, למשל? מדוע אינני מתקדמת בעבודה? התחלתי לחטט בזכרונות משנות ילדותי בתימן. ואז הבנתי כי זהו הגורל שנקבע לי מיום היוולדי. להיות משרתת נכנעת של הגברים. המיטען הרגשי שלי, של כל הנשים התימניות, דומה לעולמה הנפשי של גיבורת קריעה. כולנו חונכנו להיות אפסיות, מטומטמות, כנועות.

עד גיל 9 ישבתי בבית. בררתי חיטים, כיבסתי חיתולים, טיפלתי ב-תרנגולות.

הייתי איטית. הכל חשבו שאני עצלנית, והירבו להציק לי. ילדה בת 9 אמורה להיות עקרת-בית מושלמת. כשעברתי באחד הימים ברחוב ו-עצתי לראות ילדים משחקים, שפכה עלי אמי מים רותחים מתוך סיר-הבשר. זו פריצות להבית במישחקים, ילדה צריכה לעבוד ולא להינות, אמרה לי. כששאלתי שאלות, השיבו לי שאני חוצפנית. ילדה צריכה לעבוד ולא לה-תעניין בכל מיני אירועים שאין להם כל קשר לעבודת-הבית.

כך, סגורה ומסוגרת, מנותקת מה-עולם החיצוני, ספגתי אל תוכי רק את חוויות הבית, ומה שראיתי היה אפל ונורא.

תולעים בבטן

הנשים התימניות היו מרושעות עד אימה. את כל מררתן, את כל סבלן, שפכו על נשים אחרות, ובמיוחד על ילדות. הן היו מקניטות אותי, מתעללות בי, מציקות לי בכל הזדמנות, נהנות לראות אותי פורצת בכבי.

אפשר להבין אותן, אם כי לא ל-סלוח. הן שנאו את חייהן, את גופן, את כל הווייתן. אפילו שיריהן השמחים שירייה-האהבה שלהן, לא היו אלא קינות על מריגורלן, על עבודתן הקשה, על עצם העובדה שהושלכו מבית הוריהן וגמכרו לגבר זר, להיות לו לשפחות.

נחמדים. הם כל-כך פוחדים להיות לא-נחמדים, עד שהם מוכנים לעשות כל דבר בעולם, ובלבד להחשב כנחמדים. בתנאים כאלה כמעט ולא התעורר הצורך באלימות פיזית. האשה ידעה מה מקומה בחברה זו. את הכל עשתה בהכנעה, בלי להתלונן באוזני הגבר. הוא קיבל, בדרך-כלל, את כל צרכיו. לכן לא נאלץ להכותה, וכלל לא ידע עד כמה היא סובלת.

ענייני בית ובתולין

סרי (47) נמוכת-קומה, קווי-שיבה בשערותיה, גרה עם בנה ובתה בשכונת שערי-חסד בירושלים. היא מרברת בכאב, במרירות. גם היום,

כל התימניות חיות בתוך הפחדים האלה... גם כיום חייה של תימניה צעירה רצופים כל הזמן פחדים...

אל המיורת, כאשר גורלה של האשה המיזרחית מוצג בצבעים כה קודרים? קשה לה, לברכה סרי, ליישב את הסתירה הזאת, שהרי לדעתה התימניות הצעירות, בנות-ימינו, נכנעות ומדוכאות כמעט כמו אמותיהן. סרי: חייה של התימניה הצעירה רצופים בפחדים. עדיין נותרה בה הכניעה המסורתית לגבר, לבית. היא מקרצפת את ביתה עד כלות כוחותיה,

כמעט 40 שנה אחרי ימי-הילדות ב-תימן, היא עדיין מתדיינת עם העדה התימנית, אינה סולחת. כשהיתה בת 9 עלתה לארץ עם משפחתה. הוריה ושישה אחים ואחיות. תקופת-מה גרה בראש-העין, למדה בבית-ספר תיכון, בסמינר למורות דתיות ובאוניברסיטה העברית. כל הזמן היה ברור לי שלא נועדתי לחיי-נישואין. עצם הוכרת המילה הזו

ברכה עם אביה

התער הפסיכולוגי ופניה של הסיפרות

הפסיכולוגיה – זו הבינונית, זו האמונה באחידות, בחוק הנמלה האמריקאי (ברונו שולץ, תרגום: י. ברונובסקי)

לא תפגוש בלסטריגוניס, לא ביקולופים ואף לא בנפטון הזעוף, אם לא תישאם עמך, בנשמתך, ואם לבד לא יציבם נגדך. (קונסטנטין קאוואפיס, תרגום: ש. ענבל)

מעמדה של הביקורת הפסיכולוגית לסוגיה הינה נושא למחלוקות וויכוחים מאז התחיל פרויד לנסות את כוחו בניתוחים סיפוריים: אומנם, לא ניתן בעצם להפריד בין שיטתו והאינטרפרטציה של מחזה מסוים, אדיפוס המלך. בחקר הסיפורות העברית יש לאחרונה התעוררות מה בתחום זה, ואפשר להצביע על לא מעט מחקרים בעלי נטיה יוגיאנית או פסיכואנליטית (פרוידיאנית) מובהקת. מחקרים אלה הינם, בררר כלל, בעלי אופי מוגבל. הפרשן מאמץ כמה אמות-מידה שאבדו ניות משל אסכולה א' או ב', מפשיל שרולים וקוטר בסיסנות את כל הפרי הנגזר את קוטר כליו. המחקר כולו מקבל אופי מיכני משהו, מעין כפיפות-סמיכה אינטלקטואלית.

ככלל, האינטרפרטציה הפסיכולוגית הינה כלי התלוי בידי המשתמש בו. בידיו של מקיס האסכולה הפסיכואנליטית בחקר שייקספיר בארצות-הברית. סייאל בארבר, היא מיטיבה לחדור ולהאיר רקמות הרבה, מבלי לפגוע באיברי היצירה; בידיו של אחר היא הופכת גרון קהה. יחד עם זאת, כאשר מתלונן משהו על "גישה פסיכולוגית", מתעוררת מאליה, או חייבת להתעורר, השאלה, האם הבחין במשהו לקוי או משבש בפרשנות, או שמא, התנגדות נובעת מצרות-מוחין קרתנית, "אקדמית" או אחרת (יש מידה של אירוניה בכך שדווקא אווירה אנטי-אינטלקטואלית ופוזיטיביסטית, הנשענת על האמונה בעובדות ברות-מימוש, היא הגורמת לנו ליפול בשבי קיסמי הניתוח המבריק, גם כאשר אנו מפקקים באמינותו).

יש אולי מקום להבחין בין יצירות הנענות לפרשנות הפסיכולוגית ואחרות שהשימוש בכלים פסיכולוגיים עלול לפגוע בהן, או לפחות אינו מסייע הרבה להבהרת עיקר משמעותן. הרי אין לשכוח שהיצירה, לא רק היצירה הגדולה, הינה בעצמה אינטרפרטציה של המציאות. משום כך, ככל שהיא גדולה יותר, מקבלת ענותו של החוקר והזהירות בה הוא מיישם שיטה זו או אחרת, חשיבות רבה יותר.

באופן כללי ניתן לומר שהיצירה המודרנית נענית יותר לניתוח הפסיכולוגי מאשר הקלאסית. היא נענית לה הן בשעה שעושים שימוש נאיבי-חלוצי בתיאוריה פסיכולוגית מסוימת, והן כאשר התיאוריה היא כלי נתיחה, דהיינו, כאשר נשללת מהיצירה העליונות המוחלטת שהחוקר, בשעה שהוא סובל מעווה יתירה, מייחס לה. להרגמת דבריו אביא דוגמות אחרות מיצירות של א"ב יהושע.

מיברשת וחרב

אם נתבונן במחזה הקטן, אך הבנוי היטב, חפצים, מבדע לעדשה הפסיכואנליטית, יתוסף משהו להבנתו אותו. ההתקף ההיסטרי של עזרא גרעין המחזה, נשאר בעצם סתום בעיני מי שאינו נעזר בכלי זה. אולם מי שמבחין בקשר האינצפטי, נשאר בעצם, כלומר קירבת-היתר בינו לבין האם הקונה, יבין גם מדוע היא מנסה לחדור בכוח לחדר בו הוא מתייחד עם אשתו. כלומר, מדוע היא מנסה לבטל את התא המישפחתי השניוני הזה (המסתמל בחדר הסגור), המבטא את האוטונומיה היחסית של עזרא והמרחק או החציצה בינו לבינה. התפרצותו של עזרא מתרחשת כאשר האם מנסה לכפות עליו מיברשת-סידור ישנה. לכאורה אין קשר בין שני הדברים: אולם המיברשת – אם נמשיך להתבונן בה דרך העדשה הפסיכואנליטית – היא חפץ "טעון", מעין תמצית סימלית של האם הקונה, או של דרה-משמעות המינית שהיא מייצגת. כלומר, צורתה של המיברשת הישנה: ידית וזיפים ספוגי-סיר, הופכת אותה לחפץ "נורא", מאיים, הממחיש את סכנת האם המסרסת, הפאלית, שהכניעה את האב החלש וכעת היא מאיימת את האוטונומיה השברירית שהשיג הבן בנישואיו.

גם לסכין המיטיבה בה דוקרת נעמי, בנידושים מאוחרים, את בעלה, נודעת משמעות פסיכואנליטית מובהקת. אם המיברשת הישנה מזכירה באופן אובססיבי את המטאטא על איצק מאנגער (ולמי שמצוי אצל אלתרמן, את מיברשת

סיפרות ופסיכולוגיה

סיפרות ופסיכולוגיה. האם גישה פסיכואנליטית ליצירות-סיפרות תורמת להבנתן ולהבנת הדפוסים החברתיים והאידיאולוגיים המשתקפים בהן? האם פרשני סיפרות המצויידים בכלים פסיכולוגיים עדיפים על פני אלה המשתמשים בשיטות הישנות, המיושנות לעיתים? מה סכנת ניתוחים פסיכואנליטיים, בידים גסות ובלתי-מיומנות, לנתיחות שלאחר המוות.

בחקר הסיפרות העברית יש לאחרונה התעוררות מסוימת בתחום הביקורת הפסיכולוגית. צפריר גוטליב מציג את הנושא תוך שהוא מסתייע בדוגמות רבות – מן הסיפרות העברית והכללית.

לסובייקטיבית. יאגו הטוען שאין אהבה – ישרק תאווה – הוא, מנקודת-מבט זו, הפסיכולוג הראשון. הגישה האינטלקטואלית, מעוקרת הרגש, תמיד היתה חשודה בעיני הספרות והאמנות בכלל (אנג'לו במידה כנוד מידה, וכמובן, מפיתופלס וגילגולים מודרניים שלו: "ד"ר גינת האסקטי של עגנון או היועץ הספקן של מארצ'לו מסטרויאני בשמונה וחצי).

אם הגישה הפרוידיאנית מקצצת בנטיעות, יונג מצליח להביא לידי גישום את כשרונו האחר, לכאורה, של פרוקראסטוס – מתיחת הגופות עד לנפיהה הטראנסצנדנטית של נשמתו. כלומר, יונג אינו מפחית אלא מנפח כל תופעה פארטיקולארית לכרי אוניברסאליות כוזב ומוזויף (הרוגמה המשעשעת ביותר לטעמי היא טענתו, בפסיכולוגיה ואלכמיה, כי הראם בתנ"ך אינו אלא היוניקורן, חריהקרו הנוצרי המיתולוגי; ההוכחה מבוססת על שיבוש הפסוק המקראי: "קרני ראם" שדברבים, לג, 17, הופכות אצלו ל"קרני ראמים", וכך מתאפשרת התיזה).

התלם שפולחן הניתוח הפסיכולוגי, מעמיק ככל שיהיה, הוא תלם צר ביותר. הסכנה טמונה בנטיה המודרנית להמיר את התוקף והמשמעות הרחבה של דברי המחבר הקלאסי באינסטי חריף זה או אחר, אשר תמיד יהיה לו אופי מקוטע או חלקי. היצירה הגדולה מגלה את האמת כמו טכנאי-קול המסיט מתג פה, מתג שם, עד שהוא מגיע לצליל הנכון.

האמת היא אותה. נקודת כובד מוסרית" עליה כתבה סימון וייל. אולם הפרשן הפסיכולוגי די לו בדרך-כלל בכך שתירגם את מערכת-היחסים שהוא בוחן לשפת-הוא ולמושגיו. זו טעות מובהקת של אנשים חריפים במיוחד, שאינם מבחינים בין שפה ומציאות. עצם התרגום, דהיינו העברת הטקסט למעין שפת-מחשב שכלתנית, נתפש על ידיהם כהבנה או פיענוח מושלמים. היחסיות של השפה, יחסיות המאפיינת כל שפה, נעלמת מעיניהם.

רוגמה מובהקת לכך משמשת המסה הקצרה של דרידא על האוון וקרום-התוף אותם הוא מציג כמעין מקבילה אנאלוגית, פסיכולוגית ומטאפורית, של אברהמיזם הנקבי. (קדם לו בכך ארנסט ג'ונס האנגלי, במסה מבריקה על "עיבור הכתולה דרך האוון" בתיאולוגיה ובאמנות הנוצרית). זו הבחנה שיש לה תוקף אובייקטיבי והיא פותחת קווי מחשבה מרתקים. אולם ניתוח כזה תמיד יש לו טעם-לואי לא נעים וקרן האור הקרה, האינטלקטואלית-אובייקטיבית האופיינית לו מחטיאה בהכרח את מלאות החוויה האנושית המעוגנת תמיד ברגש, או שואפת לקראתו.

הגנה מפני האמת

שייקספיר המחיש יפה את הניגוד הזה באמצעות האחים אדמונד ואדגר, בניו של גלוסטר בהמלך ליו. אדמונד הוא האת המחונן, בעל השכל החריף הקורע את מסווה הצביעות של החברה. אולם הכוח המניע אותו – השינאה ההרסנית והשוללת-כל – הופך אותו לציניקן. אדגר, דווקא על שום הנאיביות וטוהר-הרגש שלו, חווה דברים מבלי שיצמית את הרגש החי, כפי שמעידה גם ההצהרה המפורסמת שלו, הוותמת את המחזה.

ההבנה המעמיקה של המציאות נקנית תמיד עם הרגש, לא נגדו, או בלעדיו, ושייקספיר אינו מרפה מהנקודה הזאת, אני מתפתה כמעט לומר, באורח אובססיבי, בכל מחזותיו הגדולים. האמלט תופש את הטראגדיה של ההיסטוריה והחיים דווקא ברגע שבו נגלית לו, להתרגשותו הרבה, זהות גולגולתו של יוריקו; בעוד שאצל הקברנים שבשוחה, קהי-הרגש, היא מעוררת הומור ציני, מתחכם, נוסח שולוש בסידה, או מה שהפך ברבות הימים לסינגון הגששי.

אולם מותר להטיל ספק אם כל זה רלוואנטי לתקופתנו בכלל ולספרותנו בפרט. במאה ה-17 ניתן היה כנראה לגלוש ולהחליק על גלי הרגש הסוערים והגבוהים ביותר, מבלי להירטב. בתקור

מסוימת אלא גם דפוסים חברתיים ואידיאולוגיים מושרשות המשתקפים בה. כלומר, הביקורת מקבלת משמעות כללית ורחבה יותר, מה שמכונה בלעז קריטיק, להבדיל מקריטיסיום סתם, או ביקורת המסתפקת כביכול בגבולות הטקסט הכתוב. הביקורת מהסוג הראשון (קריטיק) ממררת במיטבה את פני האדם. בעקפיץ, יש בה אף משום הגנה על שמו הטוב של הניתוח הפסיכולוגי שהוכפש בידי רבים, אם בשם חיוניות מינית-אמסורית, ארכאית-פרימיטיבית, נוסח דה. לורנס, במערב, ואם בשם איראצינאליזם פואטי נשגב, מורח-אירופי מובהק, נוסח ברונו שולץ.

אולם ברגע שנפנה את מבטנו לעבר היצירה

אנדרטה חדשה בתל-אביב

בעקבות פתיחתה רבת-הרושם של תערוכת-יחיד חדשה של מנשה קדישמן במוסיאון תל-אביב, הציב האמן השבוע ברחבה שלפני המוסיאון את פיסלו הענקי עקידת יצחק אשר פרט ממנו – המקוננות – נראה בתצלום. האנדרטה שאותה תיאר אוצר התערוכה, אמריקני אדוויר פריי, כאחת מפסגות הפיסול בן זמננו, תעמוד דרך-קבע ברחבת המוסיאון גם לאחר תום התערוכה. היא נתרמה על ידי רחל ודב גוטסמן וכבר הוצגה במוסיאון היתודי בניו-יורק, בבינאלה של סאו פאולו (1985), במוסיאון באיירד שבעיר בראדה שבהולנד וכן במוסיאון העירוני של ארנס (ארה"הים) שבגבול גרמניה. תערוכתו של קדישמן כוללת פסלים ואנדרטות נוספות המוצגות הן מחוץ והן בתוך המוסיאון, וכן מיספר ציורים נבחרים.

הגדולה, הקלאסית, הופכת התקפתו החריפה של שולץ משמעותית ביותר, למרות המלל הגרשומשומי בדבר ה"מולדת האפלה של המיתוס" המאפיין אותה. הרי עצם המיתודות והאוריינטציה הפסיכולוגיות מועמדות בספק על ידי היצירה הגדולה. הגישה המדעית האובייקטיבית אכן מרדדת, מגמיכה ומפחתת את החיים ואת ההתנסות האנושית, ההופכת בעיניה

כלומר, החיספוס הישראלי החיצון הושם דווקא בתוך ופחד יצחק והנורוזה של גבריאלי, השכבות העמוקות יותר, הנסתרות תחת המעטה הזה, בבסיסו, הושלכו החוצה.

קרני ראם

ניתוחים, או נתיחות, מסוג זה עשויים לחשוף, במקביל, בעייתיות המאפיינת לא רק יצירה

פתנו קשה יותר שלא לטבוע בסנטימנטאליזם. מכאן הנטייה המודרנית להתרחק ממנו, מן הרגש, כמו מפגע רע, או לוקק ולנפות אותו מתוך החוויה השגורה והמתפשרת (בפסק). הניתוח הפסיכולוגי מהווה רק ראייה נוספת לחוסר הבטחון ואי-האמון שאנו חשים כלפי הרגשות שלנו ושל הוולת וכמובן, בהקשר זה, לטקסט הכתוב. מעין חיוב שבשליה. אולם ראוי כאמור לזכור כי ככל שהיצירה הנכחת באמצעות גדולה יותר, גובר החשד בתעיד האנאליטי עצמו כי הוא מהווה מעין הגנה או התנגדות לאמת האמנותית הטעונה הרגש בשעה שהוא מסיח את הדעת למיכאליזם מבריק, זה או אחר, שבשוליה.

הפסיכולוגיה היא, אם כן, חרבי-פיות. יש להתייבב כנגדה, או בעדה, בהתאם לנסיבות. מנקודת מבטנו, המיתקפה החזיתית של ברנזו הקיטלופים של זמננו הם שהביאו אותנו להיחבא בער, במערה. אולם קאואופיס צודק: אין קיטלופים! מילפציתותם, כאשר אינה פריחתו, אף היא סוג של התחבאות, של הסתר-פנים.

כמילים אחרות, ביקורתו נכונה, גם מעמיקה, אולם במאה ה-20 הותכנו מחדש והתלכדו אחרת, מכוון של אידאולוגיות מאיימות מבחוח, ואלה שנתגבשו כנגדן. כל עוד אנו נתונים בסד תבניות היצירה המודרניות האלה, אפילו פעולתה השלילית של הפסיכולוגיה זכאית לקבל הכשר חלקי, ולוא רק משום שהיא מסיטה את המבט בחזרה, אל היחיד ואל המשפחה, אל מירבצי הרגש המקוריים והעמוקים ביותר שלו. הקיטלופים של זמננו הם שהביאו אותנו להיחבא בער, במערה. אולם קאואופיס צודק: אין קיטלופים! מילפציתותם, כאשר אינה פריחתו, אף היא סוג של התחבאות, של הסתר-פנים.

אדריכלות

מיכאל קון

הבאלון הנפוח או

משבר הבורסה

וכישלון האדריכלות

מה עניינו של משבר הבורסה של ניריורק והאדריכלות בפרט או האמנות בכלל? נראה לי שיש קשר, ומן הראוי לבחון אותו.

התמוטטות הבורסה אינה התמוטטות הכלכלה של ארצות-הברית. מה שהתפוצץ היה באלון התרמית המנופח: ערך המדומה, הבלתי-ריאלי של המניות, ערך שאינו נובע מכוח יצור ומ' מוצרים ממשיים כי אם מספקולאציות ומן האשלייה שנוצרה על-ידי הביקוש המופרז למ' ניות. הכל מתוך כוונה להיות לשתופים בחגיגת עשיית הרווחים הקלים. בסופו של דבר נתגלתה האשלייה, די היה בסיכה של היסטוריה להוציא את כל האוויר מן הבאלון.

כך קרה גם אצלנו בשעתו במניות הבנקים. מי שרוצה לדעת את ערכם האמיתי של רבי-רים — מניות, סחורות, מוצרים ואף סממני יוק' רה ומעמד חברתי — חייב להטריח עצמו ולב' דוק ערך זה, מבלי להיגרר אחרי תדמיות ומגני' נוגי פירסום והשליה.

יצרנים, סוחרים, וכמובן הבנקים המממנים את פעילותם מעוניינים כולם בצריכה מירבית, מעל ומעבר לצרכיהם האמיתיים של בני-האדם ומעבר לאפשרויותיהם הריאליות. כך קרה שהחברה האמריקנית הפכה תוך שנים מועטות, ממעמד של מקור המימון הגדול בתולדות האנושות, למעמד של החייבת הגדולה ביותר בהיסטוריה. אורח ארצות-הברית הולכו שולל על ידי מנהי-גיהם.

מהו זמן רב אני מודע לכך שרעיונות אדריכליים חייבים תמיד — בכל מקום, בכל תרבות ובכל זמן — להיות ממשיים. עליהם למלא, בראש ובראשונה, את ייעודם העיקרי, שלשמו נבנים הבניינים ומתוכננות התוכניות. הבניינים חייבים להיות פונקציונאליים, כלומר, עליהם להלוות את תפקידם. והם צריכים להיות קונסטרוקטיביים, כלומר, יציבים ובני-קיימא. אם לא יתקיימו שני תנאים אלה — לא יהיו הבניינים אלא סממני יוקרה נבובים, כאלונים של אחיזת-עבר, נכסים מודמים שערכם האמיתי יתברר במשך הזמן, כפי שנתבררה אפסותם של בניינים מפוארים רבים של המאה התשע-עשרה.

כך איני טוען כנגד הערכים האסתטיים שכל יצירה אנושית כעלת תוקף חייבת בהם. תהא זו יצירה אמנותית, מדעית או טכנולוגית. מקור הערכים האסתטיים צריך להיות מובן ונהיר לכל יוצר. מיסתורין וסוד אין כאן. כל כלי העשייה יפה

והולם את מטרתו — חזקה עליו שיהיה יפה, עם או בלי קישוטים. בלשון העברית, יפה פירושו גם נכון וגם נאה למראה.

האדריכלות, ככל מפעל אנושי, תלויה בהלכי-רוח, דרכי חשיבה ומושגים כלליים. הם הקובעים את אופיה — לטוב ולרע. כאשר קישוטים חסרת-השחר ומאוזנות-עניינים נותנת את הטון — הופכת היצירה האדריכלית למעשה שטות וכזב. וראה כמה בניינים חדשים שנבנו בתל-אביב, העטופים במעטפת זכוכית שחורה, כיניהם בניין חברת תיראן, והרי הכל יודעים כי מעטפת זכוכית שחורה אדריכלית — בייחוד בתנאים האקלימיים שלנו — לקליטת קרינת השמש. כדי לחיות ולעבוד בהם, יש להתקין בהם מיתקני-ענק למיזוג-אוויר השואבים את הקא' לוריות החוצה, תוך צריכת דלק עצומה. לא רק האדריכלים הפגינו, במקרים אלה, את בורותם המקצועית, כי אם גם — לפחות באחד מהם — חברת תיראן המתמחה בפיתוח ניצולה של קרינת השמש לקירור בניינים...

המרכה בשיטתי בניין ובממדרי איבריו מבקש להפגין את מעמדו. משום כך מבזבזים כספי הציבור על אכסדרות רחבות-ידיים ועל עמודים וקורות ענק בכתיחולים ובכתיספר. אלה אינם דרושים לאיש — חוץ מאשר לגביר ולאדריכל המבקש להקים לעצמו אנדרטה.

בתי-מגורים הקרויים וילות מועמסים בשפע גגות שווייציים, רעפי מארסי, גגוני פואבלו אסי פאניול, מיפלים, מיני שייש וגראניט, ספטים וחלונות עגולים, וכל מיני דיברי התחכמות יק' רים שאינם מוסיפים נוחות, ובוודאי שאינם תור' מים לחיסכון בהוצאות. כל כוונתם להרבות יוק' רה מאחזת-עניינים.

הכנות, תוס'הלב, השכל הישר — נעלמו כי לא-היו. אך בלעדיותם אין לאמנות ערך ואין המ' דע מועיל, אין המעשה החברתי שקול ונכון — ומכל עבר אנו שומעים את רעמי התמוצצות של הבאלונים המתפקעים.

אמנות

היתה או לא היתה.

הביאו לי אותה...

הפעם מגלריית רנז, ותערוכתו של האמן הצעיר פיליפ רנצר שמשותף ומציג בתערוכתו רבות מזה: 8 שנים. אכן, מה הם 3 שבועות (מועד מקובל להצגתה של תערוכת ציור או פיסול בכל גלריה שהיא), ביחס למשך הזמן שמשקיע אמן ביצירתו, שאין לה זמן, ולפעמים נדירות זמנה הוא הנצח בכבודו ובעצמו. לעתים קרובות שוקר אמן על העבודות שהוא מציג חורשים רבים ואפילו שנים מספר, כמו במקרה שלפנינו, עד לזמן תליית המוצגים.

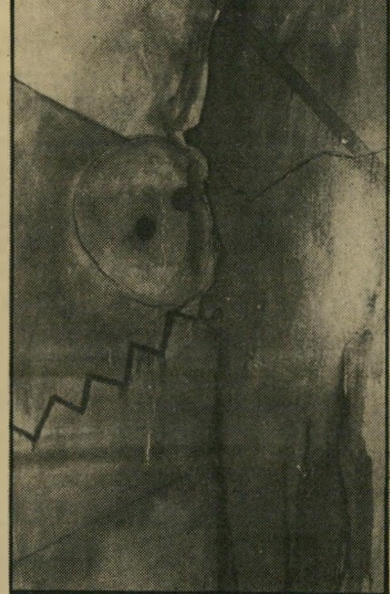
מסקנה: קיים צורך משוער בחלל תצוגה ציבורי או פרטי לתערוכות מתמשכות או קבועות של אמנות צעירה רנו. ומזנו.

חברי קבוצת רנז, מחוסרי-אמצעים וסיוע, נדרו לדרום תל-אביב ופתחו שם גלריה. (משכנם הקודם ברחוב עמק יזרעאל הדרומי, שהיה רחוק משהו, הועתק לאחרונה לרחוב הרצל בצידו המרוחק, משום שיער, בכל מיקר, להימצא עדיין בתחומי העיר הגדולה). צריך באמת שמישהו ייתן את הדעת ויערוך את חשבון-הנפש בנושא זה. אבל האם עוד נותרו צדיקים בסדרום? מבט חטוף דרך חלון גרול סגלריה מגלה כמה ערימות גבוהות עתירות-אשפה, ממוקמות ומסודרות להפליא במרחק שווה כמעט זו מזו. עובדה העשויה להקל בבוא היום על פיננסי, אולם אין בה בהכרח כדי להוסיף לאיכות הצפייה בעבודות.

באמנות עסקינו, ברנז זה בתערוכתו של פיליפ רנצר, ציורים '84-87' בנושא קונסטרוק' טיביות הווי' 3 שבועות כמקובל. היתה או לא היתה, הביאו לי אותה... כמילות השיר. היו שם פורמאטים בודדים בגודל בינוני, בצד דיפטי כונים וטרפטיכונים (דיתמונות ותלת-תמונות), ובכלל עבודות גדולות המורכבות יחדיו ביותר משלושה חיבורים, מעשי יד' של מי שחש עצמו לחוץ וקווק למרחב-חמייה נוסף. העבודות עשרות יות בציעי שמן ופנדה, בעלות רקמות כיתמיות ומיבניות רבות, מעידות על תהליכי עשייה וחשיבה ממושכים. כמו גם על השתהות, התלב' טות וחופשים בלתי-נלאים של אמן הנעזר ב' מופשט הגיאומטרי לעריכת שליטה, הבנייה וס' דר מסוימים בגוף העבודות. המיתות המופיעות בהן הן רובוטיות לחלוטין בתנועותיהן, להנחת, משום שכך נוח יותר לאמן למכשר (מאנגלית — to instrumentalize) אותן לצרכיו הגיאומטריים הקומפוזיציוניים, ולהציגן רק בצורתן המסומנת.

קיומן וממשתן נותרים בידי דימינו של האמן ו/או חשיבתו היוצרת של המתבונן בהן. גם אחרי הכל, מותר לשאול: למה כך ולא אחרת? כשם שמותר גם לענות: אין זה מת' קידה של האמנות להשיב. הרי גם סיופוס פעל' לאותה מטרה, אם גם בדרך אחרת. אלא שרנצר יורה בוודאי גם בהנאה מסויימת הנלווית אל סיבולו וסלעו בשעת פועלו. משהו כמו "הלכה וניכרה בו מורעות גבוהה יותר..."

לעלות אל פיסגת ההר — שלא עלי-מנת "להצליח". בדרך זו יהיו לנו הזדמנויות נוספות

פיליפ רנצר: ציור שמן

לצפות בחדשות שיטמינו ויגלו לפנינו עבודותיו הבאות. **נעמי הרירוק ■**

תרבות

הנשיקה.

הביקורת והתחת

כצפוי, ולפי חוק הרפלקסים של פאבלוב, זכה מחזהו החדש של יוסף מונדי הלילות העליזים ועל פרנקפורט לטיפולים הנמרץ של מבקרי ומבקרות התיאטרון. גם הפעם, ככפעמים קודמות, חובר מחזהו אל צינורות האינפוזיה של פלאסמה קטלנית, דרכם מבצעעים, לא בלי אלגאנסיות מקצועית, סוגי רישעות ורעל. כל זאת לא משום שמונדי איננו יוצר בעל עוצמה, ולא משום שמחזהו איננו טוב, ולא משום שהקהל איננו ממלא אולמות, לא ולא, אלא משום שהוא הוכרז כטריפה על ידי הרבנות הראשית של הביקורת, ומי שמחזק כטריפה על ידי רבנות רעה זו, דומה כי יישאר טרף אפילו יחליף את כל רמ"ח האברים במחזותיו, וישכך תחתיהם פוסקים צלולים מספר סליחות, או יטרח ויהפוך את תרבויותיו, אחת לאחת, ויפיע בפרמיירות כשהוא עטוף טלית שכולה תכלת. אפילו כך, בלבד זה, יוסיף וידלה מתוך אותה חבורת מבקרים, אנטאגוניזם אגרסיבי, סרקאזם וארס, במסווה של חריפות תרבותית. כי הביקורת כלפיו, כך נראה, כבר נכתבת מתוך רפלקס מותנה, מתוך שפיטה מאובנת המבוססת על דעות קדומות בלתי משתנות. כן, במרוצת השנים נתגבשה מעין הסכמה אילמת בין המבקרים והמבקרות, כי אין לך גישה נכונה יותר מאשר לגשת אל מחזותיו של מונדי כשהמאכלת בידי.

אבל גם בעלי-הדבר עצמו, שאינו נמנה עם קורבנות הביקורת הנוחים במיוחד, אינו טומן ידו בצלחת ולא זו בלבד שאין הוא מופיע בהיכלי התיאטרון כשהוא לבוש קפוט, ככוונה לרצות את שופטיו ושופטותיו. אדרבא, ללא ריסון עצמי, עם כל הנזק האיש הכרוך בכך, הוא משתכר, מתולול מעשל עקיצות בוטות אל חבורה זו, "המיסד הפולני", בלשון, בכל הזדמנות פומבית הנקרת בדרך. כמי שאינו קטלא קניא, מוזן על ידי כל המרירות המצטברת, הוא, כאמור, משיב מלחמה שעררה מגיב, מתאגרף ובוטט, לא בלי היסטריה פרטית משלו: סוגי התנהגות המכשירים אותו, ברעיד, להיות מתאים, יותר מיוצרים אחרים, לסטיגמה שרבה בו של "הילד הרע" של התיאטרון הישראלי.

מזווית ראייה זו, בעורו עוטה את איצטלת הפרא, הסורר ואי-הסקנדראלי, הוא עונה על צורך נפשי מובהק אצל מבקרים רבים, ברתקו אליו את כל האש: תיסכולים, רישעות ותוקפנות, תוך שהוא מסיח רעלים אלה מגופם של יוצרים אחרים, וזיהים ממנו, ממושמים ונעדרי פרובור קאציות.

במצב כברים זה, כמקרהו של מונדי, מוטב לצפות להופעתם של דור המבקרים הבא, אלה שייחוללו אל תוך מחזותיו כאל מציאות קיימת, שאינה מוטלת בספק, כדי שיוכלו להאיר, ובלא חסימה פנימית, את העוצמה הטמונה ביצירתו וכדי שיוכלו להתרכז בחייה הכוס המלאה, מבלי שיהיו נגועים באותה פאתולוגיה של דעות קדומות המאפיינת את המבקרים בני דורו: ומן העבר השני, גם מבלי שיגורו באמצעות פרובור קאציות בידי מונדי עצמו, גירוי המדרי, לא פעם, ריח חריף של מורבידיטא.

ואם מדברים על שאננות, על זיחיות-הרעת ועל דעות קדומות, תחלואיה העיקריים של הביקורת בכלל, מן הראוי לזכור את מקרהו הקלאסי של רומן גארי הצרפתי (אמיל אוא'ר של כל החיים לפניו) אשר טמן לרגלי חבורת מבקרי מלכות גאונות, וטבע במיצחם אות-קלון יחיד במינו, בחולל, אגב כך, מעין מלחמת יוסי-כיפור של הביקורת.

אין ספק כי אילו נכתבה יצירת תיאטרון זו, הלילות העליזים של פרנקפורט, בידי מחזאי צעיר ואלמוני, ויהי שמו ארו כזארו או הילל ב'רשחר, רק לא יוסף מונדי, אין ספק כי במקרה כזה היו מבקרי התיאטרון מתחרים ביניהם, ובפרשהיה, בחלוקת שבחים מפליגים להצגה — בדיוק כמקרהו של גארי. שכן יוסף מונדי הוא איש תיאטרון מלידה, בעל אינסטינקט, השראה ואינטואיציה של תיאטרון, ואין צורך במכשירי אינפרה-אדום כדי לגלות זאת: די לגשת אל יצירותיו בלא דיעה קדומה ובלא שיחור.

האימפולסיביות, הקולניות והאגרסיביות המ' אפיינות אותו, הגורמות לו, כאמור, נזק אישי רב, מקורן באישקט של יוצר אמיתי (להבדיל מפקיד הביקורת היצירתיים), אדם בעל סכל' קיומי שאיננו נחלש, המגיב על הסוכך בדרך מקורת משלו. וכל עוד החברה מעריכה מעשה יצירה ואמנות, ראוי הוא ליותר מקרטוב של כבוד, וראוי הוא שההתבוננות בנייכי יצירתו תתרכז באיכות, בכוח ובמסר, ולוא דווקא בחסרונותיה.

לשאלתם של מראייני ברדיו ובעיתונות, בקשר עם מיתקפת הסתיו של המבקרים, השיב ואמר כי: "הקהל אוהב את המחזה והמבקרים יכולים לנשק לי בתחת, איש איש לפי הרצפט הפרברטי שלו."

אף אני, אחר מתוך אותו קהל, אהבתי-ועדיין אוהב את התיאטרון של מונדי, תיאטרון שיש בו טמפרמנט, חיוניות וכוח, מעמדים מהממים, ולעיתים גם הברקות גאונות. **שמעון צמרת ■**

מכתבים ותגובות

אתמהה...

לדף חדש שלום רב, מר שלמה שבא נאבק זה שנים רבות, במאמר ים ובספרים, להציל ולשמור על שרידי תל-אביב הישנה אל "קסנה" והנה כרישמה כמורכס ("להציל? — להרוס?", העולם הזה 2617) הוא קורא להרס תל-אביב. אתמהה: ש. בונה

שלמה שבא משיב כי זה שלושים שנה הוא קורא להציל את תל-אביב הישנה, קורא ואינו נענה. לפיכך החליט כי אולי אם יציע להרוס אותה כליל — אולי גם אז יתהוו בניגוד לעצתו ויתחילו לשמר את הראוי ל' שימור.

כיתבייד של שירים וסיפורים נא להפנות לעורך ה' משנה של דף חדש, שמעון צמרת. המערכת מחוצלת על שובצר ממנה להחזיר כיתבייד שאינם סתקבלים לרפוס לשולחיהם. מסיבות טכניות לא נוכל גם להוריע מראש על סועד פירטומם של שירים וסיפורים שנתקב' לו להדפסה.

פאם פאנטאל

**כעמייס תוך שלוש
שנים היתה יולנדה
גאוו' עדת-דא"ה
לרצח. עכשיו זה
קרה לה בפרשת
רצח הסוחר
בתחנה המרכזית**

בשוקי-הפישפשים הכירה יולנדה את ויקטור בן-דוד, גבר נאה, שהיה נשוי מזה 25 שנים למרגלית. למרות שהשניים היו נשואים והורים לילדים, פרחה האהבה ביניהם. הרומאן שלהם היה מוקד לרכילות בשוק.

כולם עקבו בסקרנות אחרי יולנדה כאשר היתה נעלמת לשעות ארוכות בתוך חנות הסגורה של ויקטור בן-דוד. השניים ניסו להסתיר את הרומאן שלהם, אך לשווא. אפילו בעלה של יולנדה חשד בהם. הוא תפס את ויקטור, סחב אותו לבית-הכנסת, והכריח אותו להישבע על ספר-תורה שאין לו קשר רומנטי עם יולנדה.

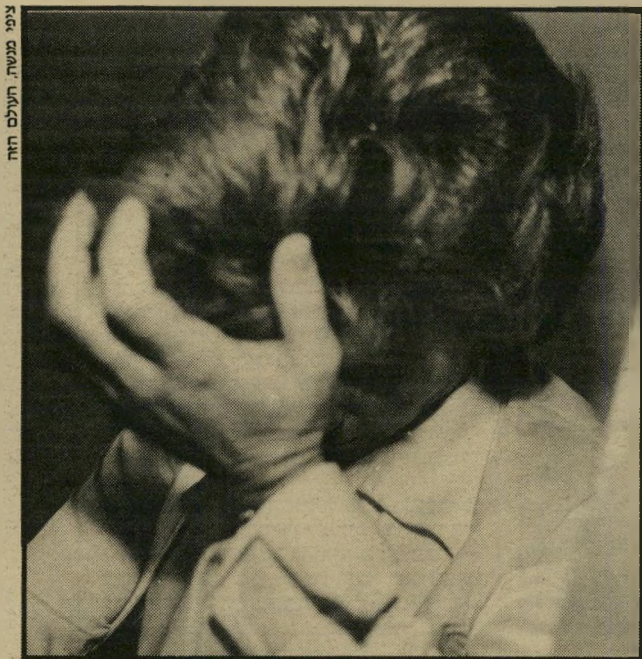
גם חיי המישפחה של המאהב הושפעו מהרומאן שלו. ב-1979 התגרש מאשתו, אך חזר אליה מיד, ונשא אותה שנית ב-1980. אבל הרומאן המתמשך הביא לגירושין נוספים מאשתו, שלושה ימים לפני מותו.

גופה

על המדרכה

ערב אחד, במאס 1984, התקבלה במוקד המיטרה הודעה מאשה אלמונית כי שלושה גברים, שנסעו במיירות במכונית ליד שוקי-הפישפשים, זרקו גופה של גבר על המדרכה. שוטרי שהגיע למקום זמן קצר אחרי ההודעה, מצאו את גופתו של ויקטור בן-דוד מוטלת על המדרכה ליד חנותו, ברחוב בית-אשל בשוקי-הפישפשים. הפאנור' לוג, ר' בצאלאל בלוק, שבדק את הגופה מיד, קבע כי המוות נגרם שעה קלה לפני גילוי הגופה.

ויקטור נורה יריה אחת מטווח קצר. הוא החזיק בידו את מנעול חנותו. בח' נות, ששימשה למגוריו מאז נפרד

יולנדה במישפט אהובה בן-דוד, עדת-שקר

נאשם איבני (יושב) במישפט בן-דוד, זכאי

ל רוב בנייהאדם לא מודמן מק' רוב להיות עד-ראייה לרצח. מע' טים מאוד הם אלה העדים, פעם אחת בחייהם, לרצח המתבצע לעיניהם, אבל ההסתברות כי אדם אחד יהיה עד-ראייה לשני מקרי-רצח היא כמעט אבסורדית. ובכל זאת יולנדה גאוו', 41, היתה עד-רצח לרצח עצמייס במשך שלוש השנים האחרונות.

בפעם הראשונה היתה יולנדה עדת-ראייה לרצח ויקטור בן-דוד, במאס 1984 בשוקי-הפישפשים ביפו. המנוח היה מאהבה, והיא היתה עדת-ראייה היחידה לרצח. לפני שבועיים היתה יולנדה עדה לרצח נוסף. היא עברה כחנותו של סמקנדי בתחנה-המרכזית, והוא נרצח לנגד עיניה.

יולנדה בלונדית דקת-גיוור נולדה בלוב ובגיל צעיר עלתה עם משפחתה לישראל. זמן קצר לאחר עלייתה ליש-ראל, נישאה לויקטור גאוו' וילדה לו שלוש בנות. לבעלה היתה חנות לר' היטים ישנים בשוקי-הפישפשים, ויולנ' רה נהגה לעזור לו בחנות.

תמרורים

בת הגניקולוג

נחוג **יום-הולדתה** ה-65 של **נינת דיינור**, אשתו של סופר השואה ק. צטניק (הצופן: אדמע). דיינור, המרבה לעסוק בשנים האחרונות בטיפוח יחסי יהודים-ערבים, היא בתו היחידה של פרופסור יוסף אשרמן המנוח, מי שהיה גניקולוג תל-אביב בעל שם-עולמי, בעיקר בנושאי עקרות ופריזון.

הלוחמת הבודדת

נחוג **בעת סיור בסין**, יום-הולדתה ה-70 של **הלן זוסמן**, יהודיה שהיא חברת הפרלמנט הדרום-אפריקאי זה 35 שנה. היא ידועה כלוחמת בודדת נגד האפרטהייד, בהיותה חברת הפרלמנט היחידה מטעם המפלגה הליברלית האופוזיציונית.

האלוף מברלין

נחוג **יום הולדתו** ה-60 של **שלמה להט**, ראש עיריית תל-אביב זה 13 שנה. להט, יליד ברלין שגרל ברחובות, הוא אב לשני בנים, ועוד הספיק להיות מפקד-פלוגה בחטיבת נ"בעות' במלחמת-העצמאות. בהמשך

ראשי-עירייה להט, מ"פ במלחמה

הקאריירה הצבאית שלו היה להט מפקד הכוחות המשוריינים בסיני בימי מלחמת-השתשה של סוף שנות ה-60, את שירותו בצה"ל סיים כאלוף במטה הכללי, בתפקיד ראש אכ"א (אגף כוח אדם).

אבי היועץ

נפטר **בפתח-תקוה**, בגיל 77, **יצחק אשר קאמינקר**, האיש שהקים את תנועת פועלי אגודת ישראל המיוצגת כיום בכנסת עלידי ח"כ אהר בלד, הח"כ אברהם ורדיגר. קאמינקר, יליד פולין ובנו של שוחט, עסק רוב ימיו בעיתונאות. בצעירותו שימש ככתב בעיתונים יהודיים בפולין ובגרמניה, ובבגרותו, בין השאר בשבועון הירושלמי של אגודת-ישראל, קול-ישראל. קאמינקר, שעבר בפרסיו השרון לפני שהקים את תנועתו, ששמה הראשון היה הסתדרות פועלים חרדים, הוא אביו של שלמה נקדיסון, כתב ידועות אחרונות שהיה יועץ ראש-הממשלה לתיקשורת בקדנציה הראשונה של מנחם בגין.

מחיר השיא

נמכר **בניו-יורק**, עלידי יורשו של אילהון מוקמי, פרחי איריס, ציור שמן גדול (71 על 91 סנטימטר) של וינסנט ואן-גוך, במחיר-שיא של 53 מיליון 900 אלף דולר. זהו המחיר הגבוה ביותר ששולם אי-פעם עבור יצירת-אמנות כל שהיא. פרחי איריס, שהחליף בפעם האחרונה דייס לפני 40 שנה (ואז שולם עבורו 84 אלף דולר) צויר עלידי ואן-גוך ב-1889, בחיותו מאושפ' בבית-חולים לחולי-רוח ברודס-צ'רפ, שנה לפני שהתאבד בירייה בגיל 37.

• לאקרום של שלמה להט, אלוף-מישנה מ"ל של חיל-האוויר, שניהל משך תקופה קצרה את חברת התעופה אל-על.

מנכ"ל

היפרשוק

על-ידי הנהלת השופרסל כמנכ"ל היפרשוק רשת הגל הירוק המפעילה שלושה סניפים גדולים ברעננה, ראשון-לציון ורחובות וזאת עם כניסת השופרסל לרשת הגל הירוק (75% בעלות).

פאשה הוא כוגר האוניבר-סיטה העברית במדעי החברה וסטטיסטיקה ועובד בשופרסל מזה 20 שנה בתפקידי ניהול בכירים. בתפקידו האחרון היה מנהל הפעולות של השופרסל (מנהל ארמיניסטרטיבי של 60 סניפי הרשת).

מנכ"ל פאשה

רעננה, ראשון-לציון, רחובות

רשת הגל הירוק בשליטת שופרסל תנוהל עלידי פאשה כרשת עצמאית, אשר תתחרה ברשתות הקיימות כולל השופר-סל וההיפרסל וזאת תוך שמירת אופיה הייחודי של הרשת.

בעתיד הקרוב מתוכננים פתיחת ארבעה-חמישה היפרים נוספים ברשת הגל הירוק ברחבי הארץ.

עה יולנדה את מאהבה גונח עדיין, וחשבה שיתכן ואפשר עוד להצילו, ובכל זאת לא הזעיקה עזרה אלא ביד בזה שעות ארוכות בחוסר מעש. האם יש דבר השקול כנגד הצלת חיי-אדם האהוב עליה ואשר היה כה קרוב אליה? שאלו השופטים. "נראה לנו כי היא מסתירה דבר-מה, ועל כן ההסברים שנתנה לא נראים לנו" קבעו השופטים.

אשה שמביאה

צרות

מביעת-אצבע שנלקחה מבקבוק הקוניאק שהיה בחנותו של המנוח התגלתה כטביעת-אצבע טריה של יולנדה למרות שטענה כי הביאה את הבקבוק למנוח כמתנה ליום-הולדתו שחל חורשיים קודם לכן, ומאז לא נכנסה לחנות. גם אילו התגברנו על היסטוריונו באשר לסתירות שמצאנו בעדותה של יולנדה, נשארת עדיין חידת טביעת אצבעותיה הטירות על בקבוק הקוניאק כותבים השופטים.

הסתירות והשקרים בעדותה של יולנדה, שנחשפו בחקירה-נגדית מעולה של הסניגור עורך-הדין עוזי בכר, גרמו אומנם לזיכויו של הנאשם, אבל לא הביאו לחקירה חרשה, כדי לגלות מה היו מניעייה של יולנדה בשקרים אלה, ומי היה הרוצח האמיתי. עד היום נשאר ארה התעלומה בלתי-פתורה.

זמן קצר אחרי סיום המשפט נפטר בעלה של יולנדה ממחלה. היא חיפשה לעצמה מקום-עבודה חדש ומצאה עבורה כמוכרת בחנות-הבגדים של סמרי קנרי, ברחוב סלומון 6, בתחנה-המר-כזית. ביום בו נכנס עזרא שנסי לחנות וירה בסמרקנדי, הייתה יולנדה בחנות והיתה עדה לרצח.

בניגוד לרצח בשוק-הפישפשים, לא הייתה יולנדה עדת-הראייה היחידה בעת רצח סמרקנדי. יחד איתה בחנות היו עוד מוכרות ואנשים נוספים. הפעם גם אין כל ספק מי ירה את היריה הקטלנית במנוח. נראה כי השאלות היחידות שיעלו במשפט יהיו לגבי המאורעות שקרו בחנות ברגעים האחרונים לפני היריה. האם ירה שנסי במנוח ללא כל התגרות ובדם קר, או שמא תקף אותו סמרקנדי ואיים עליו, ושנסי ירה מתוך הגנה עצמית.

יתכן מאוד כי גם הפעם תעלה יולנדה על דוכן העדים ותספר את גירסתה לבית-המשפט. ליולנדה היו קישורי ידידות עם מעבירה, חברים ניסו להרחיק את יולנדה מסמרקנדי, והם סיפרו לו על עברה, ועל כך שהיא אשה שמביאה צרות, אבל הוא לא שמע להם. כך הפכה יולנדה עדת-ראייה לרצח נוסף בתוך שלוש שנים.

אילנה אלון

יולנדה גאווי בתצלום הקרוע שנמצא במקום-הרצח בשוק-הפישפשים הכחישה קשר רומאנטי

פחת הנאשם הביטו ביולנדה במבטים מזריזים וקיללו אותה. הם טענו כי היא שטן וכי הכל קרה באשמתה. התברר כי לאחר שיולנדה ראתה את אהובה נופל ירוי לארץ, היא לא מיהרה לקרוא למיטרה או לאמבולנס, אלא הלכה לכיוון שדרות-ירושלים, וכאשר לא מצאה טלפון-ציבורי המשיכה וגם עזה הבייתה. בבית הכינה ארוחת-ערב לבעלה וילדיה, ורק אחרי שעה וחצי טילפנה שוב מביתה, והודיעה למוקד המיטרה על הרצח בשוק.

למרות שניסו לדרת לניבכי ניש-מתה של העדה בלילה-הרצח, לא יכולנו להבין כיצד לא הזעיקה עזרה מיד. אדם, שהיא מספרת כי היה "שושן חייה ואהוב ליבה", מתבוסס בדמו והיא שורקת שיקולים של כבוד? קבעו הדי שופטים בפסק-הדין, וזיכו את איכני מכל אשמה.

השופטים הביעו תימהון כיצד שמי

יולנדה השבוע בחנות בתחנה המרכזית המעביר נרצח

ברה יולנדה והודתה כי אומנם נפגשה עם ויקטור בערב הרצח, וכי הייתה עדה לרצח עצמו. העדה סיפרה למיטרה כי לאחר שיחה קצרה ברחוב, ליד מכוניתו של הנרצח, הציע לה המנוח להסיעה לביתה.

הוא הלך לסגור את החנות, ופיתאום יצא בחור גבוה מרכב שעמד בסמוך, ניגש לויקטור ואמר לו: "תיכנס לחנות איפה הכסף?" ויקטור שאל: "איזה כסף?" ואז נשמעה ירייה בודדת, ומכונית פרצה מהסימטה במהירות ובליל-אורות. יולנדה גם ידעה לזהות את הגבר שירה באהובה. "זה האח של גיסים שעובד בשוק" אמרה לשוטרים והציגה על שמעון איכני, 28, נרקמן בעל עבר-פלילי המוכר למיטרה. איכני נעצר והועמד לדין באשמת רצח ויקטור בן-דיוד.

ההפתעה הגדולה קרתה במישפט. כאשר עלתה יולנדה להעיד, כעדת-התביעה הראשית, נגד הנאשם ברצח, הייתה האווירה בבית-המשפט אפופת שינאה עזה. מיטפת המנוח וגם מיט

מאשתו, מצאו השוטרים שרידי סנדרוי צ'ים ובירלי סיגריות על אחר מהם ניכרו סימני שפתון. על בקבוק קוניאק שהיה בחנות נמצאו טביעות-אצבע ועל הריצפה מצאו השוטרים קירעי תמונת אשה.

עוד בלילה-הרצח, מיד לאחר חקירת בני-מיטפתו של הנרצח, הגיעו השוטרים אל יולנדה ובעלה ועצרו אותה. יולנדה הכחישה כל קשר אינטימי עם המנוח ושחררה למחרת. אבל אחרי שהשוטרים חיברו את פיסות התמונה הקרועה שמצאו בחנות, התברר להם כי מדובר בתמונתה של יולנדה.

בתמונה נראתה האשה במיטלת-מיני קצרצרה, שוכבת על מיטתו של המנוח בחנותו בשוק בתנוחה מפתה. אחרי עשרה ימי-חקירות חזרו השוטרים אל יולנדה ועצרו אותה שנית כחשודה ברצח מאהבה. היא נחשדה כי רצחה אותו על רקע קינאתה. השמועות בשוק אמרו כי אחרי שהתגרש בשנית מאשתו מצא לו המנוח מאהבת חדשה מראשון לציון.

יולנדה לא ידעה כי המיטרה מק ליטה את כל השיחות הנכנסות למוקד, וכי קולה של יולנדה זוהה כמי שמסרה את ההודעה האלמונית על גופת-גבר שנורקה ממכונית. במהלך החקירה נש

חשוד שנסי (משמאל) בבית-המשפט יחד עם אחיו

נרצח סמרקנדי התחנה המרכזית

הסע השקמיות

הזמן, ייתכן מאוד שפעם גם עוד תהיה שקמית על טהרת האוכל הסיני (הכשר). מה שהרבה יותר קרוב לביצוע: שקמית בוסית לחיילות הח"ן בבה"ד 12 ומועדון לחייליחובה, בו יימכרו אבזרי אופנה צעירי רה ומוצרי אלקטרוניקה במחירימיבצע.

הפסקת-שקם היא אספקת-שקם

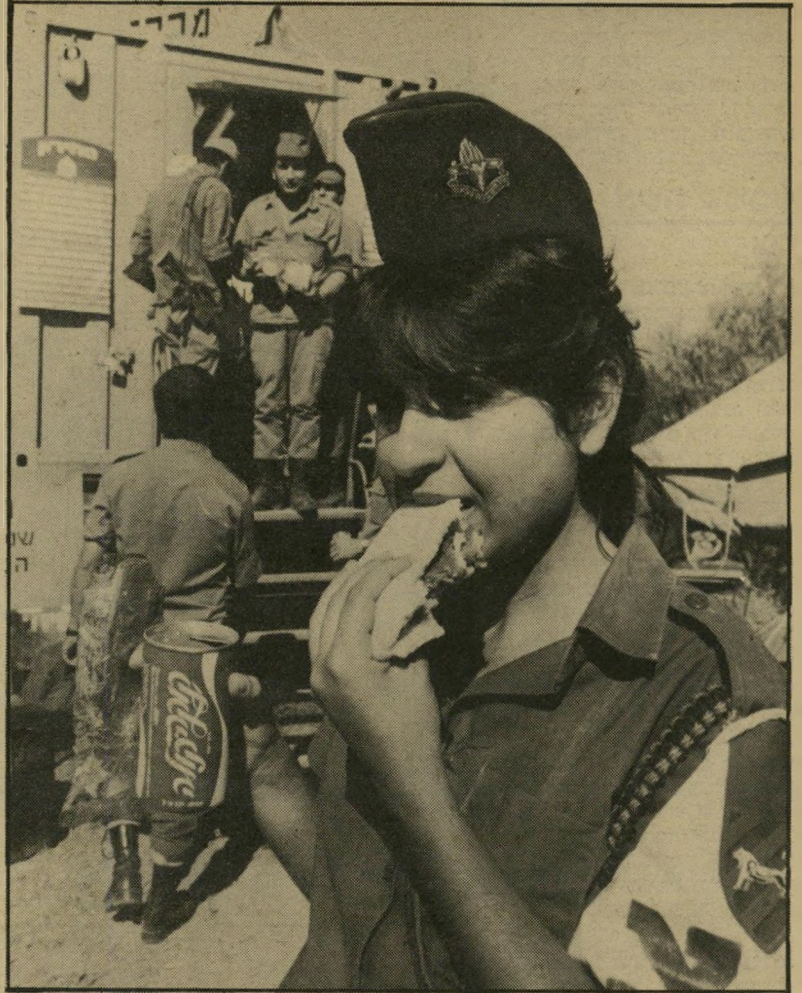
שקם לשייח' ג'ראח

ה' כל התחיל לפני כמעט 40 שנה, בעיצומה של מלחמת-העצמאות, עת הוקמה הקנטנה הראשונה של השקם על שפתי-מה של תל-אביב, בתוככי מחנה צבאי, מחנה יונה (על שרידיו הוקמו לימים, מלון הילטון וגן-העצמאות), כשהכוונה היתה לתת לחיילי צה"ל שירות מינימאלי של חפצים-סיגריות, מישחת-גילוח ושתייה קלה.

אך עד מהרה נתבקש השקם לספק גם קצת אספקה קטנה לחיילים הנצורים בירושלים. השקמיסטים מיהרו למלא אחר הבקשה, ארוז מיספר חבילות והטעינו אותן על מטוס פייפר קל שהמריא מתל-אביב, בהבטיחו להטיל את החבילות לתוך חצר המפקדה הירושלמית, שהיתה במחנה שונר שבצפון העיר.

רק שכאשר המיטען הוצנח, הסיטה אותו הרוח קצת צפונה והוא נפל הישר לתוך עמדות הלגיון הערבי (הירדני) בשייח' ג'ראח.

זה לא ריפה את ידיהם של אנשי השקם. אך נפתחה דרך בורמה לירושלים (הכביש שעקף את מובלעת לטרון שהיתה בשליטת הירדנים) הם פנו לחברת עלית וביקשו כמה משאיות ממתקים, באשראי, כמובן. מנהל עלית אותם ימים, אהרון פרומצ'נקו, לא היסס לרגע: «אם הסחורה תגיע לירושלים,

מצויות כמה גרור-שקמיות, הדומות במראהן לעוקבי-מים, ואלה טעונות מיבחר מוצרים של קנטנה ניידת, כך שהיחידה היוצאת לשרה יכולה לקחת אותה עימה.

כי מתוך מחזור מכירות שנתי של 500 מיליון שקל מקדיש השקם עשרות מיליונים בשנה להעלאת רמת שירותיו לחייל. המיליונים האלה מושקעים בשיפורים, בהטבות, בהזלות. כך הוסב מיספר רב של שקמיות לפיצריות (16), לסטייקיות (42) ולחלביות (60) ומכיוון שהשקם צועד עם

28 מיליון בקבוקים של משקאות קלים, שני מיליון ו-340 אלף כריכים, שני מיליון ו-200 אלף עוגות, מיליון ו-800 אלף שקיות שוקו, 850 אלף המבורגרים, נקניקיות וסטייקים, 730 אלף חפסות סכיני-גילוח הם רק רשימה חלקית מאוד של מה שלובשי-מדים ואנשי כוחות הביטחון רכשו בשנה האחרונה, מתוך מיבחר של 2750 הפריטים (הכוללים, בין השאר, גם סוללות, מיברשות-שיניים, שרוכי-נעליים, קפה נמס ומעטפות), העומדים לרשותם ב-1000 השקמיות הנייחות והניידות ביחידות צה"ל, מישטרת ישראל, מישמר-הגבול ושירות בתי-הסוהר.

ואת מלאכת הבחירה מתוך המיכלול הרחב והמגוון של מיצרכי-מזון, מוצרי סירקית וקוסמטיקה, במחירי-הנחה מיוחדים (ראה מיסגרת עונה ב-32 אגורות) מקי-לות לאחרונה מכונות-שירות אוטומטיות. כך מוצבים באישימים 91 אוטומטים למשי-קאות קלים (קרים וחמים); 10 אוטומטים לכריכים וגם 50 אוטומטים לקונדומים (הנושאים, כרמוז, את השם המעורר «גומי לשמירה»).

חלק מן הנוף

כ' השקם איננו רק 42 חנויות, כמו אלה שבגבעתיים ובאשדוד, בצפון תל-אביב ובנתניה, בחיפה ובקניון איילון. הוא קורם כל, ולפני הכל, מאות רבות של שקמיות, נייחות וניידות, המצויות במחנות ובמיתקנים, העוצרות בטרמפאדות והנליות וות לחיילים בעבודת היום-יום, בשרה, בסידרה ובתימרון. (כרכרי שרה-ביטחון, יצחק רבין: «כבר 40 שנה השקם הוא חלק בלתי-נפרד מן הנוף הצה"לי»).

בין מאות השקמיות הפזורות באישימים הצה"ליים, כשהמגמה היא להיות כמה שיותר קרוב לחייל, מצויות גם 83 שקמיות בסיסיות, שהן מעין מיני-חנויות, בהן יכול איש צבא-הקבע, אם הוא מעוניין בהן, להזמין, בהנחה מיוחדת, אופני-כוסר, למשל (300 שקל בעשרה תשלומים) וכן

השקמיסט הראשון

באשר הוחלט באביב 1948 על הקמת גוף שיספק «מיצרכים בשונים, מאיכות טובה, במחיר זול» לחיילי מלחמת-העצמאות, פנו אנשי המטה הכללי לפרנצל דויטש, יוצא הצבא הבריטי, במיסגרתו הוא היה אחראי למועדון הקצינים של הנאאפי (השקם הבריטי) בחיפה.

דויטש קיבל לידיו 600 לירות ארצישראליות (3,000 דולר של אותם ימים), שני יועצים אזרחיים (אריה פילץ, הקבלן לעתיד ואותם ימים בעל קפה פילץ הידוע על שפתי-מה של תל-אביב ויחזקאל אישי-כסית מכסית הדיונגופית) ועוד כמה יוצאי הצבא הבריטי שהתמחו שם בנושא השקם.

דויטש (שכאשר קיבל את דרגת סגן-האלוף על הצלחתו להקים את שקם יש מאין, עיבדת את שמו לשמואל משה דורות) וחבריו היו רובם יוצאי אוסטריה שאת שנותיהם הראשונות בארץ עד אותו זמן עשו בשירות הצבא הבריטי של מלחמת-העולם וכך יצא שהעברית שבפיהם היתה קצת חלשה.

כך קרה שכאשר נתבקשו להכין טיוטה לתקנון השקם, הם כתבו אותה בגרמנית. במחשבה שנייה זה לא נראה להם כרעיון מבריק במיוחד להגיש הצעה לארגון יחידה בצה"ל בלשון זו ולכן הם תירגמו אותה לשפה השנייה שהיתה שגורה בפהם – אנגלית.

לא שדויטש-דורות היה כזה ראש קטן מה שנוגע ללשון העברית. כאשר הצמידו לו, כעבור זמן, מזכירה יוצאת תימן, הוא נדהם למישמע לשונה הזכה והמדוקדקת והעיר: «זאת מדברת תנ"כית, לא עברית!»

משסיים את שירותו בשקם פנה דורות, שהשתלם, לפני עלותו ארצה, בבית-הספר המפורסם למלונאות בלזאן השווייצית, לעיסקי-מלונאות והקים את המלון-המוטל הראשון בארץ, מלון דגון באשקלון.

שקמית בויטק לחיילות הח"ן

ליטר הסיר וגם במיתקן צליה, המכין 1000 מנות עוף בחצי שעה, ובמכונה החותכת בשר לשניצלים, מגלגלת את הפרוסות בקמח, ביצה ופירורים.

במיטבח זה אפילו התגברו על חוסר ההתלהבות של חיילי צה"ל לדגים, בין שהם מבושלים ובין שהם מטוגנים. הפתרון: קציצות דגים מצופות, מטוגנות או ברוטב, ואלה הולכים יפה מאוד.

כמנפק אלפי מנות ליום חישוב המיטבח המרכזי גם לוח האוכל והרדיוס לצרכניו: לחייל ביחידת שדה — 3000 עד 5000 קאלוריות ליום; לחייל בתפקיד עורפי — 1800 עד 2200 קאלוריות; לחיילת במשרד — 1300 קאלוריות.

אבל השקם אינו מסתפק במיטבחים. הוא גם מקיים רשת מיסעדות — במפעלי התעשייה הצבאית, במישרד הביטחון, במיתקני המיטבח ומישרד הגבול, ובאלה הוא מגיש 60 אלף ארוחות ליום.

אחוזים להווי ובידור

האולי נשמע מוגזם אבל אפשר לומר שהרכב מעמלם של 5000 עובדי השקם מתקן בהפסקת השקם, אותה שעה של רגיעה והתרעננות, בה זוכה חייל צה"ל, בשרה או במחנה, למעט רוחה ופינוק.

כי כאשר החייל פונה בשעת הפסקת השקם לשקמית, לקבל אופטימום של שירות במינימום של מחיר, אין הדבר בא על חשבון תקציב הביטחון (או תקציב ציבורי אחר כלשהו). השקמיות מצליחות לעמוד במחירים הזולים של מוצריהן תודות לרווחים של רשת השקם, שעל לקוחותיה נמנית כמעט כל מישפחה רביעית בארץ — 350 אלף מישפחות בסך הכל של לובשימדים וזכאי מערכת הביטחון (אנשי צבא חובה וקבע; אנשי המיטבח ומישרד הגבול; אנשי שירות בתי הסוהר, שירות הביטחון הכללי ובני מישפחותיהם וכן נכי צה"ל, אלמנות צה"ל ומישפחות שכולות).

ולמרבחה הפלא לא רק מצליחות השקמיות לעמוד בלוח מחירים מגוחך כמעט (ראה מיסגרת עונה ב' 32 אגורות). אלא אף תורמות שלושה אחוזים מפדיון לקרן היחידה בה הן מוצבות, לשם מימון פעילויות הווי ובידור של היחידה.

וכך מרחיב ומייעל השקם כל הזמן את שירותו ללובשימדים, כי זה ייעודו העיקרי זה 40 שנה: לשרת את החייל בבסיסו ובמחנה, תוך דאגה יומיומית לצרכיו ונקיטת יוזמה מתמדת לחידושים.

כך, למשל, השיג השקם הנחות במוצי דוני ספורט ובריאות, ערך מיבצעים מיוחדים לביטוח רכב ודירות, סיפק אלפי לינות במיבצעי ינופש ואפילו דאג, למעוניינים בכך, לנסיעות טיול מוזלות לחו"ל.

בהיותם בלשנים חלשים הם החליטו להסתפק בשם הק"ם (הספקת קנטינות ומזונות) ורק כשהובא הנושא לפני משה שרתוק (לימים משה שרת, שריהחוף הראשון וראש הממשלה השני של מדינת ישראל), שנחשב לסמכות לשונית, הוסב השם לשק"ם — ראשי התיבות של שירות קנטינות ומזונות, שם שעד מהרה איבד את הגרשיים של ראשי התיבות והפך למושג בזכות עצמו, כפי שמסביר המילון של אבן-שושן: שק"ם — מוסד נייד בצבא, המעביר משקאות ומצרכים קלים בין מתנות הצבא למכירה לחיילים.

האמת היא שענייני לשון די היו בתודעת ראשי השקם. כך, למשל, הוכרו בשנת 1960 על פרס נכבד למוצא שם עברי לקנטינה. מאות הצעות (כגון דוכנית, מטעמה, מזנוע, צופת) לא נראו למנהלי השקם ואפילו ההצעה קניון (שהצליחה יפה מאוד ברמת-גן, כעבור 25 שנה, כקניון איילון) נדחתה.

רק ב' 1983 בחרה ועדה מיוחדת (שעל חבריה נמנו אלי לנדאו, כיום ראש עיריית הרצליה ואז יו"ר מועצת המנהלים של השקם; משה אילת, חבר הנהלת השקם ואלכס אנסקי, איש גליצה"ל), מבין אלפי הצעות שזרמו מחיילים, סטודנטים וכל-שנים מקצועיים את השם הטוב — שקמית.

ליקוק-מיבחן ביפו

לשק"ם גם זכות-ראשונים על מילה עברית נוספת: שלגון. היא נטבעה על-ידי אחד מראשי השקם בשנות ה-50, אחר שבלחץ השקם הוקם, על-ידי תעשיית גלירה יהודי בלגי, מיפעל-הגלירה החדש הראשון בארץ: מיפעל הארטיק.

אותו יהודי ניאות להקים את המיפעל רק אחר שהובטחה לו בלעדיות באספקת הגלידה לשק"ם, מצדו, ניאון להתחייבות זאת רק לאחר שראשו טעמו ממשלוח הגלירה המיוחד שהוטס בארץ-קרח מבר-סל ללוד (והובא משם, לליקוק-מיבחן להנהלת השקם ביפו).

וזה לא נשאר המטעם היחיד בשקם הראוי לליקוק. השקם הוא, בין השאר, גם קבלני-בישול בשירות צה"ל. כך מכין המיטבח המרכזי של השקם בצריפין 10 אלפים מנות ליום ודוחף אותן (כפי שזה נקרא בעגה הצה"לית) לבסיסי צה"ל, מה, שאגב, גם משחרר כוח-אדם מצה"ל, שעסק קודם לכן במלאכה זאת.

מלאכה המבוצעת בסריי-ענק של 500 * הצעה לשונית נוספת, שמצאה חן בעיני הוועדה הזאת, אך לא נכנסה ל' לשון: לוחמן (לחם פלוס מן) להמבור-גר.

השקם יורע, כמובן, שלא על האוכל לברו יצעד החייל ולכן אין זה מפליא שהשקם היה הראשון שהביא ארצה מכונות-גילוח מופעלות בסוללות, מוצר רב-תועלת לחייל בתנאי-שדה.

השקם גם מילא, בכמעט 40 שנות קיומו, אחר משימות בלתי-שיגריות שהוטלו עליו: אם היתה זאת הקמת מזנון להזנת העיתונאים שבאו לסקר את מישפט אדולף אייכמן בבית-העם בירושלים ואם היתה זאת הכנת הצעה לארגון רשת שקם לצבא התורכי, לפי בקשת מפקדיו ממטכ"ל צה"ל.

קנטינה איננה דוכנית

כאשר הוקם השקם (ראה מיסגרת העקמיטט הראשון) התחבטו מייסדיו בבחירת שמו. בתחילה הם חשבו על שלח (שירות לחייל), אך אז גילו כי האצ"ל הקדים אותם, בנוטלו שם זה למחלקת הסעד שלו (שנ"ח: שיקום לוחמי חירות).

הכל התחיל עם קנטינה אחת

על שפת-ימה של תל-אביב

וי-600 לירות ארצישראליות

שמח ששקם קיים...אני מעדיף מצב בו חיילים יתגלחו בטמפו מאשר (מצב שהם) ישתו את מיהגילוח.

לחזור לאוס-ירש, היא אילת: שעה שחיילי צה"ל לגמנו, לאור הגנראטור, בירה קרה על חוף המפרץ, הופיעו להם לפתע שני חיילים אנגליים, מהיחידה ששירתה בעקבה השכנה (יש לזכור כי זאת היתה שנת 1949) והודיעו כי באו למקום בזכות האור שהיכהב עלעברם בלילה ובקשתם הצנועה היא בירה ובחורות.

הם נאלצו להסתפק בבירה. כמה שנים לאחר מכן, במיבצע קדש, כשהשקם לא הספיק להגיע בשעה הראשונה נה בעיקבות החיילים, טען אלון חיים לסקוב (אז מפקד גייסות-השריון) כי על השקם היה להגיע לחיילים בחזית ואם לא היתה ברירה, להביא להם אספקה בת-ימלי-גב.

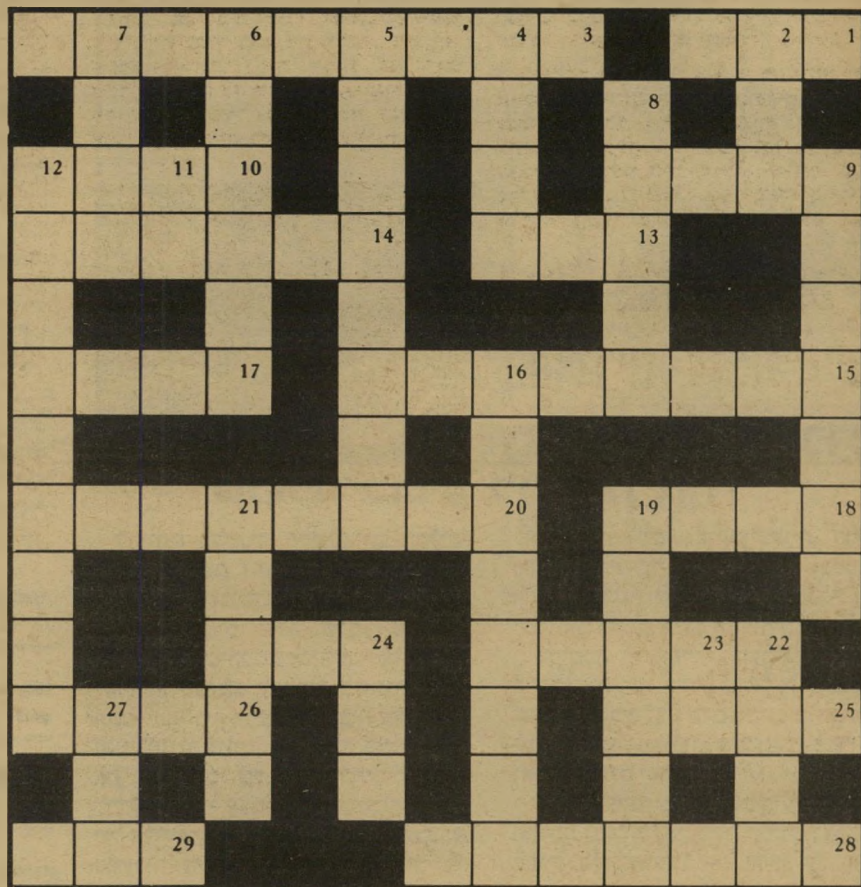
אנשי השקם העדיפו להקים מיפגשי-שקם בצמתי-הדרכים לחזית, אבל גם אותם אילתרו. הם נטלו צינורות, חיברו אותם למיכנים דמויי-סוכות, כיסו אותם בלוחות עץ וברזנטים והשקמית היתה פתוחה לשירות.

ובאמת, לוחמי מיבצע קדש לא הוזנחו. כאשר אונתית חיל-הים הראשונה יצאה למסע-אספקה ארוך, סביב כיף התיקווה הטובה, לשארם אל-שיח, היו בביטנה הר-בה עשרות ארגוני שתייה, סיגריות וממת-קים, כנראה המישלוח הימי הראשון של השקם.

גילוח על סוללות

כן קיים השקם תמיד את ייעודו העיקרי: לשרת את החייל בבסיס ובמחנה, ורצוי בתנאים מועדפים. כך, למשל, סיפק השקם ארוחות לחיילי צה"ל שהשתתפו בחפירות של ייגאל ידין במצדה וכך סיפק השקם ארוחות למשתתפי הצעדות.

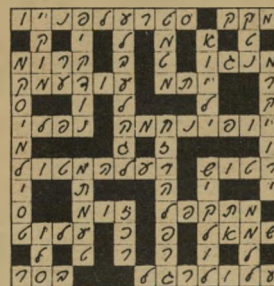
ארוחת-הבוקר בצעדת 1967, למשל, כללה, תמורת לירה ורבע — פחות מחצי דולר — שתי לחמניות, ביצה קשה, משולש גבינה, שקיק ירקות טריים, דובשניה, שקיק קפה נמס ושני שקיקי סוכר.

מאזין:

1. אבן בארבעים כסף עובר לסוֹר
- חר (3)
3. גס אב. יהושע פונה אל הכוון
- הפוך (5,4)
9. נתן לו באף, למנצח (4)
10. אורג מן המקור (4)

פתרון תשבוצות 2618

מאזין:

2. חוט צר? כמה צר (3)
4. אוסקר לסופר (4)

13. חיל מעור עדין (3)
14. דווקא אחרי הנצחון והגו את הסופר מן הדרך (6)
15. 120 הנבחרים מוליכים ב־ מצווה (3,5)
17. המורה שלו במשחק (4)
18. שני שוואים ושני סגולים בעשב (4)
20. ר־29 מאוון יש חיים עלי־ד הלשון (3,3,5)
22. אפנאי לנשף פמיניסטי (5)
24. ילדו של אב נוכח (3)
25. גם אליהו ישבת? (4)
26. אפשר לאמור את מספר ה־ גולים שיובקעו (4)
28. הגיעה בשעה הנכונה וקבלה כמובטח פרח מור השושנים (4,3)
29. ראה 20 מאוון.

מאזין:

2. חוט צר? כמה צר (3)
4. אוסקר לסופר (4)

אביגיל ינאי

לפעמים אני מרגיש קצת גרוטסקי

אני לא יודע מה זה מיפעל-חיים. זה חשוב למדינה היום.

● איפה הצד האישי בכל העניין?

יש הנאה אדירה מלתקן מערכות. יש להנחית שאם תצליח להעביר את הנושא תיכנס לסיפורי ההיסטוריה.

להצלחה יהיו המון שותפים. מזה אני לא מודאג. כל המהלך אינו למען ההיסטוריה. זה מהלך למען מדינת ישראל היום.

החוקה לא תפתור את כל הבעיות, אבל היא צעד חשוב שנותן כלים להתמודדות עם הבעיות.

● אתה רוצה לומר שאתה אידיאליסט?

תראי, הבטיחו לי רבע מיליון דולר אם אצליח להעביר את החוקה, מכיוון שאני רוצה לבנות וילה, זמשיך במאבק. זה בצחוק. מה אני אגיד לך?

● זו פיסגת הקריירה שלך?

קריירה? זה דבר אדיר אם זה יעבור. אפילו פחות. אם יהיה חוקי־סדר וזכויות אדם ושינוי שיטת־בחירות, זה בלבד יהיה דבר אדיר, וזה יותר ממה שאדם, ששותף לתהליך, יכול לצפות במשך חייו.

האפשרות להטביע את חותמך על מהלך המאורעות — זוהי הנאה עילאית.

● את ג'פרסון זוכרים אחרי מאות שנים.

אלה דברים שאינך יודע כיצד יתפתחו. מי יודע? אתה מרגיש שזה חשוב, אז במקום לילל אתה קם ומדבר ומצדף אנשים ונלחם על דברים. הפוליטיקאים לא מסוגלים לתקן, אז בואו נעשה משהו בכיוון. זה הכל. הדבר היחיד שנוסף הוא שהשקעתי עבודה ומחשבה מתוך תחושת אחריות. זו החוכמה המצפנית שלי.

● כמה שנים אתה משמש דיקאן בפקולטה?

שנתיים. הבחירה היא לשלוש שנים

כולם מסכימים שהעילאין בישראל מתפקד בצורה מסוכנת

עם אפשרות להארכה לעוד שנתיים נוספות.

● ומה תעשה אחרי־כך?

אני לא יודע, לא החלטתי. ● תרצה להיות שופט, למי של?

אני לא יודע. הכל פתוח. לכתוב ספר זה גם לגמרי לא־רע. אולי ארצה, כך אני מניח, להמשיך בעולם האקדמי, אבל אני לא יכול להתחייב.

● אני מבינה שהעבודה על הכנת החוקה עלתה סכום מסוים של כסף, מי תרם אותו?

בסך־הכל, בכל תהליך הכתיבה, הוצאנו סכום של 35 אלף דולר. זה כלל מסע לארצות־הברית, הזמנת מומחים באירופה, שני כינוסים שעשינו ועבודה הרפסה.

● מי שילם?

עשיתי שגור בכל מיני מקומות. ומרגע היציאה ועד היום קיבלנו עוד סכום רומה. את היכנה־ספורט. למשל, קיבלנו חניס מראש עיריית תל־אביב ועכשיו אנחנו נמצאים במשאומתן עם אמן אחד או שניים שיופיעו בעצרת כדי למשוך קהל.

● אמרת גם שאתם מתכווֹנים בעתיד לערוך מישאל־עם בנושא החוקה.

אם הדברים לא יזונו נכריז על יום־חוקה שבו אנחנו נערוך מישאל־עם. ואנחנו זו העמותה שנקראת: חוקה למדינת־ישראל.

זו פעם ראשונה שרוצים לערוך מישאל־עם וולונטרי כדי לראות מה באמת חושב הציבור. הוא ייערך, כנראה, באפריל. לדעתי, הנושא יתחך בתוך חודשיים־שלושה.

(המשך מעמוד 11)

● אומרים שאנשי האקדמיה מנותקים מהחיים.

אני חושב כך. אנחנו חיים את המציאות, אבל יש פריבילגיה באקדמיה והיא חוסרת־תלות.

בעולם המיסחרי אתה תלוי בהמון גורמים. אם אתה צריך לסדר קליינט שלך עיכוב הליכים, אתה לא תתקוף את היועץ המישפטי לממשלה, ודברים דומים.

● אבל מאידך אין לך התמור דדות יומיומית עם החוק כמו שיש בפרקטיקה.

מערכות השכר שלנו הן כאלה שאנחנו מכירים את המציאות בצורה די קשה.

● מה האינטרס שלך בחוקה ובדחיפת הרעיון?

את שאלת מה ייצא לי מזה? נניח.

מה היה האינטרס שלי כשבאתי להילחם במילחמת יום־כיפור? מה האינטרס שלי להיות כאן בישראל ולא להיות פרופסור באוניברסיטת באר־צות־הברית?

זו אותה הרגשה שקיימת אצל המון אנשים במדינה. איכפת להם, והם מוכנים לעשות למען המדינה בלי שהדבר יהיה כרוך בתשלום מיידי.

● אתה רוצה להיות ג'פרסון הישראלי?

אם אני יכול? הייתי שמח אם הייתי יכול לזרוק כמה חלוקי אבנים לנחל שהולך בכיוון הלא־נכון. והייתי מתגאה אילו יכולתי לבנות סכר שיעצור את הנחל.

● מה אומרים בבית על־ההתמסדות שלך לעניין החוקה?

זה לא קל. הרבה פעמים הייתי מסתכל על פוליטיקאים אמריקאים שוכו, ומייד בנאום הראשון היו מודים לאשה. זה תמיד נראה לי לא אמיתי. היום אני מתחיל להבין את זה.

בלי שתהיה תמיכה בבית והבנה זה קשה גורא לעשות את זה. הכוח להילחם נובע בגלל העזרה של אשתי. הנכונות המלאה שלה, לא רק לקבל את המאמץ, לא יכול לעשות דברים אחרים שיעזרו לך להשלים הכנסה, שהיא די זעומה במוסד הזה, זה פוגע ביכולת להיות בידר ולקיים בית מסודר. ובכל הדברים האלה יש לי תמיכה מאשתי ואני חושב שזו לא זה, זה היה בלתי אפשרי.

● ומה אומרים הילדים?

יש לגינה, אשתי, בן אחד, גרי, מנישואיה הקודמים שחי איתנו, ולי יש שתי בנות: רונית, בת 18, שעוד מעט מתגייסת לצבא, והשניה שחיה בארצות־הברית עם אמה. אז גם רונית וגם גרי לא תמיד מבינים מה מריץ אותי, אבל בסך־הכל זה בסדר.

יש הרבה רגעים שאני מרגיש קצת גרוטסקי, כמו קול במידבר. אבל כשאני ממשיך אני רואה שהרבה חושבים כמוני.

אני לא חושב שיש פריבילגיה גדולה יותר מאשר לעשות משהו שאתה מאמין בו.

● יכול להיווצר מצב שת־שבר, שתתיאש?

אני לא שוטה. באיזשהו שלב נצטרך לראות אם יש לנושא סיכוי לעבור. אני מאמין בעיתותי.

● וזה העיתותי הנכון?

כן, אני חושב. אבל אם טעיתי והציבור לא חושב שהנושא חשוב ולא מוכן להתמודד עם הקושי הגדול, אז ברור שגם טובים ממני לא יוכלו להזיז אותו, השאלה אם יש תחושה בסיסית בקרב הרבה אזרחים שהגיע הזמן לעזור לפוליטיקאים ולהביא לסדר־בית.

אם זו התחושה, יש אפשרות לעשות את זה. ואם לא, לא יעזור כלום. ואת זה נלמד בתוך כמה חודשים. ואם עכשיו זה לא העיתותי, אולי הוא יצוץ יותר מאוחר.

● אתה רואה בזה מיפעל־חיים שלך?

חמים
בניחין

מזל החודש:

עקרב

תקופת הביניים

אלה מביניכם הרגישים לחילופי-אטמוס-
פירה חשים בוודאי שזוהי תקופת-ביניים,
משמשהו משתנה באוויר. עדיין לא מובן
מהם פני הדברים, אך מי שמחפש יציבות,
ביטחון וידיעה שיש על מי לסמוך, לא רק
שאינו מוצא אותם, אלא שהוא חש שהכל
מסיביו מרחף.

מזל עקרב מתחלף השבוע במזל קשת.
אך מכיוון שזהו מחזור שנתי שאינו ראוי
לציון מיוחד, לא נתייחס לכך, אלא כדי
להדגיש את העיקר.

אי אפשר שלא להתייחס לתקופה שבין
ראש-השנה העיברי לראש-השנה האזרחי.
השנה יש לתקופה זו משמעות רבה.

בתחילת שנת 1988 יתחילו שינויים
דרמאטיים יותר, אשר יתייחסו לכל תחומי
החיים. תחושת אי-יציבות וחילופי אחר
החידש, או לחלופין חיפוש אחרי הישן
והמוכר תהיה משותפת לכולם. לא ניתן
לחזור לאחור, אבל אין ודאות כי הצפייה
לקראת העתיד, היא כדאית.

מצב הכוכבים, כפי שהוא משפיע על כל
כדור-הארץ. הכוכבים מרוכזים כולם בקטע
קטן של השמיים. כוכבי-הלכת הרחוקים,
שמשפיעים על הכלל ממוקמים בין מזל
עקרב למזל גדי, כלומר בין שלושה מזלות.

המעבר של הכוכבים סאטורן ואוראנוס
לגדי יתרחש בפברואר 1988.
בין הם חוזרים למשך חודשים מסיפר
למזל קשת, ולקראת סוף 1988 הם יעברו
סופית למזל גדי. מעבר זה יורגש בעולם
כולו, אך לא באותו יום וגם לא מיד, שכן
הכוכבים האלה לא דווקא פועלים מיד.
לסאטורן יש זמן, הוא אינו ממנה, מאחר
והוא האחראי על הזמן באסטרולוגיה, הכל
אצלו מתוכנן. הוא אינו פוסח על דבר, הוא
יסודי קפדן ודקדקן, ורגיל ללמד לקח בדי-
רך הקשה. הוא כמו המורה שדוגל עדיין
בעונשים קשים.

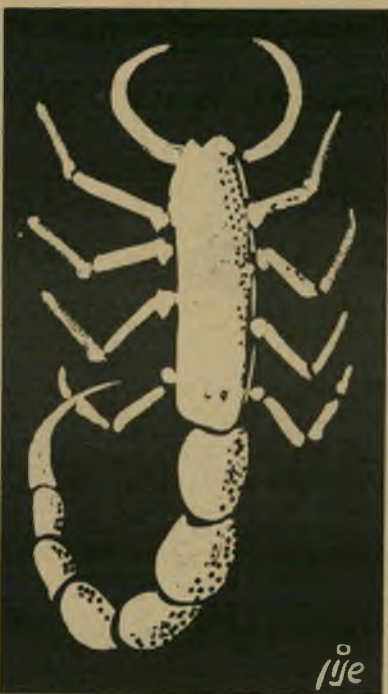
אוראנוס שונה, הוא אוהב הפתעות. אם
מצפים שהוא יעשה דבר-מה בתאריך
מסוים, כמעט בטוח שזה לא יקרה דווקא
אז. לאסטרולוגים יש מירושים משלהם וכן
ניסיון וידע, אך אוראנוס נוהג כראות עיניו.
הוא פועל באופן פתאומי, ולא תמיד בצורה
נעימה. הוא אכזרי, חותך, מתחיל ומסיים
כל דבר במהירות.

בהשפעתו יכולים להתחולל שינויים
מדימיים. אך כאשר הוא מתקרב לכוכב
נפטון, שכבר מצפה לו במזל גדי, גם הוא
עצמו כאילו מאבד שליטה. כששני כוכבים
אלה מתחברים יחדיו אין הדימיון האנושי
יכול לעקוב אחרי תוכניותיהם המזורות.
מזל גדי מסמל מחסור, מזל קשת את
השפע. מעבר הכוכבים ממזל השפע למזל
המחסור דומה לחלומה של פרעה על שבע
הפרות הרזות שבוולעות את שבע הפרות
השמן. שבע שנים יימצא כוכב אוראנוס
במזל גדי. השאלה היא אם שהייתו במקום
זה לא תביא עימה מחסור.

קרב לוודאי שהאנושות לא תוכל ליה-
נות מהשפע שהורגלה אליו בשנים הא-
חרונות. הפשרנות שבה חי העולם כיום תס-
תנים. חלק מסממן התקופה, תקופת הבי-
ניים הנוכחית, הוא חוסר-החלטיות הקיים
בכל מקום. ממשלות מישטרם, הנהלות של
מוסדות, גופים ציבוריים וחברות, נדמה כי
באף מקום אין סמכות.

קיימת מין דמוקרטיה מוזרה שבה כל
אחד מנער עצמו מאחריות.
מזל קשת דוגל בשיוויון בין הבריות,
הגדי שונה. הוא לוקח את הסמכות והש-
ררה ומחלק את העולם למעמדות. איש איש
ותפקידו הברור בחברה ובעולם הסובב

אותו. תקופה זו, שבה אנשים נהנו בתחילה
מאותו שיוויון, הביאה לכך שהכל נעשה
דהוי, לא ברור, לא ידוע ולא אמיתי.
מעבר הכוכבים לגדי יביא לשינויים
בצורת-השליטון במדינות רבות. אם לא
דיקטטורה אז לפחות דמות סמכותית
מאוד, שתקח לידיה את העניינים, ותת-
חיל לעשות סדר. מדובר לא רק לגבי
ממשלות, אלא גם במוסדות, אירגונים וגו'

פנים ציבוריים, שבהם לא קורה דבר, משום
שאינו אינו לוקח על עצמו אחריות.
לגבי הפרט, הדבר יורגש אצל כל מזל
בתחום אחר. אסור לשכוח שממה אישית
קובעת יותר מאשר המזל באופן כללי. אך
אין דרך אחרת, והמזלות שירגישו את
השינוי יותר מהשאר הם גדי, טלה, סרטן
ומאזניים, לגביהם לא תהיה זו תקופה קלה.

תאומים ואריה ייפגשו גם הם עם הצד
הרציני שבחיים. שני מזלות אלה מצליחים
בדרך-כלל למצוא פתרונות קלים והפעם הם
יעדימו לעלות על הגל הרציני והמחייב,
והדבר יביא לקידום המקצועי והכספי.

לבתולה ושור עצם השינוי לא יהיה רע,
ההיפך, הם יחוו עצמם מחוזקים, יציבים
ובטוחים יותר. הדלי החברותי, שמצליח
להתעופף באוויר ולהתנתק מכל מה שלא
נעים לו, בעזרת ידידים יהיה מכונס יותר
בתוך עצמו, וילמד להוציא מתוכו את הרוח
והחומר בצורה מאוזנת. דליים שינסו לבי-

שנת 1988 תאופייין בשינויים דרמאטיים ביותר שייתייחסו לכל תחומי החיים, ובעיקר למעבר הכוכבים ממזל השפע למזל המחסור.

רוח ולהתעלם, עלולים לסבול מבעיות נפ-
שיות לא קלות.

באשר לעקרבם, הם יגיעו למסקנה
ששינוי מקום ישנה את מזלם - הם ישנו את
גישתם, וישתדלו להיפתח ולעבוד על הצד
התיקשורתי, שהוא לא הצד החזק שלהם.
מכיוון שאנחנו עדיין מצויים במזל עקרב
רק נזכיר שבשד-הכל העקרבם נכנסים לתי-
קופה טובה שבה יתקדמו בעבודה, בלי-
מודים ובחברה.

קצת כבר לכם. לאחר תקופה שבה הייתם מאוד
נלהבים, סוערים ועסוקים אתם עייפים מאוד
וחשים חוסר-רמץ וחשק
לחזור לשגרה. למעשה
יש מי שיכול לעזור לכם;
סכר מבוגר מסך מעניין
להציע הצעה מעניינת,
אלא שאתם צריכים לתת
סימן כדי שהוא יוכל
להתקדם בתחום הרומאטי.
מי ממשיך אותו המצב,
שבו הסודיות היא העיקר,
הקשרים שיש לכם יכולים
להחזיק מעמד רק בתנאי זה. בני מזל דלים או
בחולה מעוניינים בקירובתכם ובידידותכם.

זהו אינו שבוע שקט במיוחד, אך כבר מת-
חיל להסתמן כיוון חשוב בקריירה. אתם
מתחילים במשהו חדש,
אם כי זהו עדיין לא מה
שחיפשתם, וגם לא מה
שתחפשו בעתיד, אבל
זה בהחלט נותן לכם
תיקווה להמשך. שינוי
מקום-מגורים, נסיעות
רבות ופגישות עם אנ-
שים חדשים, כל אלה
יאפיינו את התקופה
הקרובה. חשוב מאוד
להשאר רושם טוב על כל מי שנמצא מעלי-
כם. בוחנים אתכם גם אם אין סימנים לכך.

מצבכם הכספי אינו רע ועומד אפילו לפני שינוי
לסובה, אלא שכל מה שיקרה השבוע יראה
כדיק את ההיפך. מאוד
חשוב לשמור על קור-רוח
ולנהוג בהתאם לתוכנית
המקורית שאותה הגייתם
מזמן. אל תקחו על עצמ-
כם עבודה או תחנתו על
משהו שיש בו סיכון ושאי-
נו יציב ובטוח. עכשיו הזמן
להבטיח את עתידכם ה-
כלכלי וזה תלוי בהתנה-
גותכם וביכולתכם לשמור
על עצבים חזקים. במקום העבודה אתם מרגישים
לא בנוח בכל הקשור לתחום הרומאטי.

ענייני כספים עלולים לגרום לחרדות ודא-
גות השבוע. אל תמהרו לבצע עסקאות או
להיכנס להוצאות, אתם
כבר שקועים במצב לא-
נוח, ולפני שאתם לוק-
חים על עצמכם סיכון
נוסף כדאי שתמתינו ל-
פחות כשבוע וחצי. הצ-
עות עבודה מגיעות
אליכם, אלא שמשום
מה אינכם מוצאים עבר-
דה שיכולה לענות על
הדרישות שלכם. כדאי
להמתין, המשיכו בינתיים במה שאתם עו-
שים, מאוחר יותר תגיע ההצעה המתאימה.

היחסים עם הסביבה מעסיקים אתכם מאוד בזמן
האחרון. מצד אחד הפופולריות שלכם בעליה,
ומהצד השני דווקא הקר-
בים אליכם ביותר מתנהגים
בצורה מזרח ובתלי-סוב-
ת. אינכם רגילים להוציא
החוצה את רגשותיכם
ומתעצבים, אך הפעם
דרושה שיחה נלוויה כדי
ללבן את מצב היחסים
בייכם. לפני ה-21 וה-22
בחודש כדאי שתדאגו לא
להשאיר כספים בתוכנית
שאין בטוחות. אתם עלולים להפסיד כספים
בגלל שיקול מוטעה או עיצה לא נכונה.

עד יום-ההולדת שלכם קחו בחשבון מצב
קשה. הבריאות אינה טובה וכך גם מצב-
הרוח. אתם ממחרים
להאשים את הסביבה
בכל מה שקורה, אבל
הגיע הזמן שתעשו עם
עצמכם חשבון נפש.
למעטים אתם ממחרים
לפרש כוונות בצורה
מאוד לא נכונה. ה-19
וה-21 יהיו יותר קשים,
לאחר מכן חשוב שתהיו
זהירים בדרכים. הנטיה
לתאונות חזקה מאוד השבוע. בשורה טובה
בענייני כספים תגיע ב-23 או ב-24 בחודש.

18 וב-19 בחודש, חשוב להשגיח על הילדים
בפרט ועל בניהבת בכלל. נראה שהבית עצמו
די מסוכן. מכשירים חשמ-
ליים, תנורים, או כל דבר
שקשור לכוחות ושריפות
עלול לנרוע לבעיות ק-
עות. על כן, שימורלב לא
להשאיר סנהף. חנור או
כל דבר מסוג זה, אנשים
צעירים במישפחה עלולים
לחלות בגלל חזונה לא
נאותה. בתחום הרומאטי,
הצפיפות גדולה מדי. כדאי
להרגע. כדי שתוכלו להחזיק מעמד. יתכן שתח-
סרכו להיפרד לחן מה מבקר-הזמן, אך זה מצב זמני.

חלק גדול מזמנכם מוקדש לענייני בריאות
שלכם או של אחרים. השהות הממושכת
בבית מעצבת אתכם.
אתם זקוקים לאוויר,
לחופש ולהוצאת קצת
לגדי. בינתיים אין מה
לעשות, זה לא תלוי ב-
כם, הדברים משוט קו-
רים. ידידים באים בה-
צעות מעניינות, אלה
קשורות למרויגות או
עבודה משותפת, שיכו-
לה להביא לקידומתם
המקצועי, שקלו זאת ככובד ראש. ביום ה-
שני והשלישי צמי ויכוח במקום העבודה.

נסיעות, פגישות עם קורב-מישפחה ועם ידידים
מאוד יקרים, גורמות לכם לדאגה. אתם משמשים
בנסיעות רבות ואינכם נמ-
צאים הרבה בבית. ההרג-
שה היא של חוסר יציבות,
מה שמדריש את חוסר-ה-
מנוחה שפקד אתכם לאחר
דונה. אנשים, שעמים אתם
חיים או גרים, מכבידים
בנוכחותם, ומקשים עלי-
כם את החיים, כך שאולי
יתור טוב להתרחק עד
כמה שאפשר. החלום ה-
כספי צפויים בעיות. לא תוכלו להשיג כספים
לצורך ענין דחוף ורצוי מאוד לא לבצע עסקאות.

מצב-הרוח חוזר להכביד עליכם. יתכן שזה
קשור במצבכם הבריאותי, שאינו טוב בדי-
מים אלה. לחצים רגי-
שיים משפיעים גם הם
וגורמים לכם להיחלש
ולאבד מכוון ההתנה-
גות שהוא חזק בדרך-
כלל. ה-21 עד ה-23
מאוד לא מתאימים לני-
סיעות, בעיקר מעבר
ליס. סכנות לא-מעטות
צפויות, ונראה ששוב
מתרבות תאונות-הדרך.
כיום. בעבודה, תצטרכו להיחלם על דעי-
תים ולא להיכנע לחצים של הרוב.

המצב הכספי אינו טוב, מתעוררות בעיות בגלל
חוסר-ערינות מצידכם. כספים שמגיעים לכם
עלולים לא להגיע בזמן,
לא כדאי להסתמך עליהם,
או להוציא הוצאות שאינן
באפשרותכם. בתחום ה-
רומאטי אתם מסמכים
להיות פופולרים, אלא ש-
פרידה זמנית היא בלתי-
ומנעת. יעבור לפחות כש-
בוע וחצי. עד שתדעו היכן
אתם עומדים בקשר הנו-
כחי. קשרים עם ארצות
אחרות יפחיתו לטובת, מישור שחוזר מנסיעה
יפחית אתכם במתנה יפה ויוצאת-דופן.

העבודה ממשיכה לגרום לכם מפח-נפש
ואכזבות. כמעט מדי יום אתם נוכחים ל-
דעת שהאנשים שעמם
אתם עובדים אינם
מתאימים לכם. בעוד
מספר ימים תתחילו
להרגיש טוב יותר, גם
מבחינה בריאותית וגם
בעבודה. פרויקט חדש
יעסיק אתכם, וישכח
מכם את הטרומות
כל זאת, חשוב שתחפ-
שו מקום עבודה חדש שבו תוכלו לנצל את
כישוריכם. בתחום הרומאטי - אכזבה.

דחל מרחלת על כל העולם

אוסף של מוסרי-השכל

מה יותר זול — שיחת-טלפון או כרטיס-טיסה לוס-אנג'לס? לאביב? מסתבר שעבור אשה אחת, לפחות, זול יותר לטוס מאשר לטלפון, אך כשהיא תגיע הנה, היא עלולה לגלות שהיא שילמה מחיר יקר. הסיפור מתחיל בישראל ובגברת אחת, שהיא ג'סיס אמיתית ושמה הלגה גוטסדינר. האשה האלגנטית הזאת היא בעלת חברת-הנעלים היוקרתית ונושקה, שמקום-מושב הוא בכלגיה, היא גם בתם של הנדבנים הגדולים, **פאולה ומנרל גוטסדינר**, ויש לה שני ילדים יפים, שהם הרבר היחיד שיותר לה מבעלה-לשעבר.

כדי להבחיר איך היא חיה, פשוט צריך להסתכל בדרכון שלה, ולראות את כל המקומות המשגעים שהיא מבילה בהם ברחבי-עולם, את הקפיצות בנות-היומיים לקניות, לתערוכות, לקונצרטים והביקורים המישפחתיים שהיא עורכת.

לפני חצי שנה היא הכירה את **שמוליק שפירא**, שהוא ארכיטקט, רווק מבוקש וגם איש-חברה. השניים התחילו לבלות ביחד. שפירא, שגם הוא אוהב לתור את העולם, החליט לקפוץ לביקור קטן בארצות-הברית, שם יש לו הרבה חברים וידידים. גוטסדינר הנאיבית נתנה לו את מספרי-הטלפון של כל מיני חברות וידידות, וביניהם מספר הטלפון של **רחמי קאופמן**, גרושתו של **נחי לאור**, מבעלי אפרוח, וחברה-לשעבר, לזמן מוגבל ביותר, של **רפי שאול**.

קאופמן הזאת עוסקת בנדל"ן, הכירה את שפירא ואמרה לעצמה שמה שטוב להלגה גוטסדינר, בוודאי גם טוב בשבילה היא. יצרה איתו קשר הדוק, מה שמכנים בארץ קשר רומאנטי, ושמוליק שפירא, הארכיטקט המבוקש, מצא את עצמו בין שתי נשים.

אך כשהוא חזר ארצה היה ברור לו שהוא בוחר בהלגה. עם נתונים כמו שלה קשה להתחרות. שוב נרגעו הכל ונשמו לרווחה, והלגה המשיכה לתור את העולם ולעשות עסקים.

הלגה גוטסדינר ושמוליק שפירא
בין שתי נשים

אך מסתבר שרוחי קאופמן, העוסקת בתיירות-זקוקות, היא עקשנית וקשה, כמו הסלעים שבגבעות בוורליהילס, והיא לא מוותרת בקלות על השמוליק שלה. אז היא החליטה לבוא ארצה, לבקר את החברה וגם את הארכיטקט המבוקש, שהוא אולי אף אינו יודע כמה הוא מבוקש. כשיגלה זאת, הוא באמת יצטרך להחליט במי הוא בוחר. לכל הסיפור הזה יש המון מוסר-השכל. ראשית, שמאוד כדאי להיות ארכיטקט. שנית, שלא תמיד כדאי לטוס ללוס-אנג'לס. שלישית, שכדאי להיות רווק. ורביעית, וחמישית, ושישית...

אלם גוט

לאן נעלמה הדוגמנית היפה, מלכת-היופי ספיר קאופמן?

זה לא היה כל כך קשה לדעת. כשבחורה כל-יפה נעלמת, זה בוודאי בגלל סיפור-אהבה. קאופמן אינה מהבחורות ההולכות להתבודד בהרים, או הטסות לתפוס ראש במזרח הרחוק. היא גם לא מאותן המחפשות הרפתקות בין הרי הגעש של דרום-אמריקה. ספיר קאופמן היא ילדה טובה מפתח-תיקווה, האוהבת את הנוחיות והי פינוק של העולם המערבי. אז נשארו שתי אפשרויות: אמריקה או אירופה. האפשרות הראשונה יורדת מהפרק, מפני שזה רחוק מדי. נשארה רק אירופה. ואיפה באירופה, אם לא בגרמניה?

ובכן, מלכת-היופי-לשעבר, שגם בלי התואר היא אחת הבחורות היותר-יפות שידעה ישראל, עומדת להינשא בקרוב לדוגמן הישראלי לשעבר, **דני און**. כשהיתה בת 16, גילה לה בחור צעיר ויפה בשם **ג'קי פיטשון** שהיא יפה. מאז אהבה חברים יפים ומוצלחים. לא היו לה הרבה, כי היא לא שיחקה מעולם תפקיד של נערתי-זוהר. אחרי ג'קי, היא הכירה איש בשם **יונתן**, וניהלה רומאן שנמשך שנים אחדות. הכל דיברו על חתונה, אבל הזוג היפה נפרד.

ספיר נטעה לגרמניה לתצוגות, ושם הכירה את

ספיר קאופמן
לדה-טובה מפתח-תיקווה

דני און
בחורות רבות ועצובות

און, שפרש מהדוגמנות והעוסק כעת בייצור אביזרי-עור שונים. היא מתגוררת אצלו, ובעוד כמה שבועות הם יעמדו מתחת לחופה. בחורות רבות תהיינה עצובות, וכנ"ל בחורים רבים שרצו בספיר. אך התיקווה המשותפת לכולם היא שהם יתגוררו בישראל, למרות עסקיו המצליחים של דני בגרמניה.

רומנים על דברים מגעילים כמו אהבה וחיה והערכה הדדית. אך האמת היא הרבה יותר פשוטה. הפקיד וגרינשטיין הם ידידים טובים, ותו לא. והרי אין חוק בישראל האוסר על אשה נשואה להתיר עם עובדים בכירים בכוח. נראה שלאשה מצליחה כמו גרינשטיין יש איכות מוצלחות, המפיצות שמעות לא כל כך מוצלחות שכל מטרותן היא להרוס את הידידות הזאת.

הכלה שלא הייתה

ער לפני כמה שנים הם היו חברים מאורק-רובים, שהגדול הפגיש אותם בנסיכות עצובות. כיום הם שתי חברות מאורק-רובות, הנהגות להיפגש פעם בשנה ולהחליף חוויות.

השתיים, שהיו בעבר שני גברים, שינו את מינם והפכו לנשים וזהירות ומושכות. וכדי להתפרנס בכבוד הם/הן עסקו במיקצוע העתיק ביותר עולם. אך חלילה, אל תחשבו שהן עמדו בצריכי כבישים. השתיים עברו כנערות-טלפון אכסלרוביות.

הצעירה יותר, נמוכת-קומה, נשית ועגלגלה, הכירה לפני חודשים אחדים **גבר דתי** נשוי, בעל מופעל מישפחתי לאלקטרוניקה, והשניים עברו להתגורר באחד מבתי-המלון היוקרתיים בתל-אביב. אך לחצי המישפחה, והאיזמים לנשל אותו מהירושה עשו את שלהם, והזוג נפרד.

העלמה השנייה, גבוהת-קומה ושחורת-שיער, עזבה את הארץ לטובת האלפים המושלגים, ושם, באופן בלתי-צפוי, הכירה בחור **חיפאי עשיר**, רווק בן 28, שבא לעשות סקי. הבחור, שלא חשד במאומה, התאהב ביצור המיוחד שהכיר, והשניים היו לזוג לכל דבר, ועברו להתגורר בחיפה, ולאחר מכן בשווייץ.

האם, אלמנה המתגוררת לסיורגין בתל-אביב ובפאריס, שמחה מאוד על בחירתו של בנה, ואף נהגה לערוך קניות משותפות עם כלתה-לעתיד.

כשהיתה העלמה מגיעה ארצה, התפעלו הכל מהופעתה, שכללה ביגרייפאר, פרוות ותכשיטים. היא אף הופיעה בכמה תצוגות בארץ, וזכתה בביקורות אוהדות. מעטים ידעו את האמת.

לפני כמה ימים השתתפה האם וידידה בארוחת-ערב חגיגית. בין האורחים היתה גם **דוגמנית צמרית**, הידועה בטובליבה, ותוך כדי שיחה התגלגלו העניינים לנושאים מאוד עדינים, כמו עליזים, קוקסינלים וזונות. הדוגמנית, שלא הכירה את האם, שישבה לצידה, סיפרה לכולם על הדוגמנית הקוקסינל שהופיעה איתה בתצוגה, ועל הרומאן שהיא מנהלת עם הבחור החיפאי, והפליגה בתיאורים. האם כמעט התעלפה כששמעה את הסיפור. הדוגמנית, שחשה במאחר בטעות שעשתה, ניסתה לתקן את הדברים, אך האם המוועזעת קמה ומיהרה לצאת.

רק ידידות

שייקה גביש, מנכ"ל כור, הוא איש עסוק מאוד. גם כל העובדים תחת פיקודו הם אנשים עסוקים ביותר, וכל מטרותם היא להאדיר את חברת כור. מוכן מאליז שאין להם זמן וכוח לשטריות כמו אהבה ובילויים.

פקיד בכיר מכוניים, איש-סדרואמנו של גביש, הוא איש כזה. יש לו אשה חמודה.

בחלק אחר של העיר, מה שקוראים בלשון העם "הצפון השקט", יש אשה יפה וחרוצה, שגם היא נשואה, ושמה **ערנה גרינשטיין**. לאשה האלי-גנטית והנשית הזאת יש הרבה עבודה. היא יועצת-תיקשורת, ודוברת של חברות כלכליות גדולות, וברור שאין לה זמן לאהבות. גם היא עסוקה בלהאדיר ולפאר את החברות שהיא קשור רה אליהן בעבודתה הרבה.

היועצת היפה חיה זה כמה שנים בנפרד מבעלה. למרות זאת הם הידידים הכי טובים שבעולם.

אבל בעיר הגדולה והמפחיתה הזאת יש הרבה אנשים רעים ומפחידים, שכל עיסוקם אינו אלא להשמיץ ולרכל, והם מנסים להרכיק ולהצמיד את שני העובדים המסורים האלה ברומאן, ועוד

כעת הם בהליכים מישפחתיים. אני רק לא מבינה איך הם לא חשבו על זה קודם.

נאוה ושוקי לוי
מסקנה הנויות ופשוטה

צבי סל העולם הזה

ציון צפיר העולם הזה

בינלאומית שבה ישתתפו כל הצדדים הערביים, ובכללם אש"ף.

אופציה של קישוק

מה זה אומר לגבי ישראל?
זה אומר ששוב יש עכשיו הזדמנותם לעשות שלום. יש קונסנזוס כל-ערבי לכינוס ועידת-שלום, שבה יישבו מדו-נות-ערב מול מדינת-ישראל. סוריה חתומה על הסכמה זו כמו עיראק, סעודיה ומארוקו. מעבר לדברים מילוליים, שורות כיום בעולם הערבי אווירה רגועה יחסית, המאפשרת ריון ענייני על פיתרון הסכסוך.
זה לא יילך בלי אש"ף. אך הזרם המרכזי של אש"ף המיוצג על-ידי ערפאת, היה אחר, הגורמים היותר מתונים בפנימה.

אחת התוצאות החשובות ביותר של הפיסגה היא ה-עובדה שעכשיו שוכנות בקא-היר השגוריות של עיראק, ירדן, מארוקו, סעודיה, כווית, האמירויות המאוחדות ובהרין לצד השגוריות הישראליות.
יש לכך היבט מעשי והיבט סמלי, ושניהם חשובים. מבחינה סמלית, קיבל עכשיו העולם ערבי את העיקרון שמדינה ערבית יכולה לקיים יחסי שלום מלאים עם ישראל, ולמלא באותה השעה תפקיד חשוב במשפחה הערבית. מבחינה מעשית נפתחו אפיקים חדשים לדרישה. מצריים לא ויתרה על קורטוב של שלום עם ישראל, וחירשה את קשריה הרשמיים עם הארצות הערביות.

אם יעבד הדבר לזמן-מה חימום נוסף של יחסי מצריים עם ישראל, הרי זה מחיר קטן עבור העובדה שמצריים משמשת כיום גשר רישמי בין ישראל והעולם הערבי.

כל זה יכול היה לפתוח לפני ישראל אפשרויות מצוינות בדרך לשלום — אילו רצתה מממשלת-ישראל לעלות על דרך השלום.

אולם אין בישראל ממשלה המסיר גלגל לכך. יצחק שמיר מרבר על משא ומתן ישיר בין ישראל וירדן, ומיפגת העבודה מדרבת על "האופציה הירדנית" ועל "פתיחה בינלאומית" בלי אש"ף.

זה קישוק זה קישוק. הגיע הזמן להתייחס אל המלך חוסיין כרצינות. הוא מתכוון למה שהוא אומר: אפשר להתקדם לשלום. לשם כך דרושה ועידה בינלאומית, בהשתתפות אש"ף. על הצורה המדויקת של שיתוף-הפעולה בין ירדן ואש"ף מוכן המלך להתווכח עם ערפאת ועם ישראל.
אז לא יהיה עוד עם מי לעשות שלום.

זה נשמע בפראדוקס, אך זוהי המציאות: "האופציה הירדנית" מתה דווקא בגלל ניצחון של המלך. קיימת רק אופציה כלל-ערבית.

תיזכורת היסטורית

זהרה: לא אחת תחמיין ישראל הזדמנות זו, יתכן שלא תחזור במשך הרבה זמן.

העולם הערבי מאוחר בפתחו מפי המהפכה האיסלאמית. ליד השולחן העגול לא ישב אף מלך, נשיא או שר אחר שאינו מכיר בקיום סכנה זו במדינתו שלו.

ב-1910 מת המלך הבריטי אדוארד ה-7. להלווייתו באו הקיסרים והמלכים של אירופה, ראו, שורה נוצצת של שליטים מפוארים, איש-איש במדיו המבריקים. כעבור שמונה שנים לא נשאר שריד וזכר מהם, ומן העולם שהם סימל.

המהפכה האיסלאמית מאיימת על הסדר הקיים בעולם הערבי. יתכן שבעוד שנים מעטות לא יישאר שריד וזכר מגלרייה זו של שליטים, מלכים ונשיאים, שישוב בשבוע שעבר ליד השולחן העגול, וביניהם יאסר ערפאת.

העולם הזה 2620

תלונה ותלונה נגדית — צמיגים חתוכים — והכל בגלל הקרב על החנייה

גים. הוא, כמו שהסביר לי הרס"ר הבכיר פז, ממיסטר רמת-גן, הוא האשים אותי שחתכתי לו את הצמיגים.

מה יש לך להגיד? שאל אותי פז. אמרתי.
"אתה מוכן להיחקר בפוליגרף?"
אני אשמוח מאוד.
פז, שרשם בקפדנות את ההצהרה שלי, אמר לי שאני יכול ללכת, "אבל", הוא הוסיף, "אתה צריך לחתום על שיחורר בערבות".
אני עצור?
לא. אבל אתה צריך לחתום על שיחורר.

ממה אני צריך להשתחרר, אם אני לא עצור?
"זה תופס".

מתלוננת שם-אור.
הוא איים ודרש כסף.

בסדר. לא תמיד צריך להילחם על כל העקרונות, בכל המקומות. אבל עכשיו, גם כשהתיק הזה ייסגר, הוא לא יושמו. לעולם.

להוציא את האויר

לא מוכרחים להכיר אותי, כדי להבין את הטימטוס שבתלונת-הכוב הוא. לא רק שלא ידעתי איפה גר האדון גוטרמן, ואיזה מכונת יש לו. התברר לי, מפי כתב מישטרני שסיפ-רתי לו את הסיפור, שבאותו לילה עצמו נחתכו ליד ביתו של מזכיר האיגוד המיקצועי צמיגיהם של 18 מכונות נוספות.

לא מוכרחים להכיר אותי, כדי להבין את האכסור שבתלונה כאת. יש מכות-אמת (פוליגרף), ויש עדות להמצאותי במקום אחר בכל אותו לילה שעליו מדבר המזכיר.

אבל כדאי להכיר את גוטרמן, כתב הצרכנות לשעבר, שטיפס לעמדת עסקנות, ושנהל מכתבה עיתונאית. ארם שפנה לכל המעסיקים שלי וסיפר להם שחתכתי לו צמיגים — מתוך כוונה להכפיש אותי, לפגוע במוניטין שלי, בשמי הטוב ובפרנסתי. ארם שפנה למישטרני, ולא טרח לגשת אלי בבית-העיתונאים, מסיבות הידועות לו היטב. וגרוע מכל, ארם שפנה לאדם שלישי — אמא שלי — וניסה להוציא ממנה כסף. אחרת, כך איים עליה, יפנה למישטרני.

למעשה כזה עלולים לקרוא סחיטה באיומים, וההליך המישפטי שיתחיל עשוי למנוע ממנו לכהן בתפקיד שהוא כל-כך אוהב.

וכך, אולי, ישתחרר מקוסי-חנייה אחר.

יונתן שם-אור

במכוניות משוללות תוויית, השייכות לאורחים קבועים, אנשי משרד דובר-צה"ל שבבניין הסמוך, המזכירה החד-שה שיונה שימשי הוריש ליפה, וסתם הזמן את השער, למרות שאין להם תויות.

באחד מימי השבוע שעבר, כאשר יהושע, החושש להגיד מי שגר אותו ולמה, סירב לתת לי להיכנס למיגר-החנייה, רציתי לבדוק אחת ולתמיד מהו קריטריון-הכניסה של מחוסרי-התויות.

"אין דבר כזה", הפטיר גוטרמן. "רק חברי-אגודה חונים. אך ורק".
אבל המיגרש מלא במכוניות בלי תויות, הסכרתי למזכיר המקצועי. "בוא תראה".
"אתה לא תחנה", צעק גוטרמן, "זהו".

בסדר, עניתי. "אתה תעסוק בשלך, ואני אעשה את שלי. ככה אמרתי, החניתי את המכונית הישנה במיגרש ציבורי סמוך, וחזרתי למינון, לאכול צהריים, ולשמוע מאבנר על ההתפתחויות החדשות במיכרו."

הבוקר שאחרי

למחרת בבוקר, אמא שלי טיל-פנה אלי.

"למה", היא שאלה בדאגה, "למה אתה רב ב'ת סוקולוב'?"
אמא שלי, שהיא חברת אגודת-העיתונאים, ערכה לי את ברה-מיצווה בבניין זה.

"אני לא רב", הסכרתי לה, בדרכי שלי, שעשיית כתבות, ועוד על אגודת-העיתונאים, זו לא תמיד מלאכה ריפלומטית. "אני הולך שוב לכתוב עליהם".

"התקשר אלי", אמרה לי אמא שלי, והיא נסערת מאוד, "רוי גוטרמן, מזכיר האגודה, והוא אמר לי שחתכת לו את הצמיגים של המכונית".
מה?

"כן, והוא רוצה שאני אבוא אליו בשעה 10, ואשלם לו כסף, אחרת הוא ילך למישטרני".
מה אמרת לו?

"כלום. אמרתי לו שאתה לא עושה דברים כאלה. למה אתה תמיד רב עם אנשים?"

הוא אמר לך שהוא מזכיר האגודה? ושחתכתי לו את הצמיגים?

"כן. הוא אמר את זה בגאווה, והוא אמר שהוא רוצה כסף".

למה הוא לא פונה אלי?

"אני לא יודעת. מה להגיד לך?"
שילך למישטרני? אלא מה?

האשמות במשטרה

גוטרמן באמת הלך למישטרני. הוא לא אמר שחתכו לו את הצמיגים.

מיגרש החנייה של "בית סוקולוב" מנועול. שרשרת, שומר

תמיד מקדמים את המוכשרים ומעכבים את חסרי-היכולת. איך מזהים את השלב הזה? הספר מביא את דוגמת-החנייה. אם, למשל, אתה נתקל במכנ"ל חדש, שהדבר הראשון שהוא עושה זה לארגן את מיגרש-החנייה של המיפעל שלו, אתה נפגשת עם אדם בשלב אי-היכולת. המטרות האמיתיות של האי-רגון אינן ברורות למנהל ואינן לפי יכולתו, ולכן הוא מעדיף לטפל בזו-טות.

ב'ת-סוקולוב הם התקינו עכשיו שער חשמלי בכניסה לחניון, ושרשרת מנועולים על הכביש, החוסמת את כניסת המכוניות הלא-רצויות למקר מות-החנייה של הבניין. על המדרגות הציבו שומר, שצויד במפתחות. בכל פעם, שמכונית נכנסת למיגרש, הממוקם מאחורי הבניין או יוצאת ממנו, או רוצה להיכנס למקומות-החנייה החסרים מים שעל הכביש או לצאת מהם, יורד השומר, הולך כמה עשרות מטרים,

מתלונן גוטרמן ליד "בית סוקולוב". הוא איים, והצמיגים נחתכו.

והמתלוננת על האדון גוטרמן הייתה אמא שלי.

בית סוקולוב

"בית סוקולוב" הוא הבית של אגודת העיתונאים בתל-אביב.

לבית הזה יש שתי מעלות: המינון של אבנר, שהוא מקום-אכילה וול, המהווה, בימים שהמחלקה-הגריאטרית של גימ' לאי עיתונאים-ישראל אינה משתלטת עליו, כמקום-מיפגש תוסס של עיתוני-אים, כתבים, דוברים, מראיינים, וסתם אנשים, וזה הופך אותי לבורסה לידעות, כמו גם לניר עיתונאים ממקום-עבודה אחר לשני.

המעלה השנייה של בית סוקולוב, הוא מיגרש-החנייה שלו.

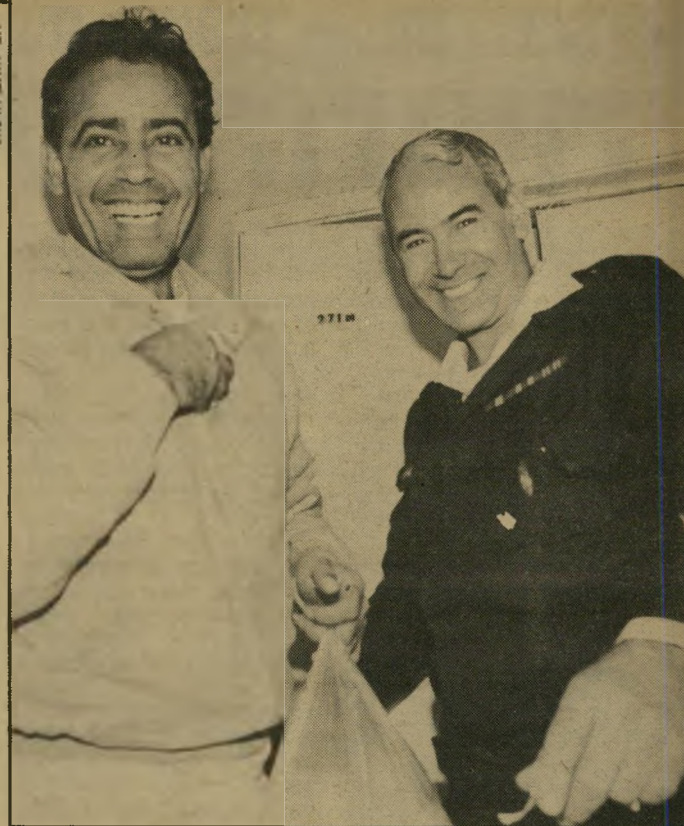
נבחרה הנחלה חדשה. המזכיר הקי, רם, יונה שימשי, שטס לאוסטרליה עם פמליית-הכתבים, נאלץ ללכת. הוא טס על מיכסת הכתבים של שבתאי הימ' לפרב, המו"ל האגדתי של העיתונים הלועזיים היוצאים לאור בישראל, והמחזיק את העיתונאים שלו בתנאי שגר ירודים, ובתנאי-עבודה שנעילת נירי-הטואלס בכתבי-השימוש הוא רק הפיקנטי שבהם.

במקומו של שימשי נבחר זאב יפת, שזוכותו יש לזקוף מאבק מתמשך, אם כי מתרחש-הוא, רהי-האחל-הירדן מפיא", שהוא הבעלים של רשת העיתונים הלועזיים. כמזכיר של האגודה התל-אביבית נבחר רו גוטרמן. הם התחילו לפעול.

הם התחילו לטפל בחנייה. לפי הספר הקלאסי על הטיפוס ההי-ארכי במנגנונים, שבו הוצג לעולם "העיקרון הפיטר", כל אדם מגיע, בסופו של דבר, לשלב אי-היעילות האופטימלית שלו, ושם הוא נעצר. כי

אלבום התמונות של צ'רלי

צבי חזקיהו

היתה או דנמרק לבנייה שכונות. חלום על בלונדיות יפהפיות ושטרות של כסף.

בתחילה עבד כשוטף כלים במסעדת רות אקראיות, וכעוזר המלצר הראשי במלון פאלאט בקופנהאגן. אחר כך רכש את מיסעדת בית המלון הצף, סנט לורנס. הספינה זכתה בפירסום עולמי כשהפכה למעון לפליטי פולין. כאשר שוחררה מפליטיה, הפכה בית מלון צף. אז חזר אברג'יל את המיסעדה.

עד מהרה גילה כי ההבדל בין סטאמבול הירושלמית לסנט לורנס הרנית אינו רב. לא על דג מעושן חלם בין סירי המגדרה והחומס. אברג'יל, כך האמין, נועד לגדולות.

ומה גדול וחשוב יותר מכתב זר בארץ זרה, שכל השערים פתוחים לפניו? אברג'יל יצר קשר עם מערכת מעריב בתל-אביב. כשהוא מצוייד במכתב כתוב עברית, שבו נאמר כי מעריב יסכים להרפס רשימות שלו על סקנדינביה אם יימצאו ראיות לדפוס, השיג אברג'יל תעודת כתב זר ממישרת החוץ בקופנהאגן.

החיים, כך נדמה, האירו את פניהם לצ'רלי אברג'יל. הוא השתתף באיך ספור מסיבות עיתונאים, הוזמן לכל נשפי השגרירות הישראלית, נפגש עם שרים ואישי ציבור ישראליים.

הוא הציג את עצמו כעיתונאי שהוא מומחה לעיסקי העולם התחתון הרני. כך שוטט בחופשיות בין ריבועי הזונות של קופנהאגן והמיסד הישראלי בדנמרק. גם שם הכירו כולם את אברג'יל.

ביתנים מאורע ררף מאורע. בסוף 1970 נטש אברג'יל את מיסעדת הספינה. מיסטר דנמרק האשימה את בעליה הספינה במכירת משקאות חרי-פים שהוכרו ללא תשלום מס. בעלי הספינה הטילו את האשמה על חוכר המיסעדה, צ'רלי אברג'יל.

אחרי כמה חודשי מילצור החליט ל- לכת הלאה. הוא נסע לדנמרק. מה שמ- הווה כיום אמריקה לצעיר הישראלי,

בצבא היה צנחן. כשהשתחרר, עבד כמלצר במיסעדה סטאמבול. מיפגשו ירושלמי אופנתי של שלהי שנות ה-60.

V.I.P.

INTERNATIONALER BEGLEITDIENST

●

DIE AGENTUR MIT DER GRÖßTEN AUSWAHL AN BEGLEITERINNEN

Die Agentur mit den elegantesten Studentinnen und Studentinnen; in Tel Aviv, Haifa, Jerusalem oder in Paris.

★

Die einzige Agentur für Touristen, mit Modellen der Spitzenklasse.

Garantierte Diskretion.

Kreditkarten angenehm.

★

Wählen Sie Ihre Begleitung aus unserem Photokatalog in unserem Büro:

**MOTZKIN-STR. 22
TEL AVIV**

oder rufen Sie an:
TEL. 03-5464514, 443745

המודעה של ויאייפי בשבועון התיירות הגרמני בישראל הקדמה של שריה תיירות

אברג'יל בבית המישטט
דומניות סקסיות או עקרוניות משועממות...

לשאל מדוע מקדישה המיסטרה משאבים כה רבים לכילוש אחרי מוסר שאינו גורם נוק לאיש (ראה מיסטר). הרי איש אינו כופה את נערות הליווי על הלכות, להיפך. האיש העומד במרכז הפרשה הוא הרפתקן וסוחר-מין בלתי-נלאה, שחיו מרתקים, ואף דימוניים. ימי ילדותו עברו בשכונת-מוסרה בירושלים, כששמו היה צ'רלי אברג'יל. 11 אחים ואחיות. בית שהצמיח ילדים נרפים מאוד או שאפתנים עריכלי-גבול. צ'רלי היה ילד שאפתן. בני-מישטתו אינם מוכנים לדבר עליו. חביב אברג'יל, אחד מאחיו: "כל הצרות שלו התחילו מפני ששוחח עם עיתונאים!"

י אברג'יל הוא צ'רלי אבר- ג'יל, הוא א' צ'רלי צ'רלס-פיליפ. שלושה שהם אחד. באחרונה התפרסם כשי אברג'יל, מנהל רשת של נערות ליווי בשם ויאייפי (אח"ם). 52 נשים, בנות 19 עד 30, דוברות שפות זרות, נאות, מה שנקרא בנות טובים, ליוו תיירים וישראלים למקומות-בילוי. הלכות שילם לנערת הליווי 140 שקלים. הנערה קיבלה בין 20 ל-40 שקלים. השאר שולשל לכיסו של אברג'יל. אם ניאונה להעניק ללקוח שירות נוסף, זכתה במענק כספי פרטי.

השבוע נעצר אברג'יל על-ידי מיחלקת-מוסר ביחידה המרכזית של מיסטר תל-אביב. אפשר, כמובן,

נערת-ליווי של הסניף הנורווגי של אברג'יל. או מקבל דמי תיווך.

S-18 ★ **KIRSTEN** (25) 92-70-89 Bagsværd
Kvik sexa pige med spændende blikke - som escort.
Red head sexy 40 yld model vibrations and genitalia would love to escort you. Couples and ladies are welcome too.
Quickest sexages Mädchen mit spændende Læune als Eskort
Femtoanpdyning: Dreg (01) 15 29 30 (kl. 10-22).

S-19 ★ **HEIKE** (35) 85-66-90 København
Humorful og frisk ung frue bygger om dig som escort og som massage hos dig.
For a pretty housewife, would love to escort or visit you at your hotel room.
Humorful og friske unge frue giver Dir gemtliche Stunden als Eskort und zärtliche massage bei Dir.
Telefonbesked modtages på: (01) 15 29 30 (kl. 10-22)

הקטלוג הרני של אברג'יל
— לא איכפת לי מה הנכר עושה לאדון

תיירן מצטיין

העוד מעט נמליץ להעניק לך תעודת תיירן מוסמך, אמר השופט ארי זיראב לשי אברגיל, בעת הדיון בהארכת מעצרו.

הכל פרצו בצחוק ושלחו באברגיל מבטים לעגניים. אולם מאחורי דבריו של השופט מסתתרת אמת מסויימת. בכל הערים הגדולות בעולם יש שירותי ליווי כדוגמת וי-איי-פי. תיירים רבים מצפים, בסופו של יום טיול, למצוא בקירבת בית המלון נערות-ליווי. מדוע שלא ימוסד השרות בארץ, גם אם הדברים גולשים לזנות דיסקרטית?

יוסף חריש, היועץ-המישפטי-לממשלה: שירות-הליווי אינו מנוגד לחוק. רק כאשר מצורף אליו שידול לזנות, הופכת נערת-הליווי לעבריינית. מאחר והנושא אינו מוסדר על-פי חוק, אינני יכול

רפי פרבר, מנכ"ל משרד-התיירות, מתעלם מהתופעה ומהיבטיה התיירותיים. "אינני מגיב על נושא שנמצא בחקירה מישטרית", אמר, וסירב להתייחס גם להיבטים שאינם נתונים בחקירה. שלמה להט, ראש עיריית תל-אביב: יש לדאוג למיסוד הזנות במסגרת בתי-בוסת תחת פיקוח רפואי, ולא במרכזי-המגורים בלב העיר. במילה זאת אני כולל גם את נערות-הליווי. אילו היה העניין חוקי, לא היה איש טורח לעצור את אברגיל. אנחנו בעירייה, איננו יכולים להתקין תקנות או חוקי-עזר, שכן הזנות שייכת לתחום החוק הפלילי של מדינת-ישראל."

עכשיו נזקק אברגיל למקור-פרנסה נוסף. שהרי לא איש כמוהו יסתפק בפרוטותיה המעטות של העיתונות הישראלית.

כמו כל ישראלי הגון, קנה גם אברגיל שתי מכונות. אלא שלהיטותו הכלכלית וההרפתקנית לא ידעה שובע. בשלהי 1971 גילה את הזהב הסקנרני: עיסקי-מין.

יומה. אברגיל הפיק ירחון בשם ראנדוו. ("מיפגש"). תמורת 20 כתרם יכול היה הקונה לבחון את תצלומיהן של 20 נשים ערומות, מזילות מין. את החוברות ערכה יונה אברגיל, ישראלית, אזרחית דנית, שהיתה גם אשתו של צ'רלי ואם שני בנים. חשקה נפשו של הלוקח באינגריד, בריגיטה או בקריסטיין, רוגמניות

ובטוח בעצמו, אמר א' צ'רלי לכתב העולם הזה: "כאשר פרצה מילחמת יום-כיפורים, נעלתי את דלתות העסק וטסתי מיד לישראל. אחרי שישב שבועות חזרתי. כל נערות שמרו לי אמונים. ויש לזה סיבה טובה. סתם סרסור לוקח מהן 50 אחוז מהרווחים שלהן. אצלי הן יודעות שלא מנצלים אותן. היחידים שדורשים אצלי הנחה

אברגיל ואשתו ביאטה ליד התחנה שלהם בימית (1981) כל הצורות התחילו מהעיתונות...

המלצות קבורות

בכל שבוע פושטת המישטרה על מכון-עיסוי זה או אחר, או עוצרת את מנהלו של משרד לבנות-ליווייה וטוענת כי זהו בעצם מסווה לניהול בית-בוסת. למרות שמקומות אלה אינם מזיקים בעצם לאיש, נאלצת המישטרה, כאשר היא מקבלת תלונה, לפעול על-פי החוק ולעצור את החשודים. בתי-המישפט מתמלאים במישפטים מסוג זה, והמדינה מוציאה הון-עתק על ניהולם.

לפני 10 שנים, בקיץ 1977, הגישה ועדה בראשות השופט הדסה בן-עיתו את מסקנותיה והמלצותיה. לפיתרון בעית הזנות בישראל. הוועדה מונתה על-פי החלטת הכנסת, וחקרה במשך שנתיים באופן יסודי ומעמיק את כל היבטיה של הבעיה. שר המישפטים דאז, שמואל תמיר, עלה לדוכן-הנואמים בכנסת-ושני בח את המלצותיה. קבוצה של חברי-כנסת נאורים הגישה הצעת-חוק פרטית, המבוססת על מסקנותיה של הוועדה. אולם הצעת-החוק נקברה בכנסת, ונש" כחה, כאילו לא היתה מעולם.

בהיותה מודעת להתנגדות החמורה של הדתיים למיסוד הזנות, לא המליצה ועדת בן-עיתו במפורש על הפיכתה של הזנות לחוקית. היא רק הציעה לשנות את החוק הקיים כדי שלא יסריו את הזנות, העוב" דות בבית מבלי להפריע לציבור ולשכנים. אם יגרמו ביקורי הלוקחות רעש או הפרעה לשכנים, המליצה הוועדה כי העניין ייפתר, כמו כל סיכסוך-שכנים, על- ידי פניה לבית-מישפט אזרחי והוצאת צווי-מניעה. כדי לממש את המלצותיה של הוועדה, היה צורך

סקסיות או עקרות-בית יפות ומשר עממות, כל שהיה עליו לעשות היה להתקשר למשרדו של א. צ'רלי צ'רלס-פיליפ. הארון א. דאג לשאר. "כל תפקידי הוא להעביר לגבר המעוניין, המטלפן אלי, את מיספר-הטלפון של בתי-הליווייה המבוקשת", סיפר בראיון לעיתון דני. "בתמורה אני מקבל דמי-תיווך של 20 אחוז. כלומר, אני מו"ל ומתווך. לא מעניין אותי מה הגברת עושה לארון. זהו עניינה הפרטי. דמי-התיווך המשולמים לי הם עבור יצירת ההיכרות. כל מה שקורה לאחר-מכן איננו עיסקי."

אברגיל, דקיק ושחור-מראה, הצ' טלם כדוגמן-עירום לחוברות-פורנוגרף עיה. תשפכת של אברים וגופות על-פני עשרות עמודים, ובכולם מככבים אברגיל, אשה שחורת-שיער וגבר כושי תמים למראה. אחת מאותן חוברות הגיעה למערכת מעריב בתל-אביב. שליח מיוחד, בחול, נשלח למשרד-החוץ הדני כדי להודיע שם כי אין לעיתון כל קשר עם אברגיל. באוקטובר 1971 נאלץ אברגיל להחזיר את תעודת הכתיבה לאגודת העיתונאים הדנית.

עכשיו, אחרי שצבר נסיון וקשרים,

המישטרה עצרה את בעל הסוכנות לנערות-ליווי בטענה שעסק בעיסקי זנות. יש לו עבר עשיר ועולמי

עם האוכל בא התיאבון. א. צ'רלי פתח סניף נוסף באוסלו, בירת נורווגיה. הנורווגים, שמרנים כישראלים, לא האבו את עסקי-המילדות-התיווך של א. צ'רלי. בלי-שבת אחר, בהיר וקר, פשטה מישטרה אוסלו על מועדון הלילה העשום הכחולים. במישר-המועדון, שהיה שייך ליואן אמוגרסן ולא צ'רלי, נמצאו עשרות חוברות ראנדוו ורשימת-לקוחות, שכללה את שמותיהם של שגרירים זרים, איליי ספנות ונפט.

היה-שקוע אברגיל כל-כולו בעיסקי-המין. תקופה חדשה. שם חדש. א. צ'רלי צ'רלס-פיליפ היה בעליה של חברת סקאנדנאביאן אסקורט סרוויס (שירות בנות-ליווייה סקנרניות). משרד-החברה שכן מול בניין העירייה בקופנהאגן. המנהל, שלא היה אלא צ'רלי אברגיל, לבוש בחליפות מחוייטות, בידו מזוורת גיימס בנגר, הדיף ריח של בושם יקר, נהנתנות ועושר. החברה הסקנרנית דמתה לוי-איי-פי התל-אביבית. גם השיטה היתה

אברגיל (משמאל) בסרט פורנוגרפי סטודנטים וסטודנטיות מפתות מאוד...

הם דווקא הישראלים. באים בשליחות רשמית ובכרוב מרימים טלפון אל צ'רלי לקבל בתל-ליווייה בהנחה. "מה לעשות, כולנו עם אחד. צריך לעזור. העיקר שהעסק עומד על בסיס איתן, ואינו צפוי למשברים כלכליים. גם על היצר אפשר תמיד לסמוך. זו פרנסה בטוחה."

שוב חייבו החיים. צ'רלי, שאי-שם במהלך השנים התגרש מיונה, נשא לאשה את ביאטה, דוגמנית דנית יפה. ואז, כשגרמה היה שא' צ'רלי צ'רלס פיליפ הגשים את כל חלומותיו, הוא נעצר על-ידי מישטרת קופנהאגן. גם בדנמרק החופשית והמתדנית סרסור אינו אורח אהוד.

כשהובא לפני השופט הדני להארכת מעצרו, אמר אברגיל: "לא איכפת לי מה עושה האזרח או התייר, אחרי שהוא משיג ממני את מיספר-הטלפון של גברת מסויימת. אולי הוא רוצה לדקלם לה שירים מימיהביניים? אולי הוא רוצה ללבן עימה שאלה פילוסופיות? למה זה צריך לעניין אותי? אני רוגל בחופש-הפרט!"

לשנות חלק מהחוקים ולבטל חוקים אחרים. במיקרה של עבירות-זנות, אי-אפשר היה לנהוג כמו בעבירות של הומו-סקסואליות בין בוגרים או בהפלות מלא-כותיות. שתי עבירות אלה עדיין קיימות בספר-החוקים הישראלי, אך לפני שנים רבות הורה היועץ-המישפטי דאז כי כאשר המעשה ההומו-סקסואלי נעשה מרצון חופשי ובהסכמה בין בוגרים, וכאשר ההפלה מבוצעת במיומנות וללא גרימת נזק גופני, אין להגיש כתב-ביאשום על עבירות אלה.

מאחר שבעבירות הומו-סקסואליות והפלות אין, בדרך-כלל, מתלוננים, יכולות המישטרה והפרקליט-טות לנהוג על-פי הנחיות היועץ-המישפטי. אולם מכיוון שבעבירות-זנות יש מפעם לפעם תלונה של לקוחות או שכנים, נאלצת המישטרה לפתוח בחקירה, ואי-אפשר לשנות זאת אך ורק על-ידי הנחיות של היועץ-המישפטי-לממשלה. דרוש שינוי החוק עצמו.

לא כל פרקי המסקנות וההמלצות על הוועדה היו כרוכים בשינוי-החוק. אבל מכיוון שהחוגים הדתיים ראו בהמלצות. מוקצה-מחמת-מיאוס, לא התממשו עדיין פרקים חשובים אלה.

פרק חשוב מאוד עסק באיתור המוקדם של קטינות שנעלמו מביתן. הוועדה המליצה שנערה כזו, שתאותר על-ידי שוטר, תעצר מיד, כדי שלא תבלה את הלילה על הכביש. המטרה היתה למנוע מנערות להגיע לזנות, אף במחיר מעצרן ללילה אחד בבית-המעצר.

פרק אחר עסק בבעיות-הבריאות של הזנות ולקו-חותיהן. פרק זה, אילו היה ממומש, היה מונע כיום את סכנת האיידס אצל זונות פעילות. תחת לשלוח פתרונות זמניים מהמתון, היה רצוי מאוד כי משימה משרד-הממשלה או חברי-הכנסת יאמץ את מסקנות דו"ח ועדת בן-עיתו, וישתדל להביא למימשן.

אילנה אלון

כאן הם נפצעו כתאונות-דרכים. בתום תקופת-החלמה קשה הם הקימו תחנת-דלק ומיוון בצד הכביש המוליך לימית. עכשיו שמו של א' צ'רלי צ'רלספיליפ הוא שי אבריאלי. אבל הכל קוראים לו צ'רלי.

המיסערה המתה קהל בכל שעות היום. הוא היה מלך-הכביש. שומע הכל. יודע הכל.

סמוך למועד-הפינוי. ישבו במיט עדה עיתונאים מישראל ומכל רחבי העולם. צומת של מידע, כך כינו את המקום. שם קיבלו שיחות-טלפון. משם התקשרו עם כל העולם. צ'רלי העביר הודעות, תיווך בין מערכות-העיתונים לעיתונאים, התראיין ושוחח בשיבועיות גמורה עם כל אחד.

כאיש יחסי-ציבור מבטן ומלידה ביקש, וקיבל, אישור לנהל את תחנת-הדלק עד לשעות האחרונות לפני כניסת המיצרים לאזור. לפני שעזב הצטלם כשטלאי צהוב על רשיביגרו. למחרת התפרסמה תמונתו בכל העיתונים. שי אבריאלי צ'רלי אברג'יל א' צ'רלי צ'רלספיליפ ומילחמתו באנונימיות.

אחרי-כך נסע לכארבאדוס. אחרי שנה חזר. הוא עבד כצלם בבית-המיר שפט בתל-אביב. הצלמים המקומיים זוכרים אותו כגבר מהודר, אחוז במי-זודות-מתכת מלאה במצלמות היקרות והמשוכללות ביותר, כיסיו רוויים בכסף. "טיפוס חריף וחלקקל, יודע להסתדר בשטח. לנו סיפר שהוא עובד למען עיתונים דניים".

אולי ההתחככות היומיומית כוונת ובכסטרוריה בבית-המישפט, ואולי סתם נוסטלגיה, הזכירו לשי אבריאלי כי גם בארץ יש ביקוש למין.

הוא פתח את וי-איי-פי. ימי-סקנדינביה ביה הרחוקים, הוזהרים, השתכפלו במי-הדורה תל-אביבית. ביאטה, שהפכה מאשתו לגרושתו, הצטלמה לקטלוגים. אבריאלי לא התעצל, שלח את החוברת הקטנה, המלאה בתצלומי-עירום, למני-הלי מופעים גדולים, פירסם מודעות בעיתונות-ישראל, קיווה לשוב אל הימים העליזים ההם.

שתי מודעות לדוגמה:

בידיעון התיירות השבועי בשפה הגרמנית, אחרי הקדמה של אברהם שריר, שרה-התיירות, הופיעה מודעה על עמוד שלם: "וי-איי-פי. שירות-ליווי בינלאומי. הסוכנות בעלת המבחר הגדול ביותר של מלוות. הסוכנות שיש לה הסטורנטים והסטורנטיות האלי-גנטיות ביותר, בתל-אביב, בחיפה, בירושלים או בפאריס. הסוכנות היחידה לתיירים שיש לה דוגמניות-צמרת. סודיות מובטחת. מתקבלים כרטיסי-אשראי. בחר נא את הליווי שלך מתוך קטלוג-הצילומים המצוי במישרדנו ברחוב מוצקין 22 בתל-אביב, או טלפן למיספר 443745 או: 03-5464514".

את המודעה ליווה תצלומה של ביאטה, הלבושה בחצאית-עור שחורה, בעלת חמישה שסעים וחולצה אדומה, פתוחה למחצה.

נוסח המודעה בשבועון המקביל, בשפה הצרפתית, שגם בו יש הקדמה וצילום של שרה-התיירות: "וי-איי-פי. שירות בינלאומי לליווי. סטורנטים וסטורנטיות מפתות מאוד. הסוכנות המתמחה במיוחד לתיירים, כדי להפוך את שהותך בחיפה, בתל-אביב, בירושלים ובאילת לנעימה יותר".

גם מודעה זו הומינה את התיירים לבחור את הליווי מתוך אלבום-תמונות, הוסיפה את מיספרי הטלפון וקבעה שמתקבלים כרטיסי-אשראי. בתמונה הנלווית — נערה בלונג-דייט, הנראית סקנדינבית.

במהרה התברר כי כל מה שקרה שם אכן חזר על עצמו כאן. כאן, כמו שם, ראה ברכה בעסקיו. כאן, כמו שם, נעצר לכסוף. בטיעונים נרגשים הוא ניסה לשכנע את השופט כי מעצרו אינו מוצדק. "אלפי דולארים הכנסתי לקופת המדינה", אמר. השופט לא קיבל את הטיעון. שי אבריאלי צ'רלי אברג'יל א' צ'רלי צ'רלספיליפ נשאר במעצר. תחנה אחרונה, אר לא סופית.

כשבא גידעון נקש לבית-החולים, נטו הרופאים שלא לחברו למכש מישיכתו לא רצתה בכך. אך כשראו שמותו קרב, התחרטו וביקשו

זריקה-האדומה

ה30, נשואה ולומדת מוסיקה בבית-הספר למוסיקה ברמת-השרון, וחגי בן 28.

גידעון עבר בחברת-החשמל כמפי-עיל חדר-הבקר במשך 25 שנה. לפני שנה החל מרגיש חולשה ברגליו. תחילה לא הצליחו הרופאים לזהות את מחלתו. רק כעבור זמן ובדיקות מרובים זוהה כי נקש סובל ממחלת ניוון-שרירים, שסופה הוא מוות בחנק.

הידרדרותו היתה מהירה מאוד, והביאה אותו למצב של חוסר אפשרות מוחלט לנוע. כתוצאה מניוון-השרירים קשתה עליו הנשימה באופן טיבעי, ו-לכן עבר ניתוח להרחבת קנה-הנשימה. מאז הניתוח לא מסוגל גידעון לדבר.

לפני ארבעה חודשים אושפז בבית-החולים קפלן ברחובות, במחלקה פני-מית ג'. למנהל המחלקה, פרופסור צבי בנטואיץ ולצוות-הרופאים היתה הת-לבטות קשה — האם להאריך את חייו של החולה באמצעות מכשירים, או שמא עדיף שלא לחברו, ובכך אומנם לקצר את חייו, אולם לחסוך ממנו סבל רב.

בשני המיקרים ברור היה לצוות ה-רפואי שהסוף יהיה זהה, השאלה היתה משך החיים ואיכותם.

לשאלה שניצבה לפני הרופאים יש כמה היבטים. במיקרים בהם יש סיכוי כלשהו שהאדם לא ימות ויש אפשרות, תהא קטנה ככל שתהיה, שהחולה יחלים, לא קיימת כל התלבטות. הרופ-אים יעשו את כל המאמצים להשאיר את החולה בחיים, גם אם יפגע הדבר באיכות חייו. במיקרים בהם אין לחולה כל סיכוי להחלים והמוות הוא ודאי והשאלה היא רק עניין של זמן, מצטרפים שיקולים נוספים.

יש מיקרים בהם אין הצוות נוקט בכל אמצעי פעיל כדי להאריך את חיי החולה, ויש מיקרים שמערכת השר-קולים מורכבת גם מרצון המישפחה, ולעיתים אף מרצונו של החולה עצמו. ברגע שחולה מחובר למכשיר-הנשימה, לא ינתקו אותו עד אשר ימות מוות טיבעי.

במיקרה של גידעון נקש, ביקשה בתחילה המישפחה, וגידעון עצמו, שלא לחבר מכשירים לגופו.

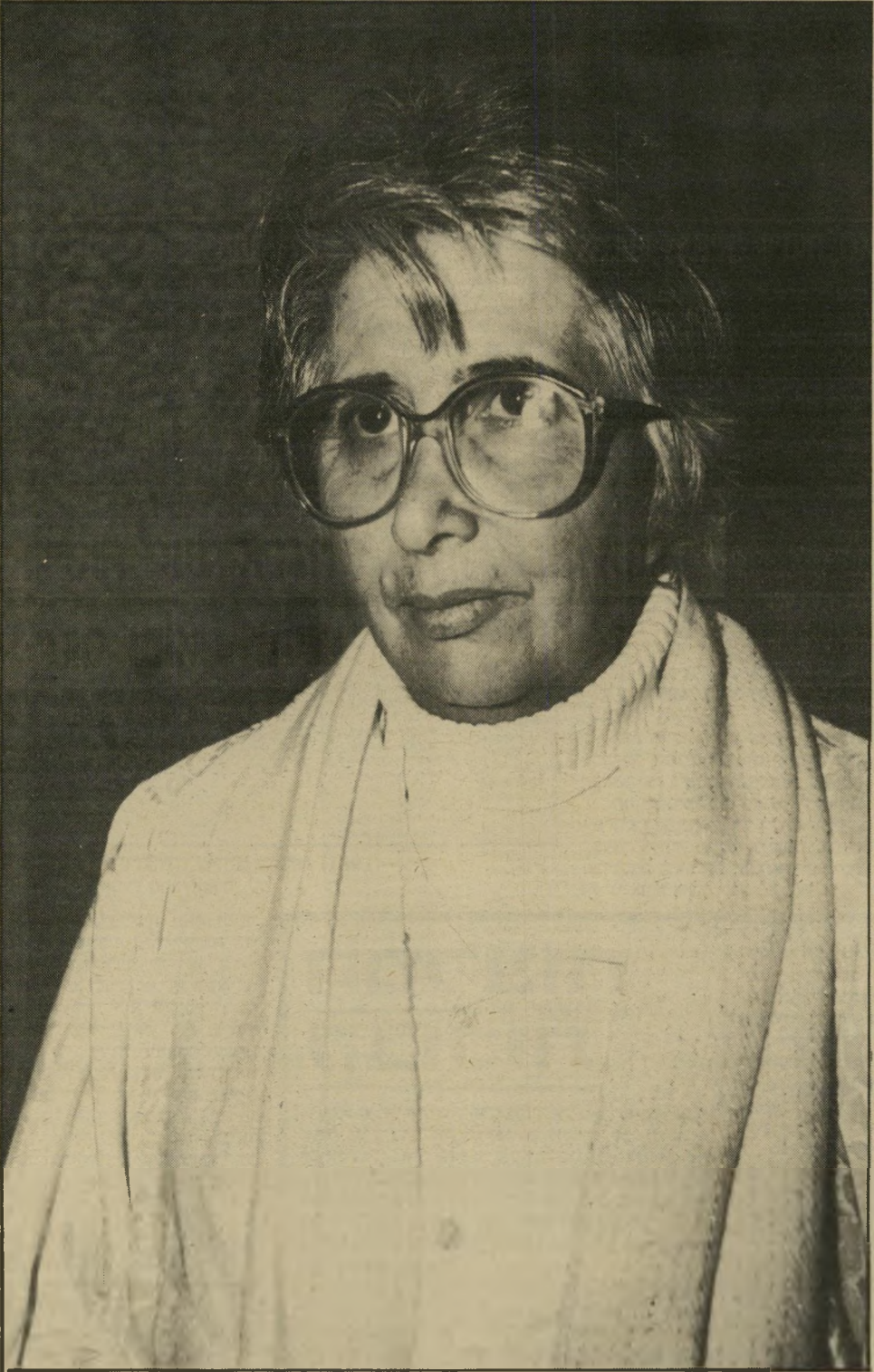
כשהנשימה קשתה עליו מאוד וה-מוות נראה קרב, חזרה בה המישפחה וביקשה שיחובר למכשיר-הנשימה. ל-דעת רופאים במחלקה יכול החולה ל-האריך חיים עוד שנים באמצעות ה-מכשירים, שכן הוא לוקה בשריריו ב-לבד. ליבו במצב טוב. אולם הוא אינו מסוגל לעשות דבר, למרות שהוא ב-הכרה מלאה.

מישפחת נקש פנתה למנהל-ה-מחלקה, הפרופסור בנטואיץ, וביקשה לנתק את גידעון מהמכשירים. תשר-בתו היתה שהוא מבין את בקשת המישפחה, גם מהבחינה הריגשית, וגם מהבחינה ההגיונית, אולם קיים חוק ה-אוסר עליו אישור מוחלט לגרום ל-קיצור חייו של אדם.

במצב זה נמנעים הרופאים מלהזריק לחולה תרופה כלשהי העלולה להביא להידרדרות במצבו, ובסופו של דבר למותו של החולה.

השאלה אם מותרת המתת-חסד ב-

צביקה טישלר, ידיעות אחרונות

דינה נקש
יש לחסוך בסיבולו

מנשוא, ואף הוא עצמו ביקש שיאפשרו לו למות כל עוד הוא בהכרה ובחשיבה צלולה.

הרופאים בהתלבטות

גידעון נקש נולד באלג'יריה, ב-1934. בתחילת שנות ה-50 עלה עם מישפחתו ארצה. כאן פגש את דינה, ילידת ארגנטינה, והשניים הת-חתנו. לזוג נקש שני ילדים: צילה בת

והידרדר במהירות. מישפחת נקש ניסתה את מולה אצל רופאים ידועים-בצרפת. מלבר רופא אחר, וזהו כל הרופאים שאכן מדובר בניוון-שרירים. למחלה זו לא נמצאה עדיין כל תרופה, וכל שנותר היה ל-המתין למות ובניתיים לנסות להעניק לחולה איכות חיים סבירה.

מישפחת נקש ביקשה מבית-החולים שיאפשרו לגידעון, אבי המישפחה, ל-מות בכבוד. המישפחה ביקשה כי יזורק לו סם שיגרום למוות מידי ללא יסורים. יסוריו של החולה היו קשים

ותן היה למנוע את הראמה המ-תחוללת היום בבית-החולים קפלן ברחובות, אילו היו הרופאים עיקביים נקש לא לחבר את גידעון נקש (53) למכשיר-הנשימה. זו היתה בקש-תה הראשונה של מישפחת נקש, אלא שהמישפחה חזרה בה וביקשה שיחובר למכשיר, והרופאים נהגו בהתאם.

גידעון נקש אושפז בבית-החולים ל-פני ארבעה חודשים במצב של חוסר-תנועה מוחלט. העיניים היו האיבר ה-יחיד בגוף שעדיין פעל. נקש לקה לפני שנה בניוון-שרירים, ומאז הלך מצבו

דיההח"יאה. גם "חברו למכשירים"

מיקרים מסויימים באה לידי ביטוי כי
מלוא חומרתה במיקרה זה.

"שאבא לא ידע"

"א בא לא יודע שהסיפור שלו
פורסם בעיתונות, לכן צלמו
אותו כך שלא יבחין", ביקשה בתו,
צילה.

צילה נמוכת-קומה, רזה מאוד, הי
לובן זרק בשערה, מגיעה לבית-החולים
מדי יום. במשך כל שעות היממה נמצא
מישהו מבני-המשפחה ליד מיטתו.
גידעון נמצא כי ברה מלאה ומדבר
עם מישפחתו באמצעות לוח-אותיות.
על-פי מיצמוץ בעיניים הוא מצביע על
האותיות.

גידעון הבחין בתכונה בפתח-חדרו,
והיפנה את מבטו לעבר צוות העולם
הזה. כעבור רקות אחדות הוא ביקש
מאשה הנמצאת בחדרו לקרוא לצילה.
אשתו, רינה (56), נמצאת לידו כל
לילה, מ-10 בערב ועד 10 בבוקר של
יום המחרת. המישפחה על-סף השכירה.
לקח לה זמן להחליט, אולם אין לה
מוצא אחר. סיכוייו של גידעון להחלים
הם אפסיים, ובמצבו זה, עדיף לכולם
שימות בכבוד וללא יסורים.

רופאים בעד ונגד

ב חדרי-הרופאים הכל כרגיל.
הראמה המתחוללת סמוך להם
אינה מפירה את שלוותם. בורקים
צילומי-רנטגן של חולים במחלקה,
מנתחים דיאגנוזות, ואף מצליחים
להתלהב מתוצאות בדיקה של חולה.
כששואלים אותם מהי דעתם על הי
מתח-חדר, משתרר מבוכה. האחד
מביט בשני. קשה להם לענות, קשה
להם להתמודד עם הבעיות הכלת
פתורות של האתיקה המיקצועית.
אמרה תמרה, מתמחה במחלקה:
"אני בעד המתח-חדר, אבל הכל תלוי
כמוכן בתנאים מסויימים. אם אדם
רוצה למות והוא עדיין בעל כושר-
שיפוט, צריך לכבד את רצונו. יש
הבדל בין להרוג אדם לבין להניח לו
למות.

"אם האדם חולה במחלה חשוכת-
מרפא, והמוות הוא רק שאלה של זמן,
יש להתחשב ברצונו של החולה ובר-
צונו של המישפחה. קשה מאוד לראות
חולה במצב אנוש, הסובל מיסורים, והי
ממשיך לנשום רק בעזרת המכשירים."
הר"ר אפי רימון, רופא במחלקה מזה
חמש שנים, חובש כיפה, עטורי-קו,
רואה את הנושא קצת אחרת: "כש"

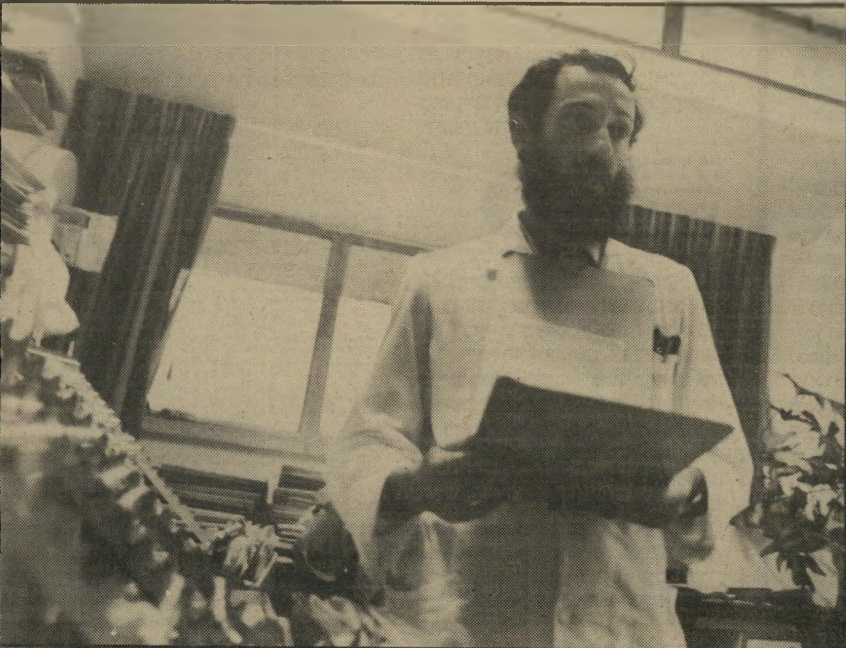
מדובר בהמתות-חדר אני נוהג בראש
ובראשונה על-פי הדרך שקובעת הי
הלכה היהודית. הנוהג ברר-כלל הוא
שלגבי חולים הנמצאים במצב טר-
מינאלי, וברור מעל לכל ספק שמותר
קרב ואין שום טיפול נאות היכול
לעזור, לא מטפלים בטיפולים שיקשו
עליהם, אף שיורעים שהם יכולים

להאריך את חייהם במיספר שבועות.
"הטיפול מאריך את אורך החיים אך
פוגע באיכות-החיים. לרעתי, בשום
מיקרה אין להוריק זריקה שתביא
למוות. זה פשוט הרג-אדם, וזה אסור
בתכלית האיסור. הוא הדין בניתוק
ממכונה. לכן צריך לחשוב פעמיים
לפני שמחברים אדם למכונה.

"במערכת השיקולים לוקחים כי-
חשבון גם את דעת החולה וגם את דעת
המישפחה. לגבי מיקרה נקש, מאחר
והוא כבר מחובר למכונת-הנשמה,
אסור בתכלית האיסור לנתק אותו עד
אשר ימות מוות-טיבעי. במיקרה זה אין
מקום לרגשות."
רופא אחר סיפר שיש מיקרים שבהם

החולה לא מנותק ממכשיר-הנשמה,
אולם אין מחליפים את בלוו החמצן
שהתרוקן. במעשה זה, למעשה,
מביאים למותו של החולה מבלי
שמישהו גורם לכך במישרין.
מבוכתם של הרופאים משקפת את
מוקד הבעיה שמעוררות המתות-חדר.
יוסי עיני-דוד

גידעון נקש עם בתו צילה בבית-החולים
"קשה לראות את יסוריו"

רופא רימון
יש לדון על פי ההלכה

מתמחה תמרה
יש מקום להמתות-חדר

כירות ונדלונות

פניית המרגשות של דינה נקט באמצעות הטלוויזיה והעיתונות העלתה מחדש בעייה עתיקת-יומין: הבעייה של הריגה מתוך רחמים. מדי כמה שנים מתעוררות שאלה זו עקב מיקרה טראגי קורע-לב, ואחר-כך היא נשכחת עד למיקרה הבא. בגלל אי-שכחותם של מיקרי המתהמתוך-רחמים לא ראה עד היום המחוקק הישראלי צורך לתקן את החוק, וזה נשאר כפי שהיה בתקופת המנדט — חוק יבש ורדאקוני, שאינו מתחשב במניעים לגרימת המוות. מי שרצח אדם עקב בצע כסף, ומי שהרג את בנו המפגר מכיוון שלא יכול לשאת ביסוריו, נחשבים בעיני החוק היבש כרוצחים ברם קר, ועונשם שווה — מאסר-עולם.

הרפואה המודרנית המציאה כמה וכמה שיטות-החייאה חרישות, ודרכים להארכת חייהם של חולים ופצועים,

ציולה, בתו של נקש, בפתח חדרו בבית-החולים האם נוהל דיון כרוצח?

ועלי-כן מתעוררת כיום בעיית ההמתה מתוך-רחמים לעיתים קרובות יותר מאשר בעבר, כאשר רוב החולים חשוכי-המרא נפטרו תוך זמן קצר, ללא צורך בהתערבות מלאכותית לשם הפסקת יסוריהם. בארצות שונות בעולם התחילו כבר לשנות את החוקים העתיקים, שאסרו על המתה כזו, ואשר הענישו את מבצעיה כמאסר-עולם או מוות.

אקדח ראש הבן בעולם העתיק, שנשלט על-ידי חוקי-אלוהים, לא היה כל מקום להתייחסות של האדם בחייו של חולה-אדם נוס. האיסור על לקחת חיים היה אי-סור מוחלט, וגם מטרה נעלה כמו גאון לתו של אדם מיסוריו לא ביטלה איסור זה. אולם המחוקקים המודרניים התחילו להתחשב במניע לגרימת המוות. גם בישראל, שבה החוק עדיין חמור עד מאוד, מצאו פרקליטים נאורים ומחלי-קתה-הניגון של נשיא-המדינה דרכים לתקן את העוול. בכל המיקרים שבהם נשפטו בישראל אנשים שביצעו המתה מתוך-רחמים הם נידונו לבסוף לעונש מאסר שלא עלה על שנה, ולעיתים לא ריצו אף את מלוא העונש הזה.

בן הרש ועיוור מיקרה הראשון, ב-1964, שזי-עז את המדינה, היה מיקרה של גיזלה כפרי, אחות במיקצועה, שהרגה את בנה הקטן שהיה עיוור, חרש, מפגר

באחד המקרים, כאשר קמה האם מטושטשת עדיין משינה טרופה, נטלה את אקדחו של הבן הישן, הצמידה אותו לראשו וירתה.

המיקרה הגיע לידה של סירוסה, שהיתה אז פרקליטת-מחוז. היא שוכנעה במניעיה של הנאשמת והגישת כתב-אישום על הריגה.

בכתב-האישום תיארה הפרקליטה ברחמים גדולים את מעשיה של האם. בית-המשפט המשיך בדרכה של התובעת וגזר על הנאשמת עונש-מאסר של שנה.

כדי למנוע תקדים מסוכן, הסביר בית-המשפט באריכות את שיקוליו לגזירת-הדין הקל. החשש החמור הוא כי הגבול הרק שבין אויטנאסיה מרצון ובין שלא מרצון יטושטש. יתכן שחולה הרוצה להמשיך לחיות ירגיש חובה לבחור במוות, כאשר יראה את מבטיהם הגיעים של קרוביו, ויפרשם כרצון ל-השתחרר מהסבל הנגרם על-ידו, כתב השופט שלמה בנטל. שופט זה גם ציטט מהרמב"ם, שקבע: "רוצח כזה פטור מעונש-מוות רק מדין-אדם, אבל חטא מוסרי יש בידו".

במישפט הביאה התובעת פרק מסיפורו של מנתה-הלב הנורע, כריסט' יאן ברנארד, ח"ים. הספר מתאר סיוטי-לילה של רופא צעיר. הוא חולם כי אשה צעירה, הסובלת מסרטן הרחם, מתחננת לפניו שיעזור לה לסיים את סבלה חסר-הטעם. הרופא הצעיר נכנע לתחנוניה, הולך לחדרו ולוקח מזרק מלא במורפיום. אבל אז הוא נזכר בש' כועת-היפוקראטס, האוסרת על רופא לתת לאדם סם-מוות. הוא מתמהמה ומחשב, וכאשר הוא חוזר לחדר החולה

הוא מגלה כי היא נדרמה ועברה את המשבר. כבוקר היא מתעוררת ומרגישה הרבה יותר טוב, וחיה עוד מספר שנים.

חלק ממיקרי המתה-החסד אינם מגיעים כלל לבתי-המשפט. האדם, הממנה את עצמו למוציא לפועל של המתה-החסד, מתאבד לעיתים קרובות

המירה הפרקליטות את סעיף-האישום להריגה, והאם נידונה לחודש-מאסר אחרים בלבד.

ההבדל בין עבירת-רצח ובין העבירה של הריגה הוא גדול ביותר. רצח עונשו מאסר-עולם כעונש-חובה, ואין לשופט כל שיקול-דעת בעניין זה. הררי גה, לעומת זאת, עונשה אומנם 20 שנות-מאסר, אבל זהו עונש מירבי, וכל שופט יכול לשקול את נסיבות המיקרה ולפסוק עונש קל יותר.

מרות הזעקה הציבורית שיעור מיקרה כפרי, לא תוקן החוק עד היום. אבל הפרקליטות התקדמה בגישתה לבעייה. בעיקר בזכותה של השופטת שרה סירוסה, שהיתה כעבר פרקליטת-מחוז, ואשר עסקה ברובם של המיקרים הטראגיים הללו.

ב-1975 הרגה אשה קשישה את בנה בן ה-37 בריית-אקרה. הבן, קצין-קבע, סבל מסרטן, ועבר ניתוחים וטיפולים רבים. הרופאים אמרו לאם כי לא ניתן להציל את חייו. כדי למנוע מאשתו ומילדיו סבל, לקחו אותו הוריו לביתם, והם חיו יום-יום עם חווית סבלו הנורא. מצבו של הבן החמיר, הוא שותק בחלק ניכר של גופו, ולא יכול עוד לישון בשכיבה. הוא סבל יסורי-תופת, וברגעים של בהירות התחנן לפני אמו שתגאל אותו מיסוריו חסרי-התכלית.

לא לצורך איש-יד המתה-החסד אינה מוכרת על-ידי החוק במדינת-ישראל, ודינה כרצח לכל דבר. אני נוטה לחשוב שיש מקום לתקן את החוק הקיים, אבל בזהירות גדולה, ויש לדאוג להרבה ביטחונות.

אם נוציא מהכלל נשים ובעלים הרוצים לרשת את החולה, עדיין יכולים להיות מיקרים שבהם הקרובים מטעים את עצמם, ומאמינים באמונה שלמה כי הם דואגים לשלומם של החולה, בעוד שבעצם הדאגה היא לעצמם, מכיוון שאינם יכולים לראות בסיבולו של החולה, או שעיומו מלילות שימושים ליד מיטתו.

צריך, אולי, להקים ועדה מיוחדת ובה צוות-רופאים, לא מאלה שטיפלו בחולה המסויים. הוועדה צריכה להשתכנע קודם-כל ברצונו הכן של החולה למוות. עליה להשתכנע כי המחלה אומנם חשוכת-מרפא, ובשלביה האחרונים, כי הכאבים קשים מנשוא, ואין דרך אחרת להקל עליהם. יש, אולי, גם לברר אם מישפחתו של החולה מסכימה לגאול אותו מיסוריו.

רצוי שבראש הוועדה יעמוד מישפטן, כדי שיוודא כי דרישות החוק בנידון התמלאו. אני לא הייתי מצרף איש-יד לכל ועדה ספצימית, אבל היה רצוי כי בוועדה שתדון בחקיקת החוק החדש ישב גם איש-יד.

מלאך מושיע בחלוק שחור

פרופסור עמוס שפירא, לש-עבר דיקאן הפקולטה למי-פטים באוניברסיטת תל-אביב, המתמחה בשאלה של המתה-חסד:

הרבה שיטות-מישפט מבחינות כיום בין אויטנאסיה אקטיבית לבין אויטנאסיה פאסיבית. הב' חנה זו היא בעייתית ולוקה בחור-סרהיגיון, אבל היא שימושית לצרכים שונים.

המדינה היחידה שבה מכירים גם בהמתה אקטיבית, למשל על-ידי זריקת-רעל, כפי שביקשה הגברת דינה נקש, היא הולנד. אבל גם שם קיימים כל מיני קריטריונים ופרוצדורות, ווועדה מיוחדת לעניין. אחרי שהוועדה החליטה, יכול רופא לבצע את ההמתה, אבל הוא אינו חייב בכך. גם בהולנד זו עדיין חקיקה בחיתוליה.

אני ממליץ לאמץ בישראל שיטה יותר ליברלית בתחום של אויטנאסיה פאסיבית. במיקרה של נקש, למשל, הייתי רוצה לברר הרבה יותר פרטים ממה שנודע ברבים. הייתי רוצה לדעת עובדות רפואיות נוספות, כגון האם המחלה היא בשלב טרמינאלי, האם הוא סובל מכאבים נוראים, האם תהליך-הניוון מתקדם באופן מהיר, וכו'.

אויטנאסיה פאסיבית היא, למשל, אם החולה היה טובל מדום-לב. בעוד שלאדם אחר היו עושים מיד טיפול נמרץ להחייאה, הייתי מוותר על-כך במיקרה זה, ונותן לו למות בשלום. אני מציע שנתגבר, קודם כל, על השלב הזה בחקיקה, ואחר-כך נחשוב על שלב ב'.

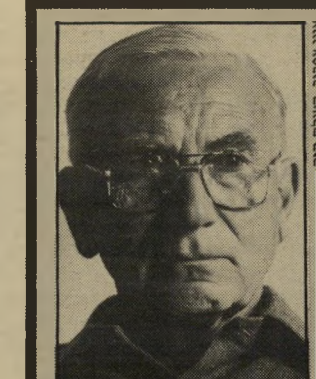
כשלעצמי, אינני יודע אם הייתי ממליץ על כך שרופא, המופיע כמלאך מושיע, יהפוך למלאך-המוות בחלוק השחור. אבל יש להרהר בעניין.

מיד לאחר ביצוע המעשה. כך קרה בש' נת 1980, כאשר הסב יוסף ברניצקי הרג בריה את נכדו האדוויסט, עופר אביגדור, והתאבד מיד אחר-כך. כי מיקרה אחר הרג את בנו וכלתו המפגרים, והתאבד מיד אחר-כך. הוא

החוק בישראל אוסר על הריגה מתוך רחמים וקובע שזהו רצח רגיל. בתי-המשפט מתחשבים יותר

חשש פן ימות לפנייהם, וישאיר אותם לגורל מר ממוות.

זריקת הרדמה ש' יטות-המישפט המתקד' מות בעולם מכירות היום

יון צמיר, העולם הזה

שופט-בדימוס בהן נשים ובעלים רוצים לרשת

אחרי ביורו כל הנתונים הללו, אם אומנם תראה הוועדה שיש מקום לתת רשות להמתה-חסד, יוכל ברישפחה או רופא, שיתגבר לשם כך, להפסיק את חייו של החולה בדרך הומנית ככל האפשר, שתיקבע בחוק. רופא לא יהיה חייב, כמובן, לבצע המלצה כזו, אם היא בניגוד למצפנו או לאמונתו.

אילנה אלון

ענת סירוסה, העולם הזה

פרופסור שפירא רק בהולנד

המדינה היחידה שבה מכירים גם בהמתה אקטיבית, למשל על-ידי זריקת-רעל, כפי שביקשה הגברת דינה נקש, היא הולנד. אבל גם שם קיימים כל מיני קריטריונים ופרוצדורות, ווועדה מיוחדת לעניין. אחרי שהוועדה החליטה, יכול רופא לבצע את ההמתה, אבל הוא אינו חייב בכך. גם בהולנד זו עדיין חקיקה בחיתוליה.

אני ממליץ לאמץ בישראל שיטה יותר ליברלית בתחום של אויטנאסיה פאסיבית. במיקרה של נקש, למשל, הייתי רוצה לברר הרבה יותר פרטים ממה שנודע ברבים. הייתי רוצה לדעת עובדות רפואיות נוספות, כגון האם המחלה היא בשלב טרמינאלי, האם הוא סובל מכאבים נוראים, האם תהליך-הניוון מתקדם באופן מהיר, וכו'.

אויטנאסיה פאסיבית היא, למשל, אם החולה היה טובל מדום-לב. בעוד שלאדם אחר היו עושים מיד טיפול נמרץ להחייאה, הייתי מוותר על-כך במיקרה זה, ונותן לו למות בשלום. אני מציע שנתגבר, קודם כל, על השלב הזה בחקיקה, ואחר-כך נחשוב על שלב ב'.

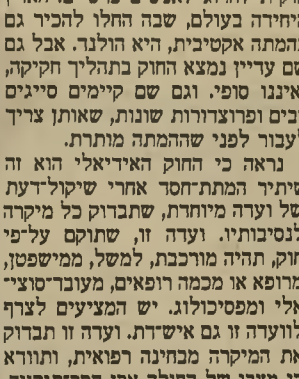
כשלעצמי, אינני יודע אם הייתי ממליץ על כך שרופא, המופיע כמלאך מושיע, יהפוך למלאך-המוות בחלוק השחור. אבל יש להרהר בעניין.

מיד לאחר ביצוע המעשה. כך קרה בש' נת 1980, כאשר הסב יוסף ברניצקי הרג בריה את נכדו האדוויסט, עופר אביגדור, והתאבד מיד אחר-כך. כי מיקרה אחר הרג את בנו וכלתו המפגרים, והתאבד מיד אחר-כך. הוא

החוק בישראל אוסר על הריגה מתוך רחמים וקובע שזהו רצח רגיל. בתי-המשפט מתחשבים יותר

חשש פן ימות לפנייהם, וישאיר אותם לגורל מר ממוות.

זריקת הרדמה ש' יטות-המישפט המתקד' מות בעולם מכירות היום

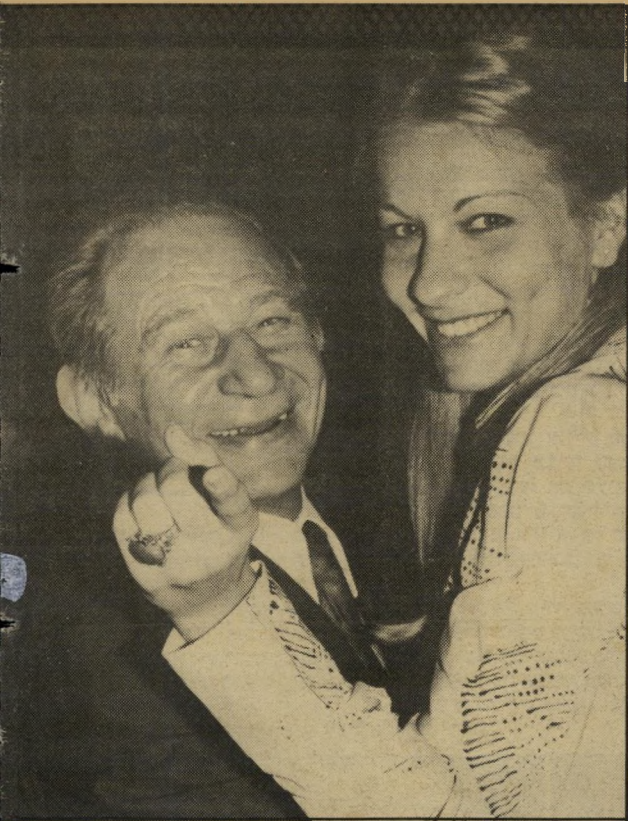
יון צמיר, העולם הזה

שופט-בדימוס בהן נשים ובעלים רוצים לרשת

אחרי ביורו כל הנתונים הללו, אם אומנם תראה הוועדה שיש מקום לתת רשות להמתה-חסד, יוכל ברישפחה או רופא, שיתגבר לשם כך, להפסיק את חייו של החולה בדרך הומנית ככל האפשר, שתיקבע בחוק. רופא לא יהיה חייב, כמובן, לבצע המלצה כזו, אם היא בניגוד למצפנו או לאמונתו.

אילנה אלון

אילנית עם אבי
נרנו ארבע נפשות בחדר אחד...

הוצאתי תקליטים בגרמניה, בצרפת ותמדידתמי חזרתי ארצה. תמיד — דווקא בשיאים. דווקא או עצרת עשיתי "חשבון נפש" והעדפתי חי משפחה. תמיד עומרת לנגד עיני זמר מסוימת — כלי שמות — ששהי איתה במשך תקופה מסוימת. תמיד עמדה לנגד עיני רק הקאריירה. ר הקאריירה היתה חשובה לה. היא עצמ שידרה לי כליך הרבה בדידות!

● חלום: "להשחולל, לדקוד, להמריא!"

אני משתגעית ללמוד צילום. אני מאוד כוחנת דברים בעיניים, וחייבת חייבת להעביר אותם הלאה. חלום: יש לי חלום — ואני יודעת שזה לא יתאים לשיחה שלנו — לעמוד על בימה גדולה, עם תזמורת ענקית במקום נהדר, ולהשתולל, לרקוד להמריא!

הסביבה הוא מאוד סגור. זה יכול להתפתח עד כדי חשיפה, או להיעצר ומייד. לכן חושבים, פעמים רבות, שאני סנובית, מרוחקת. ברגע שאנשים מכירים אותי — ואני כוחנת אותם כל הזמן — אני נפתחת. בכל זאת, נוצר רושם ש"אילנית היא סנובית!" בפניה קטנה, זה קצת מפריע לי, שאומרים כך. הייתי רוצה שיכירו יותר את האדם שבי, מעבר למה שאני מצטיירת. אולי גם השני החיצוני שחל בי — טרנינג, פנים בלי איפור — משרד זאת. אני יותר מדי רגישה ויותר מדי איכפתית. ניתן לראות זאת כחולשה. לפעמים הייתי רוצה להיות חזקה יותר. אחת כזאת, ששוסדבר לא עוצר אותה מלהגיד, אבל אני מאוד חירה.

● עתיד: "אני רוצה להודק 'פה'"

אני בקשר הדוק ביותר עם הורי. בכל פעם שאני מזמנת לתלי אבי, אני מבקרת אותם, והם באים הנה הרבה. אין בי פחד להזדקק. מה יצא לי מכך שאפחד? הרי לא ניתן למנוע זאת. בכל זאת, אני רוצה להזדקק 'פה', להמשיך להיות פעילה. אני חייבת! לא מסוגלת להיות סתם עקרת-בית, לרכל עם השכנות.

אין לי מושג עד מתי אעסוק בווימה. אני לא רוצה לתחום כרגע גבולות, אבל כבר כיום אני מתעניינת יותר בעסקים, עוזרת הרבה לאלי. הוא משתמש במחשבות שלי.

כינתים זה מתמצה בכך. אני בטוחה שיום אחד יהיה לי עסק, לא יודעת איזה עסק. כישרון לעסקים? תמיד כשאלתי מתייעץ איתי, הוא טוען שיש לי הגיון בריא.

חוץ מזה, אני חושבת שיום אחד אכתוב. עוד אין לי מיסגרת לכך. כתבתי קצת לעיתונות, אבל אחרי שלושה-ארבעה מאמרים הרגשתי שאין לי יותר מה לתת. אז נגמר לי.

אין לי יומרות. שירים — אני כותבת למגירה בלבד. אני מראה אותם רק לאלי. זאת לא שאלה של אומק-לב — זה בוסר! ביקורת עצמית? אוהו! גם על "האני" שלי יש לי ביקורת.

בכל זאת, אני מרגישה חלק מהשירים שאני שרה. אני משוחחת עם הכותבים במשך שעות, מעבירה להם תחושות, והם כותבים.

בפרופורציות אחרות. אני לא עוברת בכלל בשישישבת. אני יכולה להר" שות לעצמי — גם נפשית וגם כל-כלית — להתפנק. לולא הייתי זמרת, הייתי בוודאי מורה למתימטיקה. תמיד הייתי לי משיכה למיקצועות הריאליים: למתימטיקה, לפיסיקה. אבל שרתי בגיל צעיר, רקרתי ושיחקתי במחזות. לא התכוונתי להיות זמרת. כש"פגשתי את שלמה (צח), הבעל הראשון והתחתנו בגיל 18 וחצי, לא חשבתי ברצינות על קאריירה. לא האמנתי שנצליח, שנהיה מפורסמים. אני לא מתאימה לכל זה. חסרים לי מרפקים, אני לא רוחפת, לא דוהרת. עכשיו, כשאני מדברת על זה, אני מבינה שלא ויתרתי על שוסדבר — שוסדבר! — למען הקאריירה.

● גירושין: "לא באשמת..."

לא ויתרתי על מישפחה. נכון שהתחתנתי שלוש פעמים, אבל זה לא באשמת...

אני באה ממישפחה פולנית. החינוך הבסיסי שקיבלתי היה להקים מישפחה. יכול להיות שבגלל שנראיתי תמיד כליכך צעירה — ובילדותי זה נורא הפריע לי — נחפתי מהר להיות גדולה, לנהל בית עצמאי, להיות אשה. לכן התחתנתי מוקדם — בגיל 18 וחצי.

ההורים שלי דווקא היו עלאיכפיק עם כולם, עם כל המחזורים שלי. הם לא היו גזעניים. היו לי חברים תימניים — כולם-כולם התקבלו באהבה. תמיד אמרו לי: "רק אל תעמדי איתם על המדרגות תכניסי אותם הביתה!"

הנישואין הראשונים היו נישואין של חוסרי-כשלות (הנישואין לשלמה צח, המשמש כיום כאמרגנה). אחרי ארבע שנים התגרשנו. אחרי חמש שנים התגרשנו...

● אנשים: "נוצר רושם שאני סנובית!"

אני לא מפתחת להיות, פיסית, לכך. יש לי הרגעים שבהם אני יודעת להיות לבד, להעסיק את עצמי לבד. אבל אני לא רוצה לסיים את חיי לבד. אני רוצה לראות את נכדי גדלים. מאוד חשוב לי, ההמשך שלי. אנשים? המגע הראשוני שלי עם

(המשך עמוד 15)
מאוד טובים. אנחנו מאוד אוהבים זה את זה. אחרי תשע שנים, אנחנו עדיין ברומא. יש בינינו פתיחות. אני לא חושבת שהייתי מסוגלת לפתח מערכת-יחסים כזאת בגיל 20. אני בהחלט ממליצה לבנות מערכות-יחסים בגיל מאוחר יותר, או אפילו להתחתן-להתגרש-להתחתן. באחרונה הגיעו תוצאות של בדיקות, שעל פיהן אני בסדר, ואנחנו חושבים לנסות שוב. אבל הפעם הגישה שלי שונה. זה בבחינת צ'אנס: יילך — יילך, לא יילך — לא יילך. יש גם עניין של גיל ביולוגי — בכל זאת, אני בת 40. יש גם עניין של השלמה עם הגורל. יום אחד קמתי וראיתי לעצמי: "לא גנבת, לא רצחתי, אין לי במה להתבייש!"

● ילדות: "כולם היו חייטים!"

ילדתי בארץ, בדרום-לאביב. בגיל 5 נסעתי, עם המישפחה, לבראזיל, וחזרתי בגיל 12.

אני זוכרת במיוחד את תקופת הילדות שלי ברחוב הרצל. גרנו שלוש מישפחות בדירה אחת. גרנו בחדר אחד, ארבע נפשות. שם אירחנו אנשים, שם למדנו, שם אבא שלי עבד — הוא היה חייט.

כל המישפחה שלי התעסקה בחייטות: הורדים, הסבא. אבל לא החסירו מאיתנו כלום, למרות שגרנו בחדר אחד.

יש לי זיכרון אחד חזק: סבתא שלי היתה יושבת ליד הבניין ושאלת: "חנה-לה, חנה-לה, ביסט א בייגלה?" (את רוצה בייגלה? באדיש).

היא היתה מחזיקה את הכסף מתחת לחצאית. לפתע היתה מרימה את החצאית, מוציאה כסף ונותנת לי, כדי לקנות בייגלה.

● קאריירה: "לא האמנתי שאצליח!"

אני כבר 22 שנים במיקצוע. זה לא עניין של עליות או פסגות. אחרי שיש פיסגה, יש ה"אחורי" — מין שלב כזה, שבו צריך לדעת איך לעבור הלאה, להישאר. תמיד היה לי ברור שלכל דבר יש סוף, ויהיה לכך סוף.

לי יש מישפחה! הייתי שבע שנים "זמרת-השנה". אז זה התאים לי לגיל, למחשבה. כיום הכל השתנה, הכל —

א. בירמן את רפי שרותי גביה ואבטחה בע"מ

■ טיפול בשיקים ללא כיסוי בכל הארץ כולל במגזר הערבי
■ גבייה וביצוע צווי מעצר וצווי עיקול ■ ביצוע פסקי דין ופינויים
■ בלדרות לחו"ל ■ אבטחה מיוחדת ■ שומרי ראש

חולון, סוקולוב 13, טל' 03-854233, 5053181, 5053129
חיפה, החלוץ 27, טל' 04-641711, 666269
ירושלים, המלך גורג' 16/6, טל' 02-246842
איתורית, טל' 02-224341, מנוי 6555, בירמן
נתניה, רמז 15, 053-619093
איתורית, טל' 03-7549111, מנוי 6444, רפי

מצלמות פוג'י

איכות גבוהה במחירי מבצע

פוג'י QUICK SNAP

המצלמה החד-פעמית היא המצאה בלעדית לפוג'י ומהווה פתרון למי ששכח את המצלמה שלו בבית. בגמר הצילום אתה מוסר את כל המצלמה לפתוח ומקבל בחזרה תמונות באיכות פוג'י.

המצלמה מכילה סרט מסדרת SUPER HR. 35 מ"מ בעל רגישות גבוהה ASA 400. סדרת SUPER HR היא הסדרה המובילה של פוג'י ומקדימה את עולם סרטי הצילום ב-10 שנים לפחות.

פוג'יקה AX-5

מצלמת רפלקס למקצוענים ולחובבים, תכנות אלקטרוני (PROGRAM) דווח מלא על תנאי הצילום תוך כדי צילום, אפשרות להרכבת מבוחר עדשות זום, גמישות מירבית במילוי משאלות הצלם המקצועי.

פוג'יקה AX-1

מצלמת רפלקס קלה לשימוש ותפעול, מהירות סגר אוטומטית, ושילוב של איכות מצלמת רפלקס עם קלות בשימוש, אפשרות להרכבת מבוחר עדשות ואביזרים של פוג'י.

מבצע!

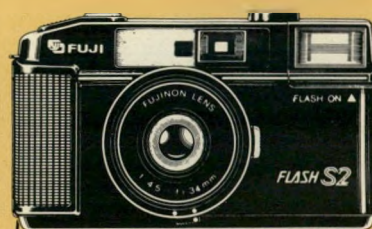
מצלמת QUICK SNAP
במחיר הכרות:
18.90 ש"ח

פוג'י TW-3

המצלמה היחידה בעולם בעלת שתי עדשות, לצילום רחוק ולצילום מקרוב, 72 תמונות, מנוע להעברת סרט, סוללות ליטיום.

פוג'י FLASH-S2

הפעלה פשוטה, 4 מצבי "פוקוס". עדשה 1:4.5, מנורת אזהרה לתנאי אור גרועים ומבזק אינטגרלי. נוחה לכיס בכל המובנים.

אביזרים

410 ש"ח	עדשות זום 35-70
390 ש"ח	עדשות זום 70-140
410 ש"ח	עדשות זום 80-200
120 ש"ח	מבזק DEDICATED
300 ש"ח	עדשה 19 מ"מ
250 ש"ח	מנוע

ועוד אביזרים נוספים.

FUJI FILM
OFFICIAL SUPPLIER

צלם פוג'י ואתה בתמונה

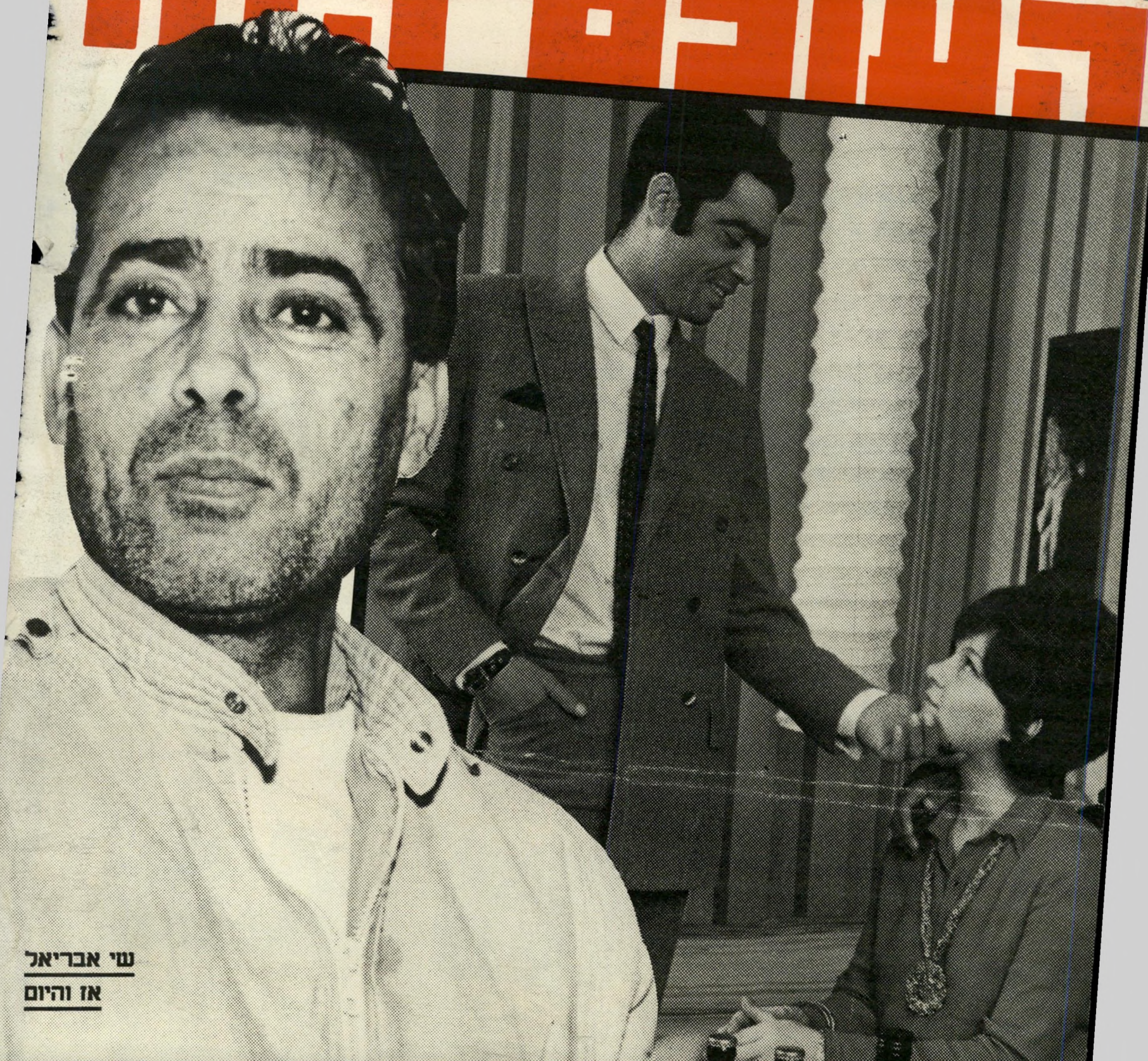
שנה 52

המחיר 4.00 שקל חדש (כולל מע"מ)

מספר 2620

18.11.1987 כ"ז בחשוון תשמ"ח

העולם הזה

שי אבריאל
אז והיום

בעל הסוכנות לנערות-ליווי, שנעצד, היה

שחקן פורנו